

TIGHT BINDING BOOK

**TEXT PROBLEM
WITHIN THE
BOOK ONLY
TEXT FLY WITHIN
THE BOOK ONLY**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198755

UNIVERSAL
LIBRARY

ಪುರಂದರದಾಸರು (ದೃಶ್ಯ)

ಲೇಖಕ : ವರವಣಿ ರಾಜಾರಾವ್ ಬಿ. ಎ.

ಮುನ್ನುಡಿಯ ಲೇಖಕರು
ಶ್ರೀಯುತ ಚ. ನಾಸುದೇವಯ್ಯನವರು.
ಕನ್ನಡ ಬಾಲಜೋಧಿ, ಆರ್ಯಕೀರ್ತಿ, ಭೀಷ್ಮಚರಿತೆ
ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕರ್ತರು.

೧೯೨೯

ಬೆಲೆ ೦-೮-೦

ಶ್ರೀ
ಪುರಂದರದಾಸರು
(ದೃಶ್ಯ)

ಲೇಖಕ: ವರವಣಿ ರಾಜಾರಾವ್ ಬಿ. ಎ.

ಮುನ್ನುಡಿಯ ಲೇಖಕರು
ಶ್ರೀಯುತ ಜಿ. ವಾಸುದೇವಯ್ಯನವರು.
ಕನ್ನಡ ಬಾಲಪೀಠ, ಆರ್ಯಕೀರ್ತಿ, ಭೀಷ್ಮಚರಿತೆ
ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕರ್ತರು

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸರ್ವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಆಗಲೀ ಯಾವ ಭಾಗವನ್ನಾಗಲೀ ಅಡಚೀಕಾದರೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

ಮು ನ್ನು ಡಿ

ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಸಾಧನ ಹೀನ ನಾದ ನಾನು ತಕ್ಕ ವನಲ್ಲ. ಆದರೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಇದೇನು 'ದಯವೊ ಸಾಧನವೊ' ಎಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದಿ ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಮಟ್ಟಿಗೆ ದಾಸರ ಧರ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ಅರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಸಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಪುರಂದರದಾಸರ ಪೂರ್ವವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆ ದಾಸವರ್ಗರ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಸಾರವನ್ನು ಪಾತ್ರಗಳ ಸಂವಾದ ರೂಪದಿಂದ ತಿಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿರುವರು. ಸಾಟಕವು ಭಕ್ತಿರಸ ಪ್ರಚುರವಾಗಿರುವುದು. ಭಾಷೆಯು ಸುಲಲಿತವಾಗಿರುವುದು. ಆದಿರಸವು ಪ್ರಲೋಭನ ರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ವೈರಾಗ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಸಮಾಪ್ತವಾಗುವುದು.

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ-ಸರ್ವಂ ವಸ್ತು ಭಯಾನ್ವಿತಂ ಭುವಿ ನೃಣಾಂ ವೈರಾಗ್ಯಮೇವಾ ಭಯಂ - ಎಂಬ ನೀತಿವಾಕ್ಯವನ್ನನುಸರಿಸಿ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಪಥವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಪುರಂದರದಾಸರೇ ನಾಯಕರು. 'ಇದು ಕ್ಷಣಿಕ ಭಾಗ್ಯ. ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯೆಂಬ ಶಾಶ್ವತ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಸತ್ಪುರುಷರು ಎಚ್ಚರಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಹಾರೈಕೆ' ಎಂದು ಪತಿಗೆ ಅನುರೂಪಳಾದ ದಾಸರ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯೇ ನಾಯಿಕೆ. ಆದರೆ ದಾಸರು ತಮ್ಮ ಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ.—

ಭಾರತಮಲ್ಲ ಭೀಷ್ಮನೆಂದೆಂಬರು | ಭಾರತಮಲ್ಲ ಕರ್ಣನೆಂದೆಂಬರು | ಭಾರತಮಲ್ಲ ರಿವರ್ಯಾರಕ್ಷ | ಭಾರತಮಲ್ಲ ಪುರಂದರವಿತಲ ಗಡುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ||

ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಭಾಗವತರ ಇಷ್ಟದೈವವಾಗಿ ಅವರ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಗೂ, ಭಕ್ತಸಾತ್ತ್ವಲಯಾದಿ ಸಕಲ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಗೂ ಏಕಾಧಾರವಾಗಿರುವ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಈ ಕೃತಿಯ ಸಾಯಕನೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯವಿಲ್ಲ ದಿರಲಾರದು.

ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿಭಯಪ್ರದಾನ ಸಮಯಾದಾರ್ಪಣಿ ನಿರ್ವಾಪಣಾತ್ | ಔದಾರ್ಯದಘಶೋಷಣಾದಗಣಿಶ್ರೇಯಃ ಪದಪ್ರಾಪಣಾತ್ || ಸೇವ್ಯತ್ಯ್ರೀಪತಿರೇಕವಿವಜ ಗತಾಮತ್ಯ್ರೈವ ಸ್ವತ್ವಾಕ್ಷಿಣಃ | ಸ್ಪ್ರಹಲ್ಲದಶ್ಚ ವಿಭೀಷಣಶ್ಚ ಕರಿರಾಟಪ್ಪಂ ಚಾಲ್ಯಹಲ್ಯಾಧ್ರುವಃ.—

ಇತ್ಯಾದಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳನ್ನೇ ದಾಸರು ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ಅವಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಸ್ಪ್ರಹಲ್ಲಾದಿಗಳನ್ನು ಕೋರಿಸುವುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನೇ ನಾಯಕನಾಗಬಹುದಲ್ಲವೆ ?

ದಾಸರು ಪುರಂದರ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರು ಆಗರ್ಭ ತ್ರೀಮಂತರಾಗಿ ಧನಾರ್ಜನೆಯೇ ತಮ್ಮ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದೆಣಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಕಾಯಶಕ್ತಿ ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ದ್ರವ್ಯಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿಯೇ ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದು ದಾನಧರ್ಮಗಳ ಗಂಧವನ್ನೇ ಕಾಣದವರಾಗಿದ್ದರು. ಬಹುಕಾಲ ಹಿಂಗಿರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಇದ್ದುದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವರ ಮನೋವೃತ್ತಿಯು ಸುನಿರ್ವಹಿತವಾಯಿತು. ಅವರು ಪೊದಲು ಎಷ್ಟು ಲೋಭಿಗಳೆಂದು ಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರೋ ಈಗ ಅಷ್ಟು ತ್ಯಾಗಿಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ದಾನ ಮಾಡಿ—ಭಕ್ತಿಂ ದೇಹಿ, ವಿರಕ್ತಿಂ ದೇಹಿ | ಜ್ಞಾನಂ ದೇಹಿ ಪುರಂದರವಿಠಲಾ || ಎಂದು ಮಾಡುತ್ತಾ ವೋಕ್ಷಾಭಿಗಳಾದರು - ' ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮನಾಗುವತನಕ ಬಿಡ

ಯದಣ್ಣ ಮುಕುತಿ' ಎಂದು ತ್ರಿಮಧ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಉದ್ಭವಿಸಿದ ತ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರನ್ನು ಗುರುಗಳನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಿದರ. 'ಗುರು ವ್ಯಾಸರಾಯರೇ ಕರುಣದಿಂದೆನಗೆ ವರಮಹಾ ಮಂತ್ರಗಳ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು | ಪುರಂದರವಿಠಲನೇ ಪರನೆಂದರೂಪಿ ದುರಿತ ಭಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಹರಿಸಿದರಾಗಿ ||' ದಾಸರು ಆ ಮುನಿವರ್ಮರಿಂದ ಪುರಂದರ ದಾಸರೆಂದು ನಾಮಾಂಕಿತರಾಗಿ ದಾಸತ್ವವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರು. ಕೂಡಲೆಯೇ ಅವರು ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳೊಡಗೊಂಡು ಘಂಡರಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿಠಲಸ್ವಾಮಿಯ ಸೇವಾತತ್ಪರರಾಗಿ ಹಗಲಿರಳೂ ಭಗವನ್ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

ಘಂಡರಾಪುರದಲ್ಲಿ 'ತನ್ನ ಜನನಿ ಜನಕರಲ್ಲಿ ಹರಿಯ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲದೆ'ರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪುಂಡರೀಕನೆಂಬ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ಇಟ್ಟಿಗೆಯಮೇಲೆ ತ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ನಿಂತಿರುವುದರಿಂದ ಕ್ಷೇತ್ರನಿವಾಸಿಗಳೂ ದೂರ ದೇಶಗಳಿಂದ ಹೋಗುವ ಭಕ್ತಾ ಆದಿಗಳೂ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವಿಠಲ ಅಥವಾ ವಿಠೋಬ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಭಜಿಸುವರು. ಆ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪಾಂಡುರಂಗನೆಂದೂ ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಆ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ಸರ್ವದಾ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೂ ವಿಠಲನು ವೇಣುನಾದ ಸುವಿನೋದನಾದುದರಿಂದಲೂ ವಿಠಲನನ್ನು ನಾದಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಕರೆಯುವ ವಾಡಿಕೆಯೂ ಉಂಟು.

ಈ ಘಂಡರಾಪುರವು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾದ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವು. ಕ್ರಿ.ಶ. ಹದಿಮೂರನೆಯ ಆ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ದೇವಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾದವರಾಜರು ಆಳುತ್ತಿರಲು ಜ್ಞಾನದೇವನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಸಾಧುವು ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯ ಜ್ಞಾನಪಲ್ಲದ ಸರ್ವಜನ ಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೂ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಭಗವದ್ಗೀತೆಗೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ'

ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದನು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲೆಣಿಸಿ ಮೊತ್ತಮೊದಲು ದೇಶಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪ್ರತಿಪಾದಕ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದಾತನು ಜ್ಞಾನದೇವನೆ. ಅವನು ಮೊದಲು ಬಹಿಷ್ಕೃತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದು ತರುವಾಯ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪವಿತ್ರನೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಧುವರ್ಯನೆಂದು ಖ್ಯಾತನಾದನು. ಆ ಸಾಧುವಿನ ತರುವಾಯ ಅನೇಕಮಂದಿ ಸಾಧುಗಳು ಭಾಗವತಾದಿ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ಜ್ಞಾನದೇವನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಆ ಸಾಧುಗಳ ಕೂಟವನ್ನೇ ಸಂತಮಂಡಲಿಯೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಅವರ ಉದ್ಯಮ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವತ ಧರ್ಮವು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ಆ ಸಾಧುಗಳು ನಿರ್ಮಲ ಚಿತ್ತರಾಗಿಯೂ ಸಚ್ಚರಿತ್ರರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು; ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿಠಲ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಠಲಸ್ವಾಮಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೂ ಸಾಧುಗಳ ಸಚ್ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಊರೂರುಗಳಿಂದಲೂ ವಿಠಲನ ದರ್ಶನವನ್ನೂ ಸಾಧುಗಳ ಸಂಗವನ್ನೂ ಬಯಸಿ ಜನರು ತಂಡತಂಡವಾಗಿ ಸಂಡರಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಕೃಪಾಳುರಕೃತೋದ್ರೋಹಿಸ್ತಿತಿಕ್ಷುಃಸರ್ವದೇಹಿನಾಮ್ |
 ಸತ್ಯಸಾರೋ ಅನವದ್ಯಾತ್ಮಾ ಸಮಃ ಸರ್ವೋಪಕಾರಕಃ ||
 ಕಾಮೈರಹತರ್ಧೀದಾರ್ಪಿತೋ ಮೃದುಃ ಶುಚಿರಕಿಂಚನಃ |
 ಅನೀಹೋ ಮಿತಭುಕಿಶಾಂತಃ ಸ್ಥಿರೋ ಮಚ್ಛರಣೋ
 ಮುನಿಃ ||

ಅಪ್ರಮತ್ತೋ ಗಭೀರಾತ್ಮ ಧೃತಿಮಾನ್ ಜಿತಷಡ್ಗುಣಃ |
 ಅಮಾನಿ ಮಾನದಃ ಕಲೋ ಮೈತ್ರಃ ಕಾರುಣಿಕಃ ಕವಿಃ ||
 ಇವೇ ಸಾಧುಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಇಂತಹವರ ಸಂಗ ದೊ
 ರೆತ್ತಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪತಿಸನು ಪಾವನನಾಗನು ? ಯಾವ ಪಾಪಂ
 ನು ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾಗನು ? 'ಸಾಧು ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗತಿ ಒಂದು
 ಸ್ನಾನ | ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ ಧ್ಯಾನ ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ||' ವೆಂದು
 ದಾಸರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲೂ ಶ್ರವಣ, ಕೀರ್ತನ,
 ಅರ್ಚನ, ವಂದನ ಎಂಬೀ ಭಜನಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾ
 ಗಿದ್ದ ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಬಹು ಜನರು, ದ್ವೇಷಾಸೂ
 ಯಗಳನ್ನು ತೊರೆದು, ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು,
 ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮಭಾವವನ್ನೂ ಉಳ್ಳ
 ವರಾದರು. ಹೆಚ್ಚು ಮಾತೇಕೆ ? ಅವರ ಉಪದೇಶ ಪ್ರಭಾವ
 ದಿಂದಲೂ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದಲೂ ಜನ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಒಂದು
 ನವಜೀವನಶಕ್ತಿ-ಅಧ್ಯಾತ್ಮಶಕ್ತಿ-ಉಂಟಾಯಿತು. ಆ ಶಕ್ತಿಯೇ
 ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಭವಿಷ್ಯದಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಸಂತಮಂಡಲಿಯಿಂದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಯಾವ ಉ
 ಪಕಾರವಾಯಿತೋ ಆ ಉಪಕಾರವು ಪುರಂದರ ದಾಸರಿಂದಲೂ
 ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಯರಿಂದಲೂ ಕರ್ಣಾಟಕ ನಾಡಿಗೆ ಆಯಿ
 ತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ದಾಸಕೂಟವು ಸಂತಮಂಡಲಿಯ
 ನಾಮಾಂತರವೇ. ಪುರಂದರದಾಸರು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನೂ
 ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ
 ತತ್ವೋಪದೇಶವನ್ನೂ ನೀತಿಬೋಧೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಲು ಪ್ರವ
 ತಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಅವರೇ ಅಗ್ರಗಾಮಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ದಾಸರು ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಕೊರ
 ಳಲ್ಲಿ ತುಳಸಿಯವನಿಗೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಂಬೂರಿ, ಕಾಂಕಳಲ್ಲಿ ಗೋ
 ಪಾಳಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ—'ಬಡವರ ನಿಧಿಯೋ ಭಾಗವತರ

ಭಾಗ್ಯವೋ: ಬಿಡೆ ನಿನ್ನ ದಾಸ್ಯದ ಪರಮ ಪದವಿಯನು, ಬಿಡೆ ಬಿಡೆ' ಎಂದು ಭಿಕ್ಷಾಟನದಿಂದ ಕುಟುಂಬಭರಣ ಮಾಡ ಮೊರಟರು.

ಹರಿ ನೀನೆನಗೆ ಒಲಿವಂತೆ ಮಾಡು | ಒಲಿದರೆ ತಿರಿವಂತೆ ಮಾಡು | ತಿರಿದರೆ ಆರೂ ನೀಡದಂತೆ ಮಾಡು | ಆರು ನೀಡಿ ದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬದಂತೆ ಮಾಡು | ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದರೆ ಬಟ್ಟೆ ದೊರೆಯದಂತೆ ಮಾಡು | ಒಟ್ಟೆ ದೊರೆತರೆ ಇಂಬು ದೊರೆಯದಂತೆ ಮಾಡು | ಇಂಬು ದೊರೆತರೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಾರ ವಿಂದದಲಿ ಇಂಬುದೋರೋ ಪುರಂದರವಿತಲಾ ||

ಹೀಗೆಂದು ವೈರಾಗ್ಯದ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನು ಸೇರಿ ಪುರಂ ದರವಿತಲನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲು ಇಂಬನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟು ವಿರಕ್ತರಾದರೂ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವುದೇ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲ, ಇಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಲ್ಲ, ಆನೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನವೆಂದರು—

ಊಸಜೀಕೂ | ಇದ್ದು ಧೈಸಜೀಕೂ | ಹೇಸಿಕೆಯ ಸಂ ಸಾರದಲಿ | ಆನೆ ಲೇಸೂ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ||

ಮತ್ತು—

ಇರಜೀಕು | ಇರದಿರಜೀಕು || ಸಂ | ಸಾರದಿ ಜನಕಾದಿ ರಾಜ ಮುನಿಗಳಂತೆ || ವಿಧಿಲಾಪಟ್ಟಣವು ದಹಿಸಿತೆಂಬುದ ಕೇಳಿ | ವಿಧಿಲೇಶ 'ಮಮಕಿಂಚನ್ನದಹೃತಿ' ಎಂಬಂತೆ ಇರ ಜೀಕು ||

ಎಂದೀ ರೀತಿರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶವು, ಬೋಗೇಶ್ವರ ನಾದ ತೀಕೃಷ್ಣನು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಧನುರ್ಧಾರಿ ಯಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ,

“ಜಹಿತಶ್ಚೈವ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕಾಮರೂಪಂ ದುರಾ ಸದಂ” ಎಂದು ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯೇ.

ಸಂಸಾರವು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ. ಮನುಷ್ಯನು ಕಾಮವೆಂಬ
 ಶತ್ರುವಿನ ಸಂಗಡ ಕಾದಾಡಿ ಜೈಸಬೇಕು. ನಾನು ನನ್ನ
 ದೆಂಬ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಭಗವಂತ
 ನಿಗೆ ದಾಸನಾಗುವುದೇ ಕಾಮವನ್ನು ಜೈಸುವುದಕ್ಕೆ ಪುರಂದರ
 ದಾಸರು ತೋರಿಕೊಟ್ಟ ಉಪಾಯ. 'ಸತಿಸುತರಬೇಕು |
 ಅತಿಮೋಹ ಬಿಡಬೇಕು' "ಯಚ್ಚಾತ್ಮನಃ ಪ್ರಿಯಂ | ದಾ
 ರಾನ್ ಸುತಾನ್ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಪರಸ್ಮೈಷ ನಿವೇದನಂ"
 ಎಂಬಂತೆ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲೊಂದು ನಮಗೆ
 ಪ್ರಿಯವಾದುವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಿವೇದನ ಮಾಡುವರೆ
 ದಾಸರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರು. ದಾಸನಿಗೆ ಯಾವುದ
 ರಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವು ಸಲ್ಲದು - "ತನುಮನ ಧನಗಳ ನಿನ
 ಗರ್ಪಿಸಿದೆನು | ಎನಿತಾದರು ಇಡು" ಎಂದು ಶರಣರ ಕಾದು
 ಕೊಂಡಿಹದಾತನಿಗೆ ತನ್ನ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಣ
 ಮಾಡುವುದೇ ದಾಸನ ಕೆಲಸ. ಯಾವನು ಸರ್ವ ಭೂತ
 ಮಹೇಶ್ವರನೋ, ಜಗದೊಡೆಯನೋ ಅವನು ನನಗೂ ಮ
 ಹೇಶ್ವರನು, ಒಡೆಯನು. ಅವನು ಸ್ವಾಮಿ-ನಾನು ಭೃತ್ಯ,
 ಅವನು ಸರ್ವ ಸ್ವತಂತ್ರನು-ನಾನು ಪರತಂತ್ರನು. ಈ ವಿಧ
 ವಾದ ಪರಮಾತ್ಮ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದೇ
 ದಾಸತ್ವವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವುದು.

ನಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವು ಅವನದೇ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವೇ
 ಸಾಲದು. ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೂ ಅವನ
 ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವವು ಎಂದು ತಿಳಿಯ
 ಬೇಕು.

ಈಶ್ವರಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಪೃಥ್ವೀಶಃ ೧ ಜ್ಞಾನ ತಿಷ್ಠತಿ |
 ಭ್ರಾಮಯತ್ ಸರ್ವ ಭೂತಾನಿ ಯಂತ್ರಾ ರೂಢಾನಿ ಮಾ
 ಯಯಾ ||

ಹೀಗೆ ಈಶ್ವರನು ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗಿದ್ದು ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಆಡಿಸುವಂತೆ ತನ್ನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆಡಿಸುತ್ತಿರುವನು ಎಂದು ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ದಾಸರು—

ಕಪಟನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿ ನೀನೇ | ನೀನೇ ಆಡಿಸದಿರಲು
ಜಡವನಿತೆಯ ಬೊಂಬೆ | ಏನು ಮಾಡಲು ಬಲ್ಲುದು ತಾನು
ಜೀರೇ || ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿರುವರು.

‘ಹರಿ ಸರ್ವ ಪ್ರೇರಕ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ | ಹರಿ ಯಾಡಿಸಿ
ದಂತಾಡುತ್ತಿವುದು ಜಗ’ ಆದುದರಿಂದ—

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾನುಸೃತಃ ಸ್ವ-
ಭಾವಂ | ಕರೋತಿಯದ್ಯತ್ಸ ಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈನಾರಾಯಣಾ
ಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ತತ್ ಎಂದು ಬಂತೆ

ಸರ್ವ ಕರ್ಮಗಳ ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಹರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರೆ | ಒಂದೊಂದು ಅನಂತ ಫಲಮಾಡಿ ತೋರುವ ಗುರು ಪುರಂದರ ವಿಠಲರೇಯನು ಆನಾದಿಕಾಲದಲಿ ||

ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕರ್ಮವು ಅರ್ಪಿತವಾದ ಬಳಿಕ ಅರ್ಪಿತ ಕರ್ಮದ ಫಲವೂ ಅವನ ಕೈಯನ್ನೇ ಸೇರುವುದು—

‘ಕರ್ಮಣ್ಯೇವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ ಮಾಫಲೇಷು ಕದಾಚನ |
ಎರಡು ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅನುಶಾಸನವೇ ಇರಲಾಗಿ ನಮಮ ನಮಮ-
ನನ್ನದಲ್ಲ, ನನ್ನದಲ್ಲ’ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಫಲಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರೀತನಾಗನು. ನಾವು ಮಮಕಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗೆವು. ‘ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರವಳೆಯದೆ ಎಹಂಗಮಪತಿ ಸಿಲುಕುವನೆ ಮರುಳೆ?’

ಈ ತೆರದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡದಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅತಿಮೋಹ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಕರ್ತೃತ್ವಾಭಿಮಾನ, ಕರ್ಮಫಲದಾಸೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು

ಯಾವ ಭಕ್ತನು 'ಬಿಡೆ ನಿನ್ನ ದಾಸ್ಯಪದವಿಯನು' ಎಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕು ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಇಟ್ಟಿರುವನೋ, ಅವನು ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಗಳ ವಶನಾಗನು. ಅವನು ಭಗವಂತನನ್ನೇ—

‘ಮಾತಾಪಿತನು | ಭ್ರಾತನು ಹಿತನು | ಸಾಧನು ಜ್ಞಾತನು ಸಂತಾರಕನೂ | ಮತಿಯೂ ನೀನೇ | ಗತಿಯೂ ನೀನೇ |’ ಎಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಂಬಿ-‘ಆದದ್ದೆಲ್ಲ ಒಳಿತೆ ಆಯಿತು ಸಮ್ಯಕ್ ಶ್ರೀಧರನ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತಾಯಿತು’ ಎಂದು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಸಂಪತ್ತು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ ವಿಪತ್ತು ಕೂಡ, ಸುಖ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ ದುಃಖವು ಕೂಡ, ವಂದನವು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ನಿಂದನವು ಕೂಡ, ಭಗವಂತನ ಪ್ರಸಾದ, ಅವನ ಸೇವಾಸಾಧನ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವನು.

‘ಸ್ವರುಗವಾಗಲಿ ಅಪವರುಗವಾಗಲಿ | ಹರಿಯ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬಾರದಡಾನೊಲ್ಲೆ | ಸೆರೆಮನೆಯಾಗಲಿ ಗಿರಿ ಮಲೆಯಾಗಲಿ | ಪುರುಷೋತ್ತಮ ನಿತ್ತದೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆನಗೆ | ಗರುಡವಾಹನ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ | ಪ್ರತಿಕೂಲವಾದರೆ ಅಸಂಮತವೆನಗೆಂದಿವೆಗೆ’—

ಹೀಗೆ ಹರಿಯ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದನ್ನು ಯಾವನು ಅತಿಸನೋ ಅವನು ಭಗವಂತನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ, ಅಪಾರ ದಿನಗಳಿಂದ ಆರ್ಜನೆಮಾಡಿದ ಅವನ ಪಾಪೋಸುಗಳು (ಪಾಪವಸ್ತು) ಹೋಗುವುವು. ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಚಿತ್ತವು ಶುದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ಆಗ ಸಾಧಕನು ತನ್ನ ಸ್ವಸ್ವರೂಪ ಸುಖವನ್ನು ಕಂಡು-‘ಈ ಪರಿಯಲಿ ಕಡೆಗೈದಿಸುವೆ ಗುರು ಪುರಂದರ ವಿಠಲ ಮುಕುತಿಪ್ರದ ನೀನೂ’ ಎಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು

ವಂದಿಸುವನು. ಇಂತಹ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನೇ-‘ಅಪರಾಧಿ ನಾನಲ್ಲ | ಅಪರಾಧವೆನಗಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ, ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನು ಅಪರಾಧವನ್ನೇ ಮಾಡನು.

ಪರಂತು ನರಜನ್ಮವೀಡೇರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಾಧನಗಳು ಪ್ರಕೃತಿ ವೈಚಿತ್ರ್ಯದಿಂದ ದುರ್ಜನರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಭುಕ್ತಿ ಸಾಧನಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಪಾಸರು ಇಂತೆನ್ನುವರು: --

ಉದರ ವೈರಾಗ್ಯವಿದು ಸಮ್ಮ |
ಪದುಮನಾಭನಲ್ಲಿ ಲೇಶ ಭಕುತಿಯಿಲ್ಲ ||
ಕಂಚುಗಾರನ ಬಿಡಾರದಂದಿ |
ಕಂಚು ಹಿತಾಳೆ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ನೋಡಿ |
ಮಿಂಚಬೇಕೆಂದು ಬಲು ಜ್ಯೋತಿಗಳನೆ ಹಚ್ಚಿ |
ವಂಚನೆಯಿಂದಲಿ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವುದು ||

ಬೂಟಕ ತನದಲಿ ಒಹಳ ಭಕುತಿ ಮಾಡಿ |
ಸಾಟಿಯು ತನಗಾರಲೈನಿ ಸಿ |
ನಾಟಕ ಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ಬಯಲಡಂಭವ ತೋರಿ |
ಊಟದ ಮಾರ್ಗದ ಜ್ಞಾನವಿದಲ್ಲದೆ ||

ಇಂತಹ ಡಾಂಭಿಕರು-‘ಪಾಸೋಹಂ ತವ ಪಾಸೋಹಂ’ ‘ಅಪರಾಧಿ ನಾನಲ್ಲ ಅಪರಾಧವೆನಗಿಲ್ಲ’ವೆಂದು ಆರಭಟ ಮಾಡಿದರೆ ಹರಿ ಒಪ್ಪುವನೆ ? ಹರಿಪಾಸರೊಪ್ಪುವರೆ ?

ಹುಟ್ಟುವ ಭೀತಿ ಹೊಂದುವ ಭೀತಿ | ವಿಠಲನಂಘ್ರ ನೆನೆಯದವಗೆ | ಕಾಲನಭೀತಿ ಕರ್ಮದಭೀತಿ ಗೋ | ಪಾಲನ ಪಾಸನಾಗದವಗೆ | ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗದ ಮಹಾಭೀತಿ ತ್ರೀ | ಹರಿನಾ ಮವುಚ್ಚರಿಸದವಗೆ | ಹಲವು ಮಾತಿನೇನು ಹಲವುಭೀತಿ ತ್ರೀ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ ಪೂಜಿಸದವಗೆ—

ಗೋಪಾಲ ದಾಸನಾದವನಿಗೆ ಯಾವ ಭೀತಿಗೂ ಕಾರಣವಿಲ್ಲವೆಂದು ದಾಸರು ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ ಗೋಪಾಲನೂ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವನು:—

ಅಹಂತತ್ವ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಾಶುಚಃ-ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವೆನು, ಹೆದರಬೇಡ: 'ಮಜ್ಜಿತ್ತಃ ಸರ್ವ ದುರ್ಗಾಣಿ ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ ರಿಷ್ಯಸಿ-ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟು ವಿನಾದರೆ ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದಾಟುವಿ-ಸಮೇಭಕ್ತಃ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ-ನನ್ನ ಭಕ್ತನು ಎಂದಿಗೂ ಕೆಡನು' ಇಷ್ಟು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಾನವ ಕೋಟಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯವುಳ್ಳ ಅವನ ದಾಸನಿಗೆ ಭೀತಿಯೆಲ್ಲಿಯದು?

ದಾಸರು ಪಾಪಿಗಳ ಪರವಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಇಂತೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವರು—

ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಅವಗುಣವಿಲ್ಲದೆ ಆಯಾ ಒಬ್ಬರನೊಬ್ಬರು ಮರೆ ಹೊಗುವರೆ ದೇವಾ | ಮರೆ ಹೊಕ್ಕವರ ಕಾವನಲ್ಲದೆ | ದುರಾಚಾರಿಯಾಗಿ ದುಃಖ ಭೀತನಾಗಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕೆ, ಕಾಯೋ ಅಚಲಾನಂದವಿಠಲಾ ||

ಪತಿತ ಪಾವನನಾದ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅದಕ್ಕೊಡಂಬಡುವನು—

ಅಪಿಜೇತ್ಸು ದುರಾಚಾರೋ ಭಜತೇ ಮಾಮನನ್ಯಭಾಕ್ | ಸಾಧುರೇವ ಸ ಮಂತವ್ಯಃ ಸವ್ಯಗ್ವ್ಯವಸಿತೋಹಿಸಃ ||

ಅವನು ದುರಾಚಾರಿಯಾದರೂ ನನ್ನನ್ನೇ ಭಜಿಸುವನಾದರೆ, ಅವನನ್ನು ನಾನು ಸಾಧುವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವೆನು. ಅವನು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿಯೇ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾಗುವನು. ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

ಮತ್ತು:—

ಮಾಂಹಿ ಪಾರ್ಥವ್ಯ ಪಾತ್ರಿತ್ಯ ಯೇಪಿಸ್ತುಃ ಸಾಪ ಯೋ
ನಯಃ | ಸ್ತ್ರಿಯೋ ವೈಶ್ಯಾಸ್ತಥಾ ಶೂದ್ರಾಸ್ತೇಪಿ ಯಾಂತಿ
ಪರಾಂಗತಿಮ್”

ಎಂಬೀ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಚನವನ್ನನುಸರಿಸಿ ದಾಸರು ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ—

ನಾಡೊಂಕಾದರೆ ಏನೋ ನಿನ್ನ ನಾಮ ಡೊಂಕೆ ವಿಠಲ ||
ನಾನು ಹೊಲೆಯನಾದರೆ ನಿನ್ನ | ನಾಮ ಹೊಲೆಯ ವಿಠಲ |
ಅಜ್ಞನಾದರೇನು ಕಾಯೊ | ಸುಜ್ಞ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ ||

ಅಲ್ಲದೆ—

ಅವ ಕುಲವಾದರೇನು ಅವನಾದರೇನು | ಅತ್ಯಭಾವವರಿತ
ಮೇಲೆ ||.....ವಿಷಯಾನೆಗಳನೆ ಬಿಟ್ಟು | ಹಸನಾದ ಗುರು
ಭಕ್ತಿ ಮಾಡೋ ||.....ಹೀನ ಕರ್ಮಗಳನೆ ಬಿಟ್ಟು | ಹಿಗ್ಗಿ |
ಜ್ಞಾನವೊಲಿಸಿರೋ || ಕುಲದಮೇಲೆ ಹೋಗಬೇಡ || ಮ
ನುಜ | ಕುಲವಿಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ || ವರದ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ |
ಪದವ ಸೇರಿ ಮುಕ್ತನಾಗೋ ||

ಎಂದು ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಸಕಲ
ವರ್ಣಾಶ್ರಮದವರಿಗೂ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಅರ್ಹತೆಯುಂಟೆಂದು
ಹೇಳಿ—

ಚರ್ಮವ ತೊಳೆದರೆ ಕರ್ಮವು ಪೋವುದೆ | ಮರ್ಮವ ತಿಳಿ
ಯದೆ ಬಿಕ್ಕನಾಸಿ | ಬೊಮ್ಮನಯ್ಯ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ ಪಾಡಿ |
ನಿರ್ಮಲದಿಂ ಬಾಳೊ ಬಿಕ್ಕನಾಸಿ”

ಎಂದು ಸಾರಿ, ಹರಿನಾಮ ಸ್ಮರಣೆ ಕೀರ್ತನಾದಿಗಳಿಂದ
ಅಂತಃಕರಣ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯ ಕರ್ತ
ವ್ಯವೆಂದು ಬೋಧಿಸಿರುವರು.

ಕಡೆಗೆ—

•ಅಲೋಡ್ಯ ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ | ವಿಚಾರ್ಯಶ್ಚ ಪುನಃಪುನಃ |
ಇದಮೇಕಂ ಸುನಿಷ್ಪನ್ನಂ | ಧೈಯೋ ನಾರಾಯಣಸ್ಸದಾ |'
ಎಂಬ ವಚನಾನುಸಾರವಾಗಿ ದಾಸರು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ
ಸಾಮಾನ್ಯರೂ ಉದ್ಧಾರವಾಗಲು ತೋರಿಕೊಟ್ಟ ಸುಳುವಾದ
ಹಾದಿ—ಸುಳಾದಿ, ಯಾವುದೆಂದರೆ—

ನಾಘನ ತ್ರಾಘನ ಎನ್ನದಿರಿ | ಘನನೊಬ್ಬನೆ ಕಾಣಿರೋ
ಪುರಂದರ ವಿಠಲಾ ||

ಮನ ಚಂಚಲದಿ ತಪವು ಮಾಡಲಶಕ್ಯವು |
ಘನ ಅಜ್ಞಾನದಿ ಕೆಲವು ಕರ್ಮವು ಹತ್ತವು |
ಇನಿತಾದ್ದರಿಂದ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ ಈ ಯುಗದಿ |
ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆ ಲೇಸೆಂದನು ||

ಮತ್ತು ಅಸಾಯಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಉಪಾಯವೊಂದೇ ಎನ್ನುವರು:-

ಅಸಾಯ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ | ಉಪಾಯವೊಂದೆ
ಹರಿನಾಸರು ತೋರಿದ ಉಪಾಯ ಒಂದೆ | ಪುರಂದರ ವಿಠಲ
ಎಂದು ಕೂಗಿಟ್ಟು ಕರೆವುದೇ ಉಪಾಯ ||

•ವಿಠಲ ವಿಠಲ ಗೋವಿಂದ
ವಿಠಲ ವಿಠಲ ಮುಕುಂದ
ಜಯ ವಿಠಲ—ನವೋ ವಿಠಲ'

ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ,
ಬೆಂಗಳೂರು.
ತಾ|| ೨೦-೧೨-೧೯೨೯

ಚ. ನಾಸುದೇವಯ್ಯ.

ಪಿ ಳ ಳಿ ಕೆ

ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರಭೂತವಾದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದೃಶ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಮಹತ್ವಯುತವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಎರಡು ಆಶಯಗಳು ಒತ್ತಾಸೆಯಾದುವು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಸೇವೆಗೆ ತನುಮನವಿತ್ತು ಕನ್ನಡಿಗ ಮಹಾ ಪುರುಷರ ಜೀವಿತವನ್ನೇ ದೃಶ್ಯ ವಿಷಯಕವನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆಯೊಂದು; ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಸಂಗೀತ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿದ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಆಚರಣೆಗೆ ತರಬೇಕೆಂಬ ತೀವ್ರಾಸಕ್ತಿಯೊಂದು. ಈ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಲು ಅಲ್ಪಮತಿಯಾದ ನನ್ನಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯವೇ ಸರಿ. ಆದರೂ ತೊಡಗಿದ ಕಾರ್ಯವು ದಾಸರಾಯರ ಅನುಗ್ರಹ ವಿಶೇಷದಿಂದ, ಕಡೆಗಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪುಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯು ವಾಚಕ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದು. 'ಕಬ್ಬು ಡೊಂಕಾದರೆ ಸವಿಡೊಂಕೆ ವಿಠಲ' ಎಂಬಂತೆ ದೃಶ್ಯ ರಚನೆಯು ಡೊಂಕಾದರೂ, ದೃಶ್ಯ ವಿಷಯವು ಮಹತ್ತರವಾದುದು, ಪರಮ ಪಾವನಕರವಾದುದು. ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಜ್ಞರು ವಿಷಯಕ್ಕಾದರೂ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಆದರಿಸದಿರಲಾರರೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆ.

ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಅಕ್ಷ ರಾಭ್ಯಾಸದ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಬಾಲಪ್ರಾಥಮಿಕರೂ, 'ಆರ್ಯಕೀರ್ತಿ'ಯ ಧನಕ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿತರೂ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಭೀಷ್ಮರೂ, ಪರಮ ಪೂಜ್ಯರೂ

ಆದ ತ್ರೀಯುತ ಚ. ವಾಸುದೇವಯ್ಯನವರು ಈ ಚಿಕ್ಕ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಅವೋಘವಾದ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಚಿರಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮುನ್ನುಡಿಯ ಮೂಲಕ ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಅವರ ಸಂಬಂಧವುಂಟಾದುದು ನನಗೆ ಪರಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಉತ್ತಮ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೂ, ಗುಪ್ತಗಾ ಮಿನಿಯಂತಿರುವ ತ್ರೀಯುತ ದಾಸರ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ರಾಯರವರು ಈ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲು ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತು ಅವರ ಕೆಲವು ಸಲಹೆಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ತಮ್ಮ ಅವೋಘವಾದ 'ಸುಬೋಧ' ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ, ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾದ ತ್ರೀಯುತ ಯಂ. ರಾಮರಾಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತಾ ಪೂರ್ವಕವಾದ ವಂದನೆಗಳು.

ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ, ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಚಿ|| ರಾ|| ವರವಣಿ ರಾಮರಾಯನಿಂದ ಹಲವು ವಿಧದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಬೆಂಬಲವು ಸ್ಮರಣೀಯವಾದುದು.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ.
ಶುಕ್ಲ ಸಂ|| ಮಾರ್ಗತೀರ್ಥ
ಶು|| ಸಿಕಾದತಿ.

}

ವರವಣಿ ರಾಜಾರಾವ್.

ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ನೋಟಗಳ

ಸಾರಾಂಶವು.

ಪೀಠಿಕಾನೋಟ—ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಪಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಜಯಘೋಷವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ನರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾರದರು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನ ನಾಮದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಗಳುವರು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪುರಂದರ ಗಡದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿ ಪಂಡಿತ ಪಾಮರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಧರ್ಮದ ಸಾರವನ್ನು ಹರಡಬೇಕೆಂದು ನಾರದರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗುವುದು.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ—ನಾಂದೀ ಸ್ತೋತ್ರವಾದಮೇಲೆ ಸೂತ್ರಧಾರನು, ಪುರಂದರ ಹಾಸರಿಗೆ ದೇವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನಾಟಕ ರೂಪವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುವನು.

— ಪ್ರಥಮಾಂಕ —

೧ನೆಯ ನೋಟ—ನಾಯಕನು ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ದರ್ಪ, ಲೋಭ-ಇವುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದು ತನ್ನ ಮಗನ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬೇಡಿ, ನಾಯಕನಿಂದ ಎರಡು ದುಗ್ಗಾಣಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಅದನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗುವನು.

೨ನೆಯ ನೋಟ—ನಾಯಕನ ಹೆಂಡತಿಯು ತುಳಸೀ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು. (ನಾಯಕನಿಗೆ ಈಕೆಯ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಮಾಡಬೇಕೆಂದು) ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಯಾಚಿಸಿ, ಈಕೆಯಿಂದ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಪಡೆವನು.

೩ನೆಯ ನೋಟ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ವಿಕ್ರಯಮಾಡಲು ನಾಯಕನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗುವನು. ನಾಯಕನು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಗಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕರೆತರಲು ಸೇವಕರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವನು. ಸೇವಕರು ಹಿಂದಿರುಗಿ ತಮಗೆ ಕೋಟಿ ಮಿಂಚು ಹೊಳೆದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತೆಂದು ಹೇಳುವರು. ನಾಯಕನು ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಸಂದೂಕದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬೀಗ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಭದ್ರಪಡಿಸುವನು.

೪ನೆಯ ನೋಟ—ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ತಿಕ್ಷಿಸುವುದಾಗಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ ನಾಯಕನು ಹೊರಟು ಹೋದಮೇಲೆ, ಆಕೆಯು ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಯತ್ನಿಸುವಳು. ಮೂಗುತಿಯು ವಿಷದ ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದು.

೫ನೆಯ ನೋಟ—ಸೇವಕರಿಗೂ ಒಬ್ಬ ದಾಸಯ್ಯನಿಗೂ ಚಮತ್ಕಾರವಾದ ಸಂಭಾಷಣೆಯಾಗುವುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕರೆತರುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ದಾಸಯ್ಯನು ಹೋಗುವನು.

೬ನೆಯ ನೋಟ—ನಾಯಕನು ಕೇಳಲು, ಹೆಂಡತಿಯು ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಳು. ನಾಯಕನು ಭ್ರಾಂತನಾಗುವನು. ಆತನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗುವುದು. ಸೇವಕನು ಬಂದು ಆತನನ್ನು ಅಂಗಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು.

೭ನೆಯ ನೋಟ—ಒಬ್ಬ ಗಿರಾಕಿಯು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕಾಗದವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಾಯಕನು ದೇವರನ್ನು ವಂದಿಸುವನು. ಹೆಂಡತಿಯು ಬರುವಳು. ಎಲ್ಲಾ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ “ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ” ವೆಂದು ದಾನಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವರು.

— ದ್ವಿತೀಯಾಂಕ —

೧ನೆಯ ನೋಟ—ಪುರನಿವಾಸಿಗಳು ನಾಯಕರ ವಿಷಯ ವನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಗೋವಿಂದರಾಯನು ಬಂದು ಅವರು ಘಂಡರಾಪುರದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವಿರಕ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿಸುವನು.

೨ನೆಯ ನೋಟ—ಘಂಡರಾಪುರದಲ್ಲಿ ವಿಠಲನೆದುರಿಗೆ ಭಜನೆ—ಗೋವಿಂದರಾಯನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಬಂದು ವಿಚಾರಿಸಲು, ನಾಯಕರು ಹಂಪೆಗೆ ಹೋದರೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು.

೩ನೆಯ ನೋಟ—ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತ, ರಾಮಾಚಾರಿ ಇವರುಗಳಿಗೆ ಪುರಂದರ ದಾಸರಮೇಲೆ ಅಸೂಯೆ-ದಾಸರೊಡನೆ ಇವರ ವ್ಯಂಗ್ಯ ನುಡಿಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆ-ದಾಸರು ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೂ ಆಗದೆಂದು ತಿಳಿಸುವರು. ದಾಸರ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ಇವರುಗಳು ಅಪಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು.

೪ನೆಯ ನೋಟ—ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ದಾಸರ ಮಕ್ಕಳು ಹಸಿವೆಂದು ಅಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಯಾರೋ ಬಂದು ದಾಸರೆಲ್ಲೆಂದು ಕೇಳುವರು. ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯು ಬೇಸರಿಕೆಯಿಂದ, ವಿಠಲನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿರಬಹುದೆಂದು ನುಡಿಯುವಳು.

ಬದಲಾವಣೆಯ ನೋಟ—ಗುಡಿಸಲು ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮನೆ ಯಾಗುವುದು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅಕ್ಕಿಯು ಸಿಕ್ಕದೆ, ಪುರಂದರದಾಸರು ಕಳವಳಪಟ್ಟು, ಅನಂತರ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹುಡುಕುವಂತೆ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹಾಡುವರು. ದಾಸರ ಹೆಂಡತಿಯು ಈಡೆಗೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು. ಆಕೆಯಿಂದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆ ಮನೆ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದು ಹೊರಟು ಹೋಗುವರು.

೫ನೆಯ ನೋಟ—ದಾರಿಯಲ್ಲಿ-ವೃದ್ಧರಾದ ತಾಯಿತಂದೆಗಳಿಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಸತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನನ್ನು ಪುರಂದರದಾಸರು ಬದುಕಿಸುವರು.

೬ನೆಯ ನೋಟ—ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ-ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ, ಗೋಪಿ, ಇವರ ಕಪಟ ಆಚಾರ—ಪುರಂದರದಾಸರು ಅಂತರಂಗ ಕಲ್ಮಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾಹ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸುವರು. ಸೆರೆದಿದ್ದವರು ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ದಾಸರು ಹೇಳಿದುದು ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿಯುವರು. ಕಪಟ ಸನ್ಯಾಸಿಯೊಬ್ಬನೊಡನೆ ಗೋಪಿಯ ಸರಸ—ಸನ್ಯಾಸಿಯ ವೈರಾಗ್ಯವು ನಿಜವೆಂದು ಹೆಂಗಸರು ಸಂಬುಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಪುರಂದರದಾಸರು “ಉದರ ವೈರಾಗ್ಯವಿದು” ಎಂದು ಹಾಡುವರು. ಗುಟ್ಟು ರಟ್ಟಾಗಿ, ಎಲ್ಲರೂ ದಾಸರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು. ‘ಹರಿನಾಮ’ ವನ್ನು ನೆನೆವಂತೆ ದಾಸರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳುವರು.

೭ನೆಯ ನೋಟ—ಮಾರಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಪುರಂದರದಾಸರು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆಂದು ಒಬ್ಬ ಕುಳವಾಡಿಯು ಹೇಳಿ, ದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವನು.

೮ನೆಯ ನೋಟ—ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಪುರಂದರ ದಾಸರನ್ನು ಕಳ್ಳರು ಹೊಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸುವರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸೇವಕರು ತಕ್ಷಣಿಗೆ ಬರುವರು. ಕಳ್ಳರು ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರೆಂದು ತಿಳಿಯ ಬರುವುದು.

— ತೃತೀಯಾಂಕ —

೧ನೆಯ ನೋಟ—ರಾಧೆಯ ಶೃಂಗಾರಗೃಹ-ವಿಠಲನನ್ನೇ ಎಟನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸುವಳು. ವಿಠಲನು ಪುರಂದರದಾಸರ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಆಕೆಯೊಡನೆ ರಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕೈಗೆ ಬಂಗಾರದ ಬಳೆಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಹೋಗುವನು.

೧ನೆಯ ನೋಟ—ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತರೇ ಮೊದಲಾದವರು 'ದಾಸರ' ವೇಷದಲ್ಲಿರುವ ವಿಠಲನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವರು. ಭಜನೆಯ ಕೂಟವು ಬರುವುದು.

೨ನೆಯ ನೋಟ—ರಾಮಾಚಾರ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ವಿಠಲನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪುರಂದರದಾಸರೂ, ಪುನಃ ವಿಠಲನೂ ಕಾಣುತ್ತಿರಲು, ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಗಿ ಅನಂತರ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡುವರು. ಅರ್ಚಕನು ದೇವರ ಬಳಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಆಳನ್ನು ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವನು. ದೇವರಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿಯಾದಮೇಲೆ ರಾಧೆಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಳೆಯು ಕಾಣುವುದು. ದಾಸರನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆಯಾಗುವುದು.

೪ನೆಯ ನೋಟ—ಜನಗಳು ತಮತಮಗೆ ತೋರಿದಂತೆ ದಾಸರಮೇಲೆ ದೋಷಾರೋಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು. ದಾಸರ ಭಕ್ತನಾದ ಅಪ್ಪಣ್ಣನು ಅದೆಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳೆಂದು ತೋರಿಸುವನು.

೫ನೆಯ ನೋಟ—ಕಾರಾಗೃಹ—ಪುರಂದರದಾಸರು ಹಲವು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವರು. ಹಟಯೋಗದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಲು ವಿಠಲನು ದರ್ಶನಕೊಟ್ಟು ಅಭಯ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವನು.

೬ನೆಯ ನೋಟ—ದಾಸರು ನಿರಪರಾಧಿಗಳೆಂಬುದಾಗಿ ತನಗಾದ ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯು ಹೇಳುವನು.

೭ನೆಯ ನೋಟ—ವಿಠಲನ ದೇವಸ್ಥಾನ—ದಾಸರನ್ನು ಕಾರಾಗೃಹದಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವರು. ವಿಠಲನ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ “ದಾಸರು ನಿರಪರಾಧಿಗಳು” ಎಂದು ಅಶ್ವೀರವಾಣಿಯು ನುಡಿಯುವುದು. ಎಲ್ಲರೂ ದಾಸರಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿರಲು, ದಾಸರು ವಿಠಲನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಾ ಮಂಗಳವನ್ನು ಹಾಡುವರು.

“ ಪುರಂದರದಾಸರು ”

ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಸಾತ್ರಗಳು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ.

ನಾರದರು.

ನಾಯಕ—ಅನಂತರ ಪುರಂದರದಾಸರು.

ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ.

ದಾಸಯ್ಯ.

ನಾಯಕನ ಹೆಂಡತಿ.

ಗೋವಿಂದರಾಯ.

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತರು.

ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು.

ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು.

ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ.

ಅತನ ಹೆಂಡತಿ.

ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮಗು.

ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರು—ಪುರೋಹಿತರು.

ಗೋಪಿ.

ಸನ್ಯಾಸಿ.

ಅಪ್ಪಣ್ಣ—ಪುರಂದರದಾಸರ ಸರಮಂತ್ರ.

ಕುಳವಾಡಿ.

ರಾಧೆ—ದೇವದಾಸಿ.

ಗೋಪಿ ಕಾಸ್ತೀಯರು, ಸೇವಕರು, ಗಿರಾಕಿಗಳು, ಮುತ್ತೈದೆಯರು, ಪುರನಿವಾಸಿಗಳು, ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಶಿಷ್ಯರು, ಕಳ್ಳರು, ಭಜನೆಯ ಕೂಟದವರು.

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನೃಸಿಂಹಾಯನಮಃ.

ಪುರಂದರ ದಾಸರು

— ಪೀಠಿಕಾ ನೋಟ —

(ವ್ಯಾಸಕಾನಗರ - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಭೆ - ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಾಲಾಗಿ
ನಿಂತು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದಂಥ ಜಯಘೋಷವನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು)

ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರು:—

ರಾಗ ಪೂರ್ವಿ

ಶ್ರೀಮದ್ಯದುಕುಲನಾಯಕ ಜಯಜಯ |
ಕಾಮಿತಮಭಿಷಲದಾಯಕ ಜಯಜಯ ||
ವೇಣುನಾದ ಸುವಿನೋದನೆ ಜಯಜಯ |
ಗಾನಲೋಲ, ಮಧುಸೂದನ ಜಯಜಯ ||
ಸೀಲಸುಂಘ ಶುಭವಿಕ್ರಮ ಜಯಜಯ |
ತೀಲ, ಗೋಕುಲಾನುಗ್ರಹ ಜಯಜಯ ||
ಕಾಮಕೋಟಿ ಸಮಸುಂದರ ಜಯಜಯ |
ಕಾಮಿಸಿಯರ ಪೈನ್ಯಂಜನ ಜಯಜಯ ||
ದೇವದೇವ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಜಯಜಯ |
ಭಾವಜ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಹರಿ ಜಯಜಯ ||
ಶಕಟಾಧ್ಯಸುರ ವಿಮರ್ಧನ ಜಯಜಯ |
ಭಕುತಾಭೀಷ್ಟ ವಿವರ್ಧನ ಜಯಜಯ ||
ಸಕ್ಷಿಗಮನ ಕರಿರಕ್ಷಕ ಜಯಜಯ |
ಅಕ್ಷಯ, ಪಾಂಡನ ಸಕ್ಷನೆ ಜಯಜಯ ||
ಕಾಳೀಮರ್ಧನ ನಗಧರ ಜಯಜಯ |
ಪಾಲಿಸುಸಂತತ ಶ್ರೀಧರ ಜಯಜಯ ||

ಜಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೆ ಜಯಜಯ ಜಯಜಯ |
ಜಯ ಗೋವಿಂದನೆ ಜಯಜಯ ಜಯಜಯ ||

ಜಯ | ಮಹರಾಜ ಯದುಕುಲಧಾಮ |
ಸುರರಾಜ ಸುಂದರಶಾಮ |
ದ್ವಿಜರಾಜ ವಂಶಲಲಾಮ |
ದನುಜಾಂತಕ ವರಸಿಂಹಮ

ಜಯಮಹರಾಜ | ಜಯಮಹಾರಾಜ ||

(ಅನಂತರ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರು ನರ್ತನ ಮಾಡುವರು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ವೇಣುಗಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಾತನಾಡುವನು.)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ:—ಮಾಸಿನಿಯರೇ, ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಲ್ಲಿಸಿ -- ಕಿನ್ನರಿಯ ಶಬ್ದವು ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು. ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಬರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

(ನರ್ತನವು ನಿಲ್ಲುವುದು.)

[ನಾರದರು ಹಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವರು]

ನಾರದರು—

ರಾಗ ಮಧ್ಯಮಾವತಿ

(“ಪಾಲಿಸೆ ಪದುಮಾಲಯೆ” ಎಂಬಂತೆ)

*ಧ್ಯಾನವ ಕೊಡು ಹರಿಯೇ | ನಿರಂತರ || ಪ || ನೀನೆಗತಿಯಿಂದಾನು ಪೂರ್ವಕ | ಧ್ಯಾನಮಾಳ್ವರ ಜನ್ಮ ಕರ್ಮವ | ನೇನು ಮಾಡದೆ ಪೊರೆವೆನ್ನ | ಸುನಾಮವೇ ಸುರಧೇನುವೆಂದೂ ||

ನಿನ್ನ ನಾಮವ ನೆನೆದು | ಅಜಾಮಿಳನು | ಧನ್ಯನುತಾನಾದನು || ಈಭುವನದಿ || ತನ್ನ ದೇಹಾತುರದಲನ್ಯರ | ಬನ್ನ ಬಡಿ ಸುತಲಿದ್ದ ಬಿಳನು | ನಿನ್ನನಾಮಸ್ಮರಣೆಬಲದೀ | ಘನ್ನಮುನಿ ಪತಿ ಎನ್ನಿಸಿದನೂ ||೧||

(*ಇವು ಶ್ರೀ. ದಾಸರ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಾಯರಿಂದ)

ದುರುಳ ದುಶ್ಯಾಸನನು | ಸಭೆಯೊಳಗಂದು | ತರಳೆ ದ್ರೌ
ಪದಿದೇವಿಯು | ಸೆರಗನ್ನು ಎಳೆಯೆ || ಮುರಹರನೆ ಹಾ
ಕೃಷ್ಣ ದ್ವಾರಕ | ಪುರನಿಲಯ ಪರಮಾತ್ಮಭಕ್ತರ | ಸುರ
ತರುವೆ ಎಲ್ಲರವೆ ಏತಕೆ | ಮರೆವೆಯೆನ್ನುತ ಮೊರೆಯೆ ಪೊರೆ
ದೆಯೊ || ೨ ||

ನರಕ ಕೂವದೊಳು ಬಿದ್ದು | ಏಳುತ್ತಮುಳುಗುತ್ತ | ಪರಿ
ಪೂ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲ || ಮುಂದೊರದೆ || ಹೊರಳುತ್ತೊರಳುತ್ತ
ಮರುಕ ಗೊಳ್ಳುತ್ತ | ಹರಿಹರನಾರಾಯಣೆನ್ನಲು | ಸುರರ
ಲೋಕವನಿತ್ತು ಸಲಹಿದೆ | ವರದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ ನಿರು
ಪಮ || ೩ ||

(ಮತ್ತೆ ಹಾಡುವರು)

(ತಾಂಡವನೃತ್ಯಹರೀ—ಎಂಬಂತೆ)

*ನಾಮಕೆ ಎಣೆಗಾಣೆ | ಮುಕುಂದನ || ೧ || ಶ್ರೀಮನೋ
ರಮ | ಸುರ | ಸ್ತೋಮ ವಿನುತನಾಮ | ಕಾಮಿತ ಪ್ರದ
ನಾಮ | ಮುಕುಂದನ || ೧ ||

ಕಟ್ಟಕಿರಾತನ್ನು | ಮುಟ್ಟಿಭಜಿಸಿತಾನೊ | (ಉ)ತ್ಕೃಷ್ಟ
ಮುನಿಯಾದನು |—ಮುಕುಂದನ—|| ೨ ||

ಘೋರನಾರಕಿಗಳು | ನಾರಾಯಣನೆಂದು | ಸೂರೆ
ಗೊಂಡರು ಸ್ವರ್ಗವ |—ಮುಕುಂದನ—|| ೩ ||

ನಾರಗಬಾರೆಂದು | ಚೀರಲು ಅಜಮಿಳ | ಸೇರಿದನಪ
ವರ್ಗವ |— ಮುಕುಂದನ— || ೪ ||

ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತನನಾ | ಮೋಚ್ಚಾರದಿ ದ್ರೌಪದಿ | ರಕ್ಷಿತೆಯಾ
ದಳನ್ನು |— ಮುಕುಂದನ —|| ೫ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ನಾರದರೇ, ತಮ್ಮ ಗಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹಳ
ಆನಂದಪಟ್ಟನು.

ನಾರದ — ಕೃಷ್ಣ. ವೇಣುಗಾನದಿಂದ ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನೂ
ವೋಹಗೊಳಿಸಿದ ಗಾನಲೋಲನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಆನಂದ
ಪಡಿಸಲು ನನ್ನಿಂದ ಏನು ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು?
ನೀನಾಡುವುದೆಲ್ಲಾ ಕೇವಲ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ
ಬರುವ ನುಡಿಗಳೇ !

ಕೃ—ಮಹಾತ್ಮರಾದ ತಮ್ಮ ಸಂದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ಕೃತಾ
ರ್ಥನಾದೆನು.

ನಾ—ಪರಮಾತ್ಮ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಕ್ಕೂ ಒಡೆಯನಾದ
ನಿನ್ನ ವೈಭವವನ್ನು ನೋಡುವ ಸುಯೋಗವು ನನಗೆ ಈಗ
ದೊರೆತದ್ದರಿಂದ ನನ್ನಜನ್ಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಈಜಿಗೆ
ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವು ದೊರಕುವುದೇ ದುರ್ಲಭವಾಗಿದೆ.

ಕೃ—ಇದುಹಾಗಿರಲಿ. ನಾರದರೇ, ಇದೇನು ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ
ನನ್ನ ನಾಮದ ಪ್ರಶಂಸೆ ?

ನಾ—ಕೃಷ್ಣ, ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲವಾದ ಕಾರಣವಿದೆ. ನಾನು
ಈಗತಾನೇ ಯಮಲೋಕವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದೆ
ನು. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜೀವರು ಘೋರನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಜೀ
ರುತ್ತಿರಲು. ನಾನು 'ನಾರಾಯಣ' ಎಂಬವಾಗಿ ನಾಮ
ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ನರಕಪಾಪದಿಂದ ಬಿ
ಡುಗಡೆಯಾಯಿತು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನ ನಾಮದ ಮಹಿ
ಮೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಸಾಲದು.

ಕೃ—ನಾರದರೇ, ಅಗಾಧಪಾಪಮಾಡಿ, ನರಕಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ
ವರನ್ನು ನೀವು ನನ್ನ ನಾಮ ಬಲದಿಂದಲೇ ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿ
ದಿರಿ. ಆದರೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲ? ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪಾಪದ
ಬೇರನ್ನೇ ಕಡಿಯುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಲ್ಲವೇ ? ಆದುದರಿಂದ,
ನೀವೇ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಈ ನನ್ನ ನಾಮಕೀರ್ತನೆ

ಮಿಂದಲೇ ಜನಗಳಿಗೆ ಸದ್ಧರ್ಮವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಪಾಪವನ್ನೆ ಸಗದಂತೆ ಮಾಡಿ ಲೋಕೋಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಪ್ರಕೃತ ನಿಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆ ಏನಿದ್ದರೂ ಸೆರವೇರಿಸಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವೆನು.

ಸಾ—ನಾರಾಯಣ, ಯೋಗಿಗಳು ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕಲ್ಪಂತರಗಳು ಕಠಿಣ ಶಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ನೀನು ಅವರಿಗೆ ದೊರಕುವದೇ ಕಷ್ಟ. ಹೀಗಿರಲು, ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವು ನನಗೆ ಲಭಿಸಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೇ ಧನ್ಯನು. ಭಕ್ತಪರಾಧೀನ, ನನ್ನ ಬಯಕೆಯಿನ್ನೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಸದಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಾಮಾಂತರೀಕರಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ನೀನು ನನ್ನದಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರಬೇಕು. ಈ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಆನಂದವೆಂಬ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ನೀನು ದಯಮಾಳಿಸಬೇಕು.

ಕೃ—ಯೋಗಿವರ್ಯರೇ, ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ನಾನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೈಗೂಡಿಸುವೆನು. ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಬೇರೊಂದು ಕಾಲವು ಬಂದೊದಗುವುದು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಮಲಿನವಾಗಿ ಜನಗಳು ಅಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೆ ಸಗುತ್ತಾ ದುರ್ಮಾರ್ಗ ಪ್ರವರ್ತಕರಾಗುವರು. ಆಗ, ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುವ ಕರ್ಣಾಟಕದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪುರಂದರ ಗಡದಲ್ಲಿ ನೀವು ಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತಿ ಧರ್ಮದ ಸಾರವನ್ನು ಸಂಡಿತ ಪಾಮರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಹರಡುತ್ತಾ ಬನ್ನಿ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ನಾನು ಸೆರವೇರಿಸುವೆನು.

ಸಾ—ಸ ರ ಮಾ ತ್ಯ, ಅಧರ್ಮಾಧಿಕ್ಯವಾದ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪುನಃ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆಯಬೇಕೋ ?

ಕೃ—ನಾರದರೇ, ಜೆನ್ನಾಯಿತು. ಅಧರ್ಮಾಧಿಕ್ಯವಾಗುವುದ
 ರಂದಲೇ, ಲೋಕಹಿತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸೀವು ವೈಕುಂತವನ್ನು
 ಬಿಟ್ಟು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದು ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರಕ ಕಾರ್ಯವನ್ನು
 ಮಾಡಬೇಕು. ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವೂ ಅದೇ. ನನ್ನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತ
 ರಾಗಿ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋ
 ಷವಾಗುವುದು. ಅಂತಹ ದೇವಕಾರ್ಯಧುರಂಧರರಿಗೆ ಒದಗ
 ಬಹುದಾದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ದೂರಮಾಡಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧ
 ನಾಗಿರುವೆನು.

ನಾ—ಭಗವಂತ, ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಸಂಕಲ್ಪವು ಯಾವರೀತಿ ನೆರವೇ
 ರುವುದೋ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದು. ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ
 ನಾಮವೆಂಬ ದಿವ್ಯರತ್ನವು ನನ್ನನ್ನು ಎಡಬಿಡದಂತೆ ಅನು
 ಗ್ರಹಿಸು.

ಶ್ಲೋಕ || ರಂಗಾನಂಗಸಿತಾ ರಜೋತ್ತಮಗುಣಾ ರಾಜೀವ
 ಪುಲ್ಲೇಕ್ಷಣಾ |
 ಗಾಂಗೇಯಾಂಬರ ಹಾರನೂಪುರಲಸತ್ಕಾಂಚೀಲತಾಶೋ
 ಭಿತಾ ||
 ಸಂಗೀತಪ್ರಿಯಸಾರ ಸನ್ಮುನಿಗಣಾ ಸಂಗಾ ಅಸಂಗಾ ಅಜ/
 ಗಂಗಾತಾತ ವಿಹಂಗನಾಥಗಮನ ಶೃಂಗಾರ ಸಾರಾತ್ಮಕಾ||

(ಫರದೆಯು ಬೀಳುವುದು)

ಹೀರಿಕಾನೋಟಿ ಮುಗಿದುದು.

ಪ್ರ ಸ್ತಾವನೆ

[ಸೂತ್ರಧಾರನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಾಂದೀಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಹಾಡುವನು]
ಸೂತ್ರಧಾರ—

ಜಂ.ವೃ|| ಗಳಿಸುತಪಾರಭಾಗ್ಯ ನವಕೋಟಿ ಧನಾಧಿಪನಾಗಿ
ಲೋಕದೋಳಾ |

ಜಲರುಹಸೇತ್ರಸಂಮರತು ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿರೆ ನೋಡು
ತೀತನಂ ||

ಸೆಳೆಯುವೆ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಕೆ ಮೇಣ್ ಜಗದಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆನು
ತ್ತಲಾ |

ಗೊಲಿದನಿಮಿತ್ತಜಾಂಧವ, ದಯಾನಧಿ, ಪಾಲಿಸಲೆಮ್ಮ
ವಿಟ್ಟಲಂ || ೧ ||

ರಾಗ ಆರಭಿ ಆದಿತಾಳ

ಶ್ರೀನಿಕೇತನ ಪಾಲಯಮಾಂ || ಶ್ರೀನಿಕೇತನ || ಪ ||

ಜ್ಞಾನಗಮ್ಮ ಕರುಣಾನಿಧಿ ನಿನ್ನಡಿ |

ಗಾನಮಿಸುವೆ ಮೊರೆ ದೀನದಯಾಳೊ || ಅನು ||

ಜ್ಞಾನಮಾನದ ಶರಣರ ಸುರ | ಧೇನುಸರ್ವದ||

ನೀನೆಂದರಿತು ಸದಾನುರಾಗದಲಿ |

ಧ್ಯಾನಿಸೆ ಮನದನುಮಾನವ ಕಳೆಯಾ || ೧ ||

ಶ್ರೀಕರಾರ್ಚಿತ ಪಾದಾಬ್ಜಪ | ರಾಕು ಅಚ್ಯುತ |

ಶೋಕನಾಶ ವಿಶೋಕ ಜನಕಹೃ |

ದ್ವ್ಯಾಕುಲ ಕಳೆಯೊ ಕೃಪಾಕರ ಮೊಲಿದು || ೨ ||

ಪನ್ನಗಾಚಲ ನಿವಾಸ ಪ್ರ | ಸನ್ನ ವತ್ಸಲ |

ಬಿನ್ನಪಕೇಳೊ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಟ್ಟಲ |

ಧನ್ಯನಮಾಡೊ ಶರಣ್ಯ ಶರಣನ || ೩ ||

ಅಹಾ, ಪರಮಾತ್ಮನು ಭಕ್ತ ಪರಾಧೀನನೆಂಬ ಮಾತು ನಿಜ
ವಾದುದೇ ಸರಿ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆತನೇ ಎಷ್ಟು ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳನ್ನು

ತೋರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ ! ಪೂರ್ವಾಯುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಧೃವ, ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಭಕ್ತರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ ವಿಷಯವ ಹಾಗಿರಲಿ.

ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪರಮ ಭಕ್ತರಾದ ಪುರಂದರ ದಾಸರಿಗೊಲಿದು ಅವರಿಂದ ಲೋಕೋಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯು ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ? ಪರಮ ಪೂಜ್ಯರಾದ ನಾರದ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಭಗವದ್ವಿಜ್ಞಾನಂತೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತಾರಮಾಡಿ, ತಮಗೆ ಲಬ್ಧವಾದ ನವ ಕೋಟಿಧನದಿಂದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತರಾಗಿ ಸರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮರೆತಿರಲು, ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅವರಿಸಿದ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದರಲ್ಲ ಸದಾ ಸಿದ್ಧನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ವಿಪ್ರರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ತನ್ನ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಹುಕಾರನನ್ನು ವಿಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯವು ಹುಟ್ಟಿ ತನ್ನ ಚರಣಾರವಿಂದದ ದಾಸಗಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗವು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯುತವಾಗಿರುವುದರಲ್ಲ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಚ್ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕುತೂಹಲ ವಿಶಿಷ್ಟರಾಗಿ ನೆರೆದಿರತಕ್ಕ, ಹಾಗೂ ನಾನಾ ಕಲಾ ವಿಚಕ್ಷಣರಾದ, ಸಭಿಕರ ಮುಂದೆ ನಾಟಕರೂಪವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸ ಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಪಾರಿವಾರ್ಶ್ವಕನಿಗೆ ಹೇಳಿಬಂದಿದ್ದೆನು. ಆತನು ಇಷ್ಟಹೊತ್ತಾಗಿಯೂ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ.

(ತೆರೆಯ ಕಡೆನೋಡಿ) ಓಹೋ, ನಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವನು. ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಫಲವಾಗುವುದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ಶುಭಸೂಚನೆಯೇ ಸರಿ.

(ಪಾರಿವಾರ್ಶ್ವಕನು ಬರುವನು)

ಸೂತ್ರ—ಎಲೈ, ಪಾರಿವಾರ್ಯಕನೇ!

ಪಾರಿ—ಆರ್ಯನೇ, ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ಬಂದಿರುವೆನು.

ಸೂತ್ರ—ಹಾಗಾದರೆ, ಇನ್ನು ಕಾಲವಿಳಂಬವೇಕೆ ?

(ತೆರೆಯೊಳಗೆ, ನಡುಗುವ ಕಂಠದಿಂದ)-ಸ್ವಾಮಿ ಸಾಹುಕಾರ್ರೇ,
ಸ್ವಾಮಿ ಸಾಹುಕಾರ್ರೇ!

ಸೂತ್ರ—ಓಹೋ, ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಆಗಲೇ ಸಾಹುಕಾರನನ್ನು ನೋಡಲು ಆತುರನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವನು. ಇನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

(ಇಬ್ಬರೂ ಹೊರಡುವರು)

(ಇದು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ)

ಪುರಂದರದಾಸರು ಪ್ರಥಮಾಂಕ

— ಮೊದಲನೆಯ ನೋಟ —

(ಸಾಹುಕಾರನ ಅಂಗಡಿಯ ಮುಂಭಾಗ — ಇಬ್ಬರು ಸೇವಕರು ನಿಂತಿರುವರು — ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧನಾದ ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ — (ನಡುಗುತ್ತಾ) ಸ್ವಾಮಿ, ಸಾಹುಕಾರರೇ ಸ್ವಾಮಿ, ಸಾಹುಕಾರರೇ,

ಸೇವಕರು — ಯಾರದು?

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ — ಎಲ್ಲವೂ, ಸಾಹುಕಾರರು? ಈ ಬಿಸವಾದರೂ ಸಾಹುಕಾರರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇನಪ್ಪ?

೧ನೇ ಸೇವಕ — ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಬಲು ಬಡವನಂತಿದ್ದಾನೆ. ೮-೧೦ ದಿನಗಳಿಂದ ದಿನಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

೨ನೇ ಸೇವಕ — ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ತಾಪತ್ರಯ ಬಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬೇಕು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಬೇಸರಿಲ್ಲದೆ ಹೀಗೆ ತಪ್ಪುವೆ ದಿನಾ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

೧ನೇ ಸೇ — ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಹಳ ಮುದುಕ. ನಡೆದು ನಡೆದು ಬಲು ಆಯಾಸ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

೨ನೇ ಸೇ — ವಯಸ್ಸಾಗಿದ್ದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಳೆ ಇದೆ. (ಇವರು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಂಗಡಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಮುಂದೆಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಇಡುತ್ತಿರುವನು.

೧ನೇ ಸೇ — ಓಹೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮುಂದಕ್ಕೇ ಹೊರಟ ಈತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು ಏನು ಮಾಡುವರೋ ಕಾಣೆ.

ಅನೇ ಸೇ—ನಾವೇಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡೋಣ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಅದ್ಭು
ಷ್ಣವಿದ್ದಂತೆ ಆಗಲಿ. ಯಜಮಾನರು ನಮಗೆ ಏನಾದರೂ
ತಿಕ್ಕೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಿ.

(ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಂಗಡಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ಸೇವಕರು
ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವರು. ಸಾಹುಕಾರನ ಅಂಗಡಿಯ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ
ನಾಯಕನು ವ್ಯಾಪಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರುವನು— ಒಬ್ಬ ಗುಮಾ
ಸ್ತೆಯು ಲೆಕ್ಕ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವನು ಅನೇಕ ಜನಗಳು ವ್ಯಾಪಾರ
ಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವರು. ಒಬ್ಬ ಗಿರಾಕಿಯು ಒಂದು
ಜೊತೆ ಓಲೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವನು.)

ಗಿರಾಕಿ—ಸಾಹುಕಾರರೇ, ಈ ಓಲೆಯ ಬೆಲೆಯೇನು?

ನಾಯಕ—ಏನೂರು ವರಹ.

ಗಿ—ಕಡಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಾರದೋ?

ನಾ—ಇಲ್ಲ.

ಗಿ—ಸೀವು ಹೇಳುವ ಬೆಲೆಯು ಹೆಚ್ಚು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಮೆ
ಮಾಡಿ ಕೊಡಿ.

ನಾ—ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಡಮೆಯಾಗಲಾರದು. ಬೇಕಾದರೆ ಹೇ
ಳಿದ ಧಾರಣೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಓಲೆ
ಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಡಿ.

ಗಿ—ಬೆಲೆಯು ಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಮೆಮಾಡಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಇತರ
ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೂ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೇ ಬರುವೆನು.

ನಾ—(ಬಹಳ ದರ್ಪದಿಂದ) ಅನೇಕ ಗಿರಾಕಿಗಳು ಕಾದಿರುವರು
ಸಿಮ್ಮೊಡನೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಕಾಲಹರಣ
ಮಾಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಓಲೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಿ.

(ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸಾಹುಕಾರನ
ಬಳಿಗೆ ಬರುವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೂ ನಾಯಕನಿಗೂ ಸಂಭಾಷಣೆಯಾ
ಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಗಿರಾಕಿಗಳು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಹೊರಡುವರು)

ಜ್ರಾ—ಸ್ವಾಮಿ, ನೀವೇನೋ ಸಾಹುಕಾರರು?

ನಾ—ಹೌದು ಏನು ಬೇಕು?

ಜ್ರಾ—ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶುಭಕಾರ್ಯ ನೆರವೇರಬೇಕಾಗಿದೆ.

ನಾ—ಏನಾದರೂ ರತ್ನದ ಮತ್ತು ಭಂಗಾರದ ಒಡವೆಗಳು ಬೇಕೋ?

ಜ್ರಾ—ಕೊಟ್ಟರೆ ನಿಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ, ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ನಾ—ಯಾವಯಾವ ಒಡವೆಗಳು ಬೇಕು? ಬೆಲೆಯು ಎಷ್ಟರಲ್ಲಿರಬೇಕು? ಬೇಗ ತಿಳಿಸಿ.

ಜ್ರಾ—ಮಹಾರಾಯ, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ನೀವು ಕೊಡುವಾಗ ಬೆಲೆ ಇಷ್ಟೆಂದು ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ? ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟಬಂದುದನ್ನು ದಾನ ಕೊಡಬಹುದು. ಪುಣ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ನಾ—(ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಇದೇನು ಮಾತು? ಅರ್ಥವಾಗುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಬಂದ ಉದ್ದೇಶವೇನು? ಹೇಳಿ.

ಜ್ರಾ—ಅಪ್ಪಾ, ಸಾಹುಕಾರರೇ! ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡಬೇಕು. ನನಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗಿಹೋಯಿತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕ್ಕೆ ಭುಕ್ತಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಯರು ನಿಮ್ಮಂತಹವರು ಧರ್ಮ ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ದ್ವಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಏನಾದರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಿರೆಂಬ ಭರವಸೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ.

ನಾ—(ರೇಗುತ್ತಾ) ಛೇ, ಈ ತಿರಪಗಾರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಟ್ಟವರಾರು?

ಜ್ರಾ—ನಾನು ೮-೧೦ ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ, ಒಳಗೆ ಬರಗೊಡಿಸದೆ ಸೇವಕರು ಅಡ್ಡಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ದಿನ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟ - ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನವು ಲಭಿಸಿತು.

ನಾ—ಅಯ್ಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿನೂ ಸಹಾಯವು ದೊರಕಲಾರದು.

ಬ್ರಾ—ತಮ್ಮಂತಹ ಮಹನೀಯರೇ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದರೆ ನಮ್ಮಂತಹ ಬಡವರ ಗತಿಯೇನು? ತಾವು ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ನಾ—ಏನಯ್ಯಾ, ಬಹಳ ಬೇಸರ ಪಡಿಸುತ್ತೀಯೆ! ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊರಡು.

ಬ್ರಾ—ಉದಾರಹೃದಯರಾದ ನಿಮಗೆ ನಾನು ಕೇಳುವುದೇನೂ ಒಂದು ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ರತ್ನಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇಳುವ ರತ್ನವೊಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ, ನನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದು. ನಿಮಗೂ ಪುಣ್ಯವು ಬರುವುದು.

ನಾ—ಎಲಾ, ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಒಳ್ಳೆಯ ರತ್ನಕ್ಕೇ ಏಟು ಹಾಕಿದೆಯಲ್ಲಾ! ಹೊರಟುಹೋಗು.

ಬ್ರಾ—ಈ ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟದಿಂದ ದರ್ಶನವೇನೋ ಲಭಿಸಿತು. ಆದರೆ, ರಿಕ್ತಹಸ್ತನಾಗಿ ಹೋಗಿಂದು ನೀವು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಉಪವಾಸವಿದ್ದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಮನ್ನಿಸಿ ಉಪಕಾರಮಾಡಬೇಕು.

ನಾ—(ಗುಮಾಸ್ತೆಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ) ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನನ್ನನ್ನು ಜಿಗಣೆಯಂತೆ ಹಿಡಿದಿರುವನು. ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ತುಂಬಿರುವ ಎರಡು ಚೀಲಗಳನ್ನು ತಂದು ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಸುರಿ.

(ಗುಮಾಸ್ತೆಯು ಒಳಗಿನಿಂದ ಚೀಲವನ್ನು ತಂದು ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸುರಿಯುವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಹು ಆತುರದಿಂದ ಅರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಿರುವನು.)

ನಾ—ಎಲಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ನಿನಗೆಷ್ಟು ದುರಾಶೆ? ಎರಡು ದುಗ್ಗಾಣಿಯನ್ನೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುವುದು.

బ్రా— సామకారరే, ఒకతనవు బలు కష్ట. ఏను మా
డువుదు? తన్నంతకు ఆగభా త్రిమంతరిగి ఈ కష్ట
వు గొత్తగువదిల్లి.

సా—నిన్న తల్పొప్పదంత సాకు. సుమ్మనే ఎరడు దు
గ్గాణియన్న మాత్ర తేగదుకొండు యొరటుయొగు
లన్న కాదిసబీడ.

బ్రా— మహరాయరే, ఇప్పాదరొ దయపాలిసిగుత్తిరల్లి!
నిమగి ఎప్పొల పుణ్య. (నాణ్యగళన్న అల్లియే బిట్టు
బ్రాహ్మణను హోరటుహోగువను. ఇన్న కలవు గిరాకీ
గళు బండు వ్యాపారమొడుత్తిరువరు)

(ఫరదయు బిళువుడు)

— ఎ ర డ నె య నొ ల టె —

(నాయకన మనెట ఒకభాగ— అంగళ సామకారన
హేండతియు భక్తి యింద తుళసి పూజిమాడుత్తిరువళు.
కలవు ముత్త్యదెయరు బండు శొత్తిరువరు. బ్రాహ్మ
ణను ప్రవేశమాడి ఇవరిగి కాణదంత ఒందడి నింతు
నొడుత్తిరువను. సామకారన హేండతియు హాడన్న
హేళికొండు తుళసిగి ఆరతియన్నెత్తువళు)

సా. హేం—

రాగ ముఖారి

* మంగళారతి ఎత్తిరే | నిత్య | సుమంగళేగతితయ
ది ||స|| మంగళారతియేత్తి | తుంగ మహిమత్రైరంగ
న రాణిగి | అంగనే తుళసిగి ||అను||

కడలొళుసుధే హిడిదొ | బందను | కడుకరుణియు
ఒలిదొ || కుడిగణ్ణినజల సడిలలు కలవది || ఒడనే
జనిసిదంధ | మడది త్రితుళసిగి ||౧||

ಸುರರು ಪೂನುಳಿಗರೆಯೇ | ಹರುಷವಿ | ಹರಿಯು ಕರವ
ಫಿಡಿಯೇ || ವರವನು ಸಡೆದಳು | ಶರಣರ ಪೊರೆಯಲು | ಧರೆ
ಯೊಳು ಬಂದಿಹ | ಕರುಣೆ ತ್ರಿಂತ್ರುಳಸಿಗೆ ||೨||

ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲಿ ನಿತ್ಯ | ಸೇವಿಸ | ಸಕಲಜನಕೆಸತ್ಯ | ಭಕ್ತು
ತಿಮುಕುತಿಯಿತ್ತು | ಸುಕೃತರನಾಡುವ | ಲಕುಮಿಕಾಂತನ
ಪ್ರೇಮಾ | ಸಕುತೆ ತ್ರಿಂತ್ರುಳಸಿಗೆ ||೩||

(ಅನಂತರ ಆಕೆಯು ತುಳಸಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದ ಮುತ್ಯದ
ಯರಿಗೆ ಅರಿಸಿನ ಕುಂಕುಮ ನೈವೇದ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಡು
ವಳು. ಮುತ್ಯದೆಯರು ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋಗುವರು)

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ— (ಅತ್ಯಂತ ಸಾಹುಕಾರನನ್ನಂತೂ ಪರೀಕ್ಷೆ
ಸಿದ್ಧಾಯಿತು. ಈ ಗಂಡ ಹೆಂಡರಿಗೆಷ್ಟು ಅಂತರ! ಎಷ್ಟು
ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತುಳಸಿ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು ! ಈಕೆಯ
ಮೂಲಕ ಸಾಹುಕಾರನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನು ಮಾಡಿ
ಸುವೆನು. (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ) 'ಭವತೀ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ'

(ಸಾಹುಕಾರನ ಹೆಂಡತಿಯು ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ನಮ
ಸ್ಕರಿಸುವಳು)

ಬ್ರಾ—ದೀರ್ಘಸುಮಂಗಲೀಭವ.

ಹೆಂ—ಪೂಜ್ಯರ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥಳಾದೆನು.

ಬ್ರಾ—ನಿಮ್ಮತುಳಸಿಪೂಜೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಆನಂದವಾ
ಯಿತು. ನಿಮಗಿರುವ ದೈವಭಕ್ತಿ, ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರ ಇವು
ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಿಮಗೆ ದೇವರು
ಇಷ್ಟ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ.

ಹೆಂ—ಎಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮಂತಹವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಬಲ. ಆದರೆ,
ಇದು ಕ್ಷಣಿಕ ಭಾಗ್ಯ. ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯೆಂಬ ಶಾಶ್ವತ
ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಸತ್ಪುರುಷರು ಎಚ್ಚರಿಸ
ಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಹಾರೈಕೆ.

ಬ್ರಾ—ನಿಮ್ಮ ವಿವೇಕದ ಸುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಕುತೂಹಲವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು. ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಎಂಟು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶವಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಭಿಕ್ಷೆಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುವುದಾಗಿದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂಪ್ಪುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶಕ್ಕೆ ಆಗಲೇ ಕಾಲಾತೀತವಾಯಿತು. ಆದರೆ, ದ್ರವ್ಯ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೇ, ಶ್ರೀಮಂತರಾದ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾಚನೆಮಾಡಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ.

(ಹೆಂಗಸು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು)

ಬ್ರಾ—ನೀವು ಬಹಳ ಧನಿಕರು. ದೈವಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವರೆಂದು ನನಗೇನೋ ನಂಬಿಕೆ.

ಹೆಂ—ನಾನು ಹೆಂಗಸು. ಹಣಕಾಸನ್ನು ಕೊಡಲು ನನಗೆ ಏನೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಬ್ರಾ—ಹಾಗಿದ್ದರೆ. ನೀವು ಇಟ್ಟಿರುವ ಅನೇಕ ಆಭರಣಗಳೆಲ್ಲ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ವಡವೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಾಕು.

ಹೆಂ—ಈ ವಡವೆಗಳೂ ನನ್ನವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಸೇರಿದುವು.

ಬ್ರಾ—ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಯ ವಡವೆಗಳನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಮೂಗಿನಲ್ಲಿರುವ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು ಬಹು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದು.

ಹೆಂ—(ಸ್ವಲ್ಪ ಅಲೋಚಿಸಿ)ಸರಿ, ಇದು ನನ್ನ ತವರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟುದು. ಅದರಿಂದ ತಮಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಡುವೆನು.

ಬ್ರಾ—ನೀವು ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಇದನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು. ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದೇವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವನು.

(ಹೆಂಗಸು ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕೈಗೆ ಕೊಡುವಳು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಧೋತ್ರದ ಗಂಟಿನ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೊರಡಲು ದ್ಯುಕ್ಕನಾಗುವನು ಹೆಂಗಸು ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು)

ಬ್ರಾ—ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.

(ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೊರಟು ಹೋಗುವನು. ಹೆಂಗಸು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಳು.)

— ಮೂ ರ ನೆ ಯ ನೋಟ —

(ಸಾಹುಕಾರನ ಅಂಗಡಿ— ಸಾಹುಕಾರನು ಕುಳಿತಿರುವನು—

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪ್ರವೇಶ)

ನಾಯ—ಎನು ಪುನಃ ಬಂದಿರಿ ?

ಬ್ರಾ—ಎನೂ ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸವಿತ್ತು.

ನಾ—(ಜುಗುಪ್ಸೆಯಿಂದ) ಎನು, ನಿಮ್ಮ ತಾಪತ್ರಯವನ್ನೂ ನಿಮ್ಮ ಆಶೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ, ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ದುಡ್ಡನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಾಲದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಾ—ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಾನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆ. ಅಂತಹಕಾಲವು ಬಂದರೆ, ನೀವು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟೀಕೊಡುವಿರಿ.

ನಾ—ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಾನೂ ಬಲ್ಲೆ. ನಮ್ಮಂತಹವರಲ್ಲಿ ಪದೇ ಪದೇ ಯಾಚಿಸಿ ಸಕಲವನ್ನೂ ಸುಲಿಗೆಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ!

ಬ್ರಾ—ಎನು ಮಾಡುವುದು ? ನಮ್ಮ ಸಂತುಷ್ಟವೇ ಹೀಗೆ! ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟೂ ತಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವು ಹೆಚ್ಚುವುದು.

ನಾ—ನೀವು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಹು ಜಮತ್ಕಾರಿಗಳು. ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ. ಈಗ ಬಂದ ಕೆಲಸವೇನು? ಹೇಳಿ. ಓಹೋ ನೀವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆತಿದ್ದ ಎರಡು ದುಗ್ಗಾಣಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದಿರೋ?

ಬ್ರಾ—ಅದೆಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಸಾಹುಕಾರರೇ? ಈಗ ನಾನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದೆ.

ನಾ—ಆದೇನು? ಅಂತಹ ಕೆಲಸ? ಇನ್ನೇನನ್ನು ಕೊಡೆಂದು ಕೇಳುವಿರಿ?

ಬ್ರಾ—ನಾವು ಬಲವಂತಮಾಡಿ ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ತಾನಾಗಿ ತಂದು ಯಾರುತಾನೇ ಕೊಡುವರು? ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ, ಈಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಡವೆಯಿದೆ. ತಮ್ಮಂತಹ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹುಕಾರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನನಗೆ ದಾನ ಕೊಟ್ಟರು. ಅದನ್ನು ಬಿಲೆಗೆ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವಿರಾ?

ನಾ—ಎಲ್ಲಿ, ನೋಡೋಣ ಏನುವಡವೆ?

ಬ್ರಾ—ಒಂದು ಮೂಗುತಿ. ಅದು ಬಹಳ ಅಮೌಲ್ಯವಾದುದು. ಅದನ್ನು ನೀವು ಎಷ್ಟಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಿರಿ?

ನಾ—ವಡವೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡದೆ ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು?

ಬ್ರಾ—ಹಾಗಾದರೆ ವಡವೆಯನ್ನು ಕೊಡಲೇ?

ನಾ—(ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ನೀವು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಅತ್ಯರ್ಥವಾಗಿದೆ. ವಡವೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡದೆ ಬಿಲೆ ಕಟ್ಟುವುದು ಹೇಗೆ?

ಬ್ರಾ—ತಾವು ಎಷ್ಟೋ ನೋಡಿರುವಿರಿ!

ನಾ—ಆದರೂ ವಡವೆಯ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಇಂತಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಬಿಲೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು.

ಬ್ರಾ—ನಿಜ ಆದರೆ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ನೀವು ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಿರೋ ಇಲ್ಲವೋ?

ನಾ—ನೀವು ಬರೀ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ವಡವೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಹೊರಡಿ.

(ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಧೋತ್ರದ ಸೆರಗಿನ ಗಂಟಿನಿಂದ ತೆಗೆದು ಕೊಡುವನು. ನಾಯಕನು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಾ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುವನು)

ಬ್ರಾ—ಇದು ಬಹು ಶುಶ್ರುಷ್ವವಾದ ವಡವೆ. ಜೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ.

(ನಾಯಕನು ವಡವೆಯ ಕಡೆಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕಡೆಯೂ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಬೆರಗಾಗುವನು)

ಬ್ರಾ—ಏನು ಸಾವಕಾಶರೇ, ಇದರ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ? ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಚಿನಿವಾರರ ಹತ್ತಿರವೂ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೇ ಬಂದು ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ವಿಕ್ರಯಮಾಡಲು ಬಂದೆ.

ನಾ—(ಆತ್ಮಗತ) ಇದೇನು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ! ಇರಲಿ. (ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಡನೆ) ಇದನ್ನು ನಾನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಈಗ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ. ನಾಳೆ ಅದರ ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು.

ಬ್ರಾ—ವಡವೆಗಳ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಿಗಿಲಾದ ಅನುಭವವಿರುವ ನಿಮಗೂ ಇದರ ಗುಣವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಸೂಚನೆವಿಲ್ಲದಿರಲು ಇತರ ಸಣ್ಣವರಿಂದೇನಾದೀತು? ಆಗಲಿ, ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅವಕಾಶಕೊಡುವೆನು. ವಡವೆಯ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾವಕಾಶದಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ.

అమోలీ సర్వంజనేయూగి ఇదర న్భాయవాద బీలేయ
న్న కట్టి. ఈ వడవేయు నిమ్మల్లియో ఇరలి. హేగా
దరని ఇదన్న నిమగ్గే విక్రయిసబీకేందు నన్న సంక
ల్ప. నాను క్షోరడువేను. నీవు మాత్రా మరేయదే
ఇదన్న సుయాగి పరిక్ష్పిసి ఇదర గుణవన్న కండు
హిడియిం. నన్న ఇష్టవు నేరవేరువుదేందు ననగి
సంచికేయిద- నాను క్షోరడలే?

నా—ఆగబడుదు. పునః యావాగ బరువి?

బ్రా—నీవు ఇదర సుయాద బీలేయన్న తిళిదుకొండో
డసేయో నాను బరువేను. ఈగనాను క్షోరడుత్తేనే.

నా—ఆగలి. క్షోరడి, బీకాదర-నిమగ్గే ఆతురపిద్దర-
ఈగ స్వల్ప హణవన్న క్షోడువేను.

బ్రా—అదర బీలేయన్నల్లా ఒట్టిగే తేగేదుకొళ్ళువేను.
ఆదర, యావనోః బడబ్రాహ్మణు తందు క్షోట్ట
వడవేయందు అలక్ష్మమాడదే దయవిట్ట స్వల్ప
తొందిరేయన్న తేగేదుకొండు అదర నిజవాద యో
గ్యతేనున్న కండుహిడియిం

నా—ఆగబడుదు. క్షోరడువిరొల ?

(బ్రాహ్మణు క్షోరడువను. పునః హిందీరుగి)

బ్రా—నాను క్షోరడి, నిమగ్గే ఇన్నొందు మాతన్న హేళ
బీకాగిత్త.

నా—అదేను ?

బ్రా—అసేనని ఇల్ల. నాను క్షోట్టద్దన్న కళేయదంతే
జ్ఞోమనవాగిట్టిరజీకేందు నన్న ప్రార్థనే.

నా—(నగుత్తా) ఇదక్కాగి హిందీరుగిదిరా? దొడ్డ

ದೊಡ್ಡ ವಡವೆಗಳ ಸ್ವಾಪಾರಮಾಡುವ ಕೋಟ್ಯಾಧಿಕಾರಿ
ಯಾದ ನನಗೆ ಈ ಅಭ್ಯವಾದ ಮೂಗುತಿಯು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಪುನಃ ಬಂದಿರೋ?

ಬ್ರಾ—ಹಾಗೆಲ್ಲ, ಸಾಹುಕಾರರೇ. ತಾವು ಕೇವಲ ಧನಿಕರು.
ನಾನು 'ವಿಕ್ರಯಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವ ಸಣ್ಣ ಪದಾರ್ಥವು
ತಮಗೆ ಅಭ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವುದೇನೂ ಅಶ್ವರ್ಯವಲ್ಲ. ಬಹು
ಸಿರಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಈ ಮೂಗುತಿಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವುದೇ
ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, 'ಮುಕುತಿಯು' ಬಹು ಸುಲಭವಾದ ವಡವೆ
ಯಾದುದರಿಂದ ತಮ್ಮಂತಹವರು ಅದನ್ನು ಒಂದು ಬೇಗ
ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಎಚ್ಚರ
ಸಲು ಬಂದೆನು.

ನಾ—ಅದೂ ನಿಜವೇ. ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮೂಗುತಿಯೇನೋ
ಬಹು ಸಣ್ಣವಡವೆ. ಅದರೂ ಅದು ಕಳೆದು ಹೋಗದಂತೆ
ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ಬ್ರಾ—ನನ್ನ ಇಷ್ಟವೂ ಅಷ್ಟೆ. ಇನ್ನು ನಾನು ಹೊರಡುವೆನು.
ಎಂದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು.

ನಾ—(ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ)
ಈ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯದೇ
ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವಶಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ
ಬಂತು? ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆಯೇ? ಇಲ್ಲ-
ಕೊಡಲು ಅವಳಿಗೇನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರುವುದು?

ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ಇದು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೂಗುತಿಯಲ್ಲದೇ
ಇರಬಹುದೇ? ಆಹಾ, ಈಗ ಜೆನ್ನಾಯಿತು. ರತ್ನಗಳ ಪರೀ
ಕ್ಷೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ, ವಡವೆಗಳ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದರಲ್ಲಾ
ಗಲೀ ಎನು ಅನುಮಾನ ಬಂದರೂ ಅದನ್ನು ಸರಿಹಾರಮಾಡಿ

ಕೊಳ್ಳಲು ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಬಳಿಗೇ ಬಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು. ಇಷ್ಟುದಿನ ಇವುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನನಾಗಿ, ರತ್ನಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಯಾರೂ ಸಮರಿಲ್ಲವೆಂದೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೂಗುತಿಯನ್ನೇ ಗುರುತು ಹಿಡಿಯದಮೇಲೆ ನನ್ನ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮರ್ಯಾದೆ ಬಂತು!

(ಎಂದು ಪುನಃ ಆಮೂಗುತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಸರಿ, ಇದು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯದೇ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂತೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಆತನನ್ನೇ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈಗಲಾದರೇನು? ವೃದ್ಧನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರಬಹುದು. ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡುಬರಲು ಸೇವಕರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವೆನು - ಎಲಾ, ಯಾರು ಹೋಗಿ?

(ಇಬ್ಬರು ಸೇವಕರ ಪ್ರವೇಶ)

ಸೇವಕರು—ಬುದ್ಧಿ, ಏನಪ್ಪಣೆ?

ನಾ—ಈಗ ಬಂದಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಬಹುದು. ನೀವು ಬೇಗ ಹೋಗಿ ಆತನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ.

ಸೇ—ಆಪ್ಪಣೆ

(ಸೇವಕರು ಓಡಿಹೋಗುವರು)

ನಾ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರಬಹುದೇ? ಎಂದಿಗೂ ಇರಲಾರದು. ಆತನು ಕಳ್ಳನಾಗಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಒಡವೆಯನ್ನು ಕದ್ದು ಅದನ್ನು ವಿಕ್ರಯಮಾಡಲು ನನ್ನ ಬಳಿಗೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದನೆ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದಲ್ಲದೆ ಒಂದೂ ಬಗೆಹರಿಯುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಆಗಲಿ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದಮೇಲೆ ನೋಡೋಣ.

(ಸೇವಕರು ಬಹಳ ವೇಗದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು)

ನಾ—(ಆತುರದಿಂದ) ಏನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸಿಕ್ಕಿದನೆ?

ಸೇ—ಸಿಕ್ಕಿದನು.

ನಾ—ಸಿಕ್ಕಿದನೋ? ಸರಿ. ಹಾಗಾದರೆ ಅವನೆಲ್ಲ?

ಸೇ—ಅವನು ಬಂದಿಲ್ಲ

ನಾ—ಏಕೆ ? ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದನೆ ?

ಸೇ—ಇಲ್ಲ.

ನಾ—ನೀವು ಹೇಳುವುದೇನು? ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸಿಕ್ಕಿದರೂ
ಏಕೆ ಕರೆತರಲಿಲ್ಲ ?

ಸೇ—(ನಡುಗುತ್ತಾ) ಕರೆತರಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಒಂದು
ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸಂಗತಿಯು ನಡೆಯಿತು.

ನಾ—ಅದೇನು ? ಬೇಗಹೇಳಿ.

೧ನೇ ಸೇ—ಬುದ್ಧಿ, ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆ ಮೇರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ನಾವಿ
ಬ್ಬರೂ ಓಡಿ ಹೋದೆವು. ಸ್ವಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಬ್ರಾ
ಹ್ಮಣನನ್ನು ಕಂಡೆವು.

ನಾ—ಹಾಗಿದ್ದರೆ. ಆತನನ್ನು ಏಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ?

೨ನೇ ಸೇ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಹಳ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಡುತ್ತಿ
ದ್ದನು. ನಾವೂ ಆತನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದೆವು.

ನಾ—ಆಮೇಲೆ ?

೧ನೇ ಸೇ—ಆಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಿಂದಲೇ
ಕೂಗಿದೆವು. ಆತನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತನು. ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ಕಡೆ
ಮಾತ್ರಾತಿರುಗಿ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಬೇಗ ಆತನ ಬಳಿಗೆ
ಹೋಗಿ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆತರಲು ನಮ್ಮ ಧಣಿ
ಗಳು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದೆವು.

ನಾ—ಅದಕ್ಕೆ ಆತನೇನೆಂದನು ?

೨ನೇ ಸೇ—ನಾವು ಕೂಗುತ್ತಲೇ ಜ್ಞಾಹ್ಮಣನು ತಮ್ಮ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದನು. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೋಟಿಮಿಂಚು ಹೊಳೆದಂತೆ ಬೆಳಕಾಯಿತು. ಬುದ್ಧಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು. ನಾವು ಕೈಕಾಲಲ್ಲಾಡಿಸದೇ ನಿಂತೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತೆವು. ಆತನು ಪುನಃ ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸುತ್ತಲೂ ತಕ್ಷಣವೇ ಹುಡುಕಿದೆವು. ಎಲ್ಲಯೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ.

ನಾ—ಇದೇನು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಮಾತು? ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವಿರಾ?

೧ನೇ ಸೇ—ಬುದ್ಧಿ, ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ನಾವು ಸತ್ಯವಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತೇವೆ. ತಾವೇನಾದರೂ ತಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಿ. ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯೇನೋ ಇದೇ.

ನಾ— (ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಕೋಪದಿಂದ) ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಬೇಡಿ. ಹೊರಟು ಹೋಗಿ.

(ಸೇವಕರು ಹೊರಟು ಹೋಗುವರು)

ನಾ—ಇದೇನಿದು? ಒಂದೂ ಬಗೆ ಹರಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಆಗಲಿ, ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗಿಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಬೀಗಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹಾಕುವೆನು. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ನಿಜವು ಹೊರಬೀಳಬಹುದು.

(ಎಂದು ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಸಂದೂಕದೊಳಗಿಟ್ಟು ಬೀಗ ಹಾಕಿ ಭದ್ರ ಪಡಿಸುವನು)

ಫರದೆಯು ಬೀಳುವುದು.

— ನಾ ಲ್ಕ ನೆ ಯ ನೊ ಳೆ ಟಿ —

(ಸಾಹುಕಾರನ ಮನೆಯ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾಯಕನ ಹೆಂಡತಿಯು ಇರುವಳು, ನಾಯಕನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ನಾಯಕ—(ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾ) ನಾಳೆ ಬರುವ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ವಜ್ರದ ಒಡವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು. ನಿನಗೇನು ಬೇಕು? ಹೆಂ— ತಮ್ಮ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳ ಸೇವೆಯೇ ನನಗೆ ಅಮೃತವಾದ ಒಡವೆ.

ನಾ— ಅದಂತಿರಲಿ. ಹೋದ ವರ್ಷವೇನೋ ವಜ್ರದ ಓಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಈಗ ಏನುಮಾಡಿಸೋಣ? (ಎಂದು ಆಕೆಯ ಮುಖವನ್ನೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡುವನು)

ನಿನ್ನ ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಮೂಗುತಿಯು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ತೊರುಮನೆಯಿಂದ ತಂದಿದ್ದ ಮೂಗುತಿಯೇನಾಯಿತು? ಹೆಂ— (ನಡುಗುತ್ತಾ) ಅದರ ತಿರುಪು ಮುರಿದು ಹೋಗಿರುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಒಳಗಿಟ್ಟಿರುವೆನು.

ನಾ— ಅದೇಕೆ? ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೋ?

ಹೆಂ— ಈ ಸಣ್ಣ ವಿಷಯಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಆಗಲೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಆಮೇಲೆ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ತಿಳಿಸೋಣವೆಂದು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ.

ನಾ—ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈಗ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

(ಹೆಂಡತಿಯು ತಲೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿರುವಳು)

ನಾ—ಏಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿರುವೆ?

(ಹೆಂಡತಿಯು ಪುನಃ ಸುಮ್ಮನಿರುವಳು)

ನಾ—ನಿನ್ನ ಚರ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನೀನು ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲಾ

ಸುಳ್ಳೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕೂಡಲೆ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ.....

(ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನು ಆತುರನಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ಸೇ—ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಉತ್ತರದೇಶದಿಂದ ಯಾರೋ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು ಒಂದು ಭಾರಿ ಒಡವೆಯನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಿರುವರು.

ನಾ—ಹಾಗಾದರೆ ಬರುವೆನು ನಡೆ.

(ಸೇವಕನು ಹೊರಡುವನು)

ನಾ—(ಹೆಂಡತಿಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ) ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದರೆ ವ್ಯಾಪಾರವು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವುದು. ಪುನಃ ಬೇಗ ಬರುವೆನು. ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟಿರು.

(ಎಂದು ಹೊರಟು ಹೋಗುವನು)

ಹೆಂಡತಿ—ಆಹಾ,! ಏನು ವಿಚಿತ್ರ! ಏನೋ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೇನೋ ಆಯಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಎಂತಹ ಕಠಿಣ ಹೃದಯವಾದರೂ ಕರಗುವಂತಿದ್ದಿತು. ಅದುದರಿಂದ ನಾನು ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನು. ಮೂಗುತಿಯಂತೂ ಪುನಃ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಪುನಃ ಎಂದಿಗೂ ಬಯಸಬಾರದು. ನಾನು ಮಾಡಿರುವ ಕಾರ್ಯವು ಪಾಪವೋ ಪುಣ್ಯವೋ ಒಂದೂ ತಿಳಿಯದು. ಹಾಗೆ ಒಂದೂ ತೋಚದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೆನು..... ಅಯ್ಯೋ ಚಪಲವೇ! ಒಡವೆ ಯಾರದು! ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಲ್ಲಿಯದು?

ನಾನು ಈಗ ನನ್ನ ಪತಿಯೆದುರಿಗೆ ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಹಿಡಿತರಿಸಿ ಆತನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವರು. ನನಗೆ

ಅಗಾಧವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯದೋಷವು ಬಂದೊದಗುವುದು. ಈ ರೀತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪರ ಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ನಾನೇ ವಿಷವನ್ನು ಭುಂಜಿಸಿ ಆತನ ಪಾಪಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಸೇರುವುದು ಉತ್ತಮ.

(ಎಂದು ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ವಿಷವನ್ನು ಹಾಕಿ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು
ಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ಕೈ ಮುಗಿಯುತ್ತಾ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಳು)

ರಾಗಾ ಅನಂದಭೈರವಿ

ಹರಿನೀನೆ ಗತಿಯೆಂದು | ಕರವಜೋಡಿಸಿ ನಾನು | ಮೊರೆ
ಹೊಕ್ಕೆನು ಕಾಯೊ | ಕರಿರಾಜವರದ ||೪||

ಶರಣಾಗತರ ದಿವ್ಯ | ಸುರಧೇನು ನೀನೆಂಬ | ಬಿರುದು
ತೋಭಿಸುತಿರೆ | ಕರುಣಾಳುವೆ ನಿನ್ನ ||ಅನು||

ವೃದ್ಧಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಂದು | ಸದ್ಭರ್ಮವನು ಬೀಡೆ | ಸಿದ್ಧ
ವಾಗಿ ನಾನು | ಇದ್ದ ಮೂಗುತಿಯಿತ್ತಿ || ಕದ್ದ ಕಳ್ಳರತೆರದಿ |
ಇದ್ದುದ ಮರೆಸುತ | ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಿದರೆ | ಎದ್ದು ಬರುವು
ದೆಂತು ||೫||

ಅತ್ಯಂತ ಬೀಡಲು | ಇತ್ತು ಮೂಗುತಿಯನ್ನು | ಮತ್ತೆ
ಗಂಡನು ಕೇಳೆ | ಸತ್ಯವಡಗಿಸಿದೆ || ಹತ್ತಿದ ಕೋಪದಿ ಹತ್ಯ
ಮಾಡುವನೆನ್ನ | ಮತ್ತೇನ ಮಾಡಲು | ಎತ್ತ ತೋರದು
ಎನಗೆ ||೬||

ಕಡುಪಾಪಿಯೆಂದೆನ್ನ | ಬಿಡೆನೀನು ಮೊರೆಯದೆ | ಕಡೆಹಾ
ಯಿಸುವರಾರೊ | ಒಡೆಯ ನೀನಲ್ಲದೆ || ತಡವಮಾಡದೆ ವಿಷ
ವ | ಕುಡಿದು ನಿನ್ನಯದಿವ್ಯ | ಅಡಿಗಳ ಸೇರುವೆ | ಕಡಲಶ
ಯನ ರಂಗ ||೭||

(ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ವಿಷದ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಯಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಎತ್ತುವಳು, ಆಗ ಮೇ

ಲಿಂವ "ಟಿಣ್" ಎಂದು ಬಟ್ಟಲಿನೊಳಗೆ ಮೂಗುತಿಯು ಬೀಳು
ವುದು.)

ಹೆಂ—(ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಇದೇನೋ ಬಟ್ಟಲಿನೊಳಗೆ ಬಿತ್ತು.

(ಎಂದು ಬಟ್ಟಲಿನೊಳಗೆ ನೋಡುವಳು. ಮೂಗುತಿಯು ಕಾಣ
ಸುವುದು. ಅದನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು)

ಆಹಾ ಏನು ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂಗುತಿ! ನನ್ನ ಮೂ
ಗುತಿಯೇ! ಇದು ದೈವಲೀಲೆಯೇ ಸರಿ. ಪರಮಾತ್ಮಾ, ನಿಜ
ವಾಗಿಯೂ ನೀನೇ ಆಪದ್ವಾಂಧವ!

ರಾಗಾ ಬಿಲಹರಿ

[ಧಾಟಿ—“ರತುನಾ ದೊರಕಿತಲ್ಲಾ” ಎಂಬಂತೆ]

ಮುಕುತೀ ದೊರಕಿತಲ್ಲ | ಎನಗೆ ವಿವೃ | ಮುಕುತೀ ದೊರ
ಕಿತಲ್ಲ ||೮||

ಮುಕ್ತಿದೊರಕಿತು ಎನಗೆ ನಿನ್ನನು | ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲಿ ಬೇ
ಡುತಿರೆ ಬಹು | ಯುಕ್ತಿನಾಡಿದೆ ನಿನ್ನ ಪೊಗಳಲು | ಶಕ್ತಿ
ಸಾಲದು ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ||೯||

ನಿಗವಗೋಚರ ನಿನ್ನನ್ನು | ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸುರರು ಬಗೆಬಗೆ
ಸ್ತುತಿಸಲಿನ್ನು | ಏನೊಂದನೆಯಾದ | ಮಗುವ ಬಾಧಿಸೆ ದಿ
ತ್ಯನು | ಭಜಿಸುತ್ತ ನಿನ್ನನು || ನಗಧರನೆ ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪಕ |
ಜಗದುದರ ಬಾರೆಂದು ಕರೆಯಲು | ಮಗುವಿಗೊಲಿದುದ ಕೇ
ಳಿತವಪದ | ಯುಗವ ಬಿಡದಲಿ ನಾನು ತುತಿಸಲು ||೧೦||

ನಾರಿಯ ಸಭೆಯೊಳಗೆ | ದುರುಳನು ತನ್ನ | ಸೀರೆಯ ಸೆಳೆ
ಯುತಿರೆ | ಪತಿಗಳ ನೋಡೆ | ವೀರರು ಸುಮ್ಮನಿರೆ | ಬೇ
ರೊಂದು ತೋರದೆ || ಮೂರುಲೋಕದಿ ನಿನ್ನ ಹೊರತಿ |
ನ್ನಾರು ಕಾಯುವೊಲ್ಲವೆನುತಲಿ | ಚೀರಲಕ್ಷ್ಮಯ ವಸ್ತ್ರ ನೀ
ಡಿದ | (ಅ) ಪಾರಮಹಿಮನೀನೆಂದು ಬೇಡಲು ||೧೧||

ಎಷ್ಟು ಜನುಮದ ಪುಣ್ಯದಿ | ನೀನೆನಗೊಲಿದೆ | ಎಷ್ಟು
ಧನ್ಯಳು ನಾನಾದೆ | ಬಂದೊದಗಿದ್ದ | ಕಷ್ಟ ಪರಿಹರಿಸಿದೆ |
ಶುದ್ಧರಿಸಿದೆ || ಸೃಷ್ಟಿಗೊಡೆಯನೆ ದೇವ ನಿನ್ನಯ | ಗುಟ್ಟು
ತಿಳಿಯದೆ ಜನರು ಬಹು ಪರಿ | ಕಷ್ಟಪಡುತಿಹರಲ್ಲದಲೀನೀ |
ನೆಷ್ಟು ಸುಖಭನೆಂಬುದನು ತೋರಲು ||೩||

(ಫರದೆಯ ಬೀಳುವುದು)

— ಐ ದ ನೆ ಯ ನೋ ಟಿ —

(ಒಂದು ಬೀದಿ—ಸೇವಕರಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು)

೧ನೇ ಸೇ—ಏನಯ್ಯಾ, ನಮ್ಮ ಸಾಹುಕಾರರು ಇಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು
ಮಾಡಿದಾರೆ?

೨ನೇ ಸೇ—ಸಿಟ್ಟೊಂದೇ ಅಲ್ಲ. ಅದೇನೋ ಅವರಿಗೆ ಈಗ
ಸಮಾಧಾನವೇ ಇಲ್ಲ.

೧ನೇ ಸೇ—ಒಂದು ದಿನವೂ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೋಪ ಮಾಡಿದ
ಮಹಾರಾಯರಲ್ಲ.

೨ನೇ ಸೇ—ಸಾಹುಕಾರರಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೇನೋ ಬೇಸರವುಂಟಾ
ಗಿದೆ.

೧ನೇ ಸೇ—ಹೌದಯ್ಯಾ, ಮಾತನಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ,
ಮೇಲೇ ಬೀಳ್ತಾರೆ.

೨ನೇ ಸೇ—ನಿಜವಯ್ಯಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ
ದ್ದಾನೋ?

೧ನೇ ಸೇ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಏನುಮಾಡಿದ, ವಾಸ? ಆತನನ್ನು ಕರೆ
ದುಕೊಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಾಹುಕಾರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ
ಕೋಪ.

೨ನೇ ಸೇ—ಹೌದಯ್ಯ....ಆದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ನಾವೇನುಮಾಡೋಣ? ಪುನಃ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅದೇಕೆ ಸಾಹುಕಾರರು ಅಷ್ಟು ಬಲವಂತ?

೧ನೇ ಸೇ—ಎನೋ ಅವನು ತಿರುಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಏನಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸೋಣವೆಂದಿರಬಹುದು.

೨ನೇ ಸೇ—ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ! ನಮ್ಮ ಸಾಹುಕಾರರು ಬಲು ಉದಾರ! ಸುಮ್ಮನಿರಪ್ಪ ಸಾಕು. ಇಲ್ಲ-ಗತಿಯಿಲ್ಲವೆಂತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಏನನ್ನಾದರೂ ಕದ್ದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಬಹುದೇ?

೧ನೇ ಸೇ—ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಕದಿಯೋದೇ? ಮುದುಕ-ಏನಯ್ಯಾ ಹೀಗೆ ಹೇಳ್ತೀ? ಛೇ! ಆ ಮಹಾನುಭಾವ ತಿರಕನಲ್ಲವಯ್ಯಾ. ಎನೋ ಅಪ್ಪ-ನನಗಂತೂ ಏನೂ ತೋರದು.

೨ನೇ ಸೇ—ಅದು ಸರಿ-ಈಗ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಎಲ್ಲವ್ವಾ ಹುಡುಕೋಣ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಎನೋ ಮಾಯಾ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನೆ!

೧ನೇ ಸೇ—ಅದೇನು ಮಾಯವೋ, ಮಂತ್ರವೋ- ಆ ಬೆಳಕು ನೆನಸಿಕೊಂಡರೆ....

೨ನೇ ಸೇ—ನಮ್ಮನ್ನು ಮರುಳು ಮಾಡಿ ಓಡಿಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಿರಬಹುದಯ್ಯಾ.

೧ನೇ ಸೇ—ಮ-ರು-ಳೇ-? ನಾನು ಆ ಕಡೆಯೇ ಹೋಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುವೆನಯ್ಯಾ.

(ಹಿಂದಿನಕಡೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬ ಡಾಸಯ್ಯನು ತಂಖವನ್ನು ಊದಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವನು)

೨ನೇ ಸೇ—ಅಣ್ಣಾ, ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಬರುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ-ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆ ಕೇಳೋಣ?

(ಡಾಸಯ್ಯನ ಪ್ರವೇಶ)

పనయ్యా - నిన్నదు యావ వూరు?

(౧నీ సేవేశను దాసయ్యన శడయీ దిట్టసి నోడువను)

దా—ఎల్లా వూరూ నమ్మారే!

అనీ సే—నిను ఇరువుదెల్లయ్యా?

దా—నాను ఇల్లదీ ఇరువ జాగవే ఇల్ల!

౧నీ సే—హాగాదరే, నమ్మ బ్రాహ్మణనన్న తోరిసు.

దా—యావ బ్రాహ్మణ?

అనీ సే—నమ్మ సాకుకారర మసేయింద హోద బ్రా
హ్మణ.

దా—బన్ని నన్నొడనే.

౧నీ సే—నమ్మ సాకుకారరిగూ తోరిసుత్తియాయా?

దా—నాను బందిరువుదీ అదక్కోస్కర.

అనీ సే—అదు హేగయ్యా తోరిసుత్తియే?

దా—నన్న శంఖి లూది బిట్టరే సరి - యారు ఎల్లద్దరూ
నన్న హత్తిర బందు బిడబీకు.

౧నీ సే—హాగాదరే, బ్రాహ్మణను ఇరువ కడిగి నమ్మ
న్న కరేదొయ్యవేయా?

దా—బీడ. నానీ హోగి బ్రాహ్మణనన్న నిమ్మ సా
కుకారర బళిగి కరేదుకొండు హోగిబిడువేను. ఆ
మేలి బందు నిమ్మన్న కరేదుకొండు హోగువేను.

(ఎందు హోరుడువను. నేవళరు బడళ దిట్టసి నోడుత్తిరు
వరు)

అనీ సే—పనయ్యా, నమగి వోరిసమాడి హోరటుహో
దనే? కరేదుకొండుహోగి సాకుకారర హత్తిర బిడ
బీకాగిత్తు.

೧ನೇ ಸೇ—ನಿಜ. ದಾಸಯ್ಯ ವೋಸ ಮಾಡಿದ-(ಸ್ವಲ್ಪಚಿಂತಿಸಿ)
ಇಲ್ಲವಯ್ಯಾ, ನೋಡಿದರೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮುಖ ಇದ್ದ ಹಾ
ಗೆಯೇ ಇದೆ.

೨ನೇ ಸೇ—ಏನೋ ನನಗೂ ಈಗ ಹಾಗೆಯೇ ತೋರುತ್ತದೆ.
ಧ್ವನಿಯೂ ಹಾಗೆ ಇತ್ತಯ್ಯಾ.

ಇಬ್ಬರೂ—ದಾಸಯ್ಯನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಾಕಬೇಕಾಗಿತ್ತು
ಅಯ್ಯೋಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆವೇ - ಈ ಕಡೆ ಹೋದ - ನೋಡೋಣ
(ಎಂದು ಹೊರಡುವರು)

— ಅ ರ ನೆ ಯ ನೋಟ —

(ಸಾಹುಕಾರನ ಮನೆಯ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾಯಕನ ಹೆಂಡತಿಯು
ಇರುವಳು. ನಾಯಕನು ಸಂದೂಕವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು
ಕೊಂಡು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ನಾಯಕ—ಮೂಗುತಿಯೆಲ್ಲಿ?

ಹೆಂಡತಿ—ಇಗೋ ಇಲ್ಲಿರುವುದು (ಎಂದು ಮೂಗುತಿಯನ್ನು
ಕೊಡುವಳು. ನಾಯಕನು ಅಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ
ಸಂದೂಕವನ್ನು ತೆಗೆದು ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಘಾಬಗ
ಯಿಂದ ನೋಡುವನು.)

ನಾಯ—ಇದೇನು, ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಗುತಿಯೇ
ಇಲ್ಲ. ಏನಾಯಿತು? ನಾನು ಅದನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗಿಡಲಿ
ಲ್ಲವೋ? ಹಾಗೆಂದರೇನು? ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊ
ಳಗಿಟ್ಟೆನು. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ಕದ್ದರೋ?
ಅದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು? ಬೀಗವನ್ನು ಹಾಕಿ ಬೀಗದ
ಕೈಯನ್ನು ನನ್ನ ಬಳಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ಮತ್ತೇ
ನು ಮಾಯವಾಯಿತೋ? ಜಿನ್ನಾಗಿ ನೋಡೋಣ.

(ಎಂದು ಪುನಃ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುನೋಡುವನು)

ನಾಯ—ಇಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊಡುಕಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಅದ ರೋಗಿಗಿದ್ದು ಹೇಗೆ ಬಂದೀತು? ಸರಿಯೇ- ಆದರೆ ಅದರೊ ಳಗಿದ್ದು ಹೇಗೆ ಅದೃಶ್ಯವಾಯಿತು? ಏನೋ ಮಾಯವಾ ಗಿದೆ?

(ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಘ್ನವೆಯಾಗುವನು)

ಓಹೋ! ನಾನೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ? ನನ್ನ ಕೈ ಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಎಲ್ಲಿತ್ತು? ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಂತು?

(ಎಂದು ತಿರುಗುವನು)

ಹೆಂ—ನಾನು ಈಗತಾನೇ ತಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನು.

ನಾಯ—ಹಾ! ನೀನು ಕೊಟ್ಟೆಯಾ? ನೀನೇಕೆ ಕೊಟ್ಟೆ?

ಹೆಂ—ತಂದುಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಕೊಟ್ಟೆನು.

ನಾಯ—ಅದು ಎಲ್ಲಿತ್ತು?

(ಹೆಂಡತಿಯು ಸುಮ್ಮನಿರುವಳು)

ನಾಯ—ಏನು ಹೇಳಿದೆ? ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆನೆ?

ಹೆಂ—ಹೌದು. ಕೊಡದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಾರವಾದ ತಿಕ್ಕಿಗೆ ಗುರಿಮಾಡುವೆನೆಂದುದರಿಂದ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊ ಟ್ಟೆನು.

ನಾಯ—(ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು) ನಿಜ. ಆದರೆ, ನಾನು ಕೇಳಿ ದಾಗ ಮೂಗುತಿಯು ಮುರಿದಿರುವುದೆಂದು ನೀನು ಹೇಳಿ ದಂತೆ ನನಗೆ ಜ್ಞಾಪಕವಿದೆ. ಅಲ್ಲವೇ?

ಹೆಂ—(ನಡುಗುತ್ತಾ) ನಿ-ಜ.

ನಾಯ—(ಪುನಃ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಈ ಮೂಗುತಿಯು ಮುರಿದಿಲ್ಲ. ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ನಿನ್ನದೇ ಅಲ್ಲವೇ? (ಎಂದು ಪುನಃ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಇದು ನಿನ್ನ ಮೂಗುತಿ ಎಂ

ಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅನುಮಾನವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮುಂದಿದೆ
ಎಂದು ಎತಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದೆ?

ಹೆಂ—ನಿಮ್ಮ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಭಯಪಟ್ಟು.

ನಾಯ—ಸರಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ
ಸಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ಒಳಗಿಟ್ಟಿದ್ದೆಯೋ?

ಹೆಂ—ಇಲ್ಲ.

ನಾಯ—ಮತ್ತೆ?

ಹೆಂ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ದಾನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆನು.

ನಾಯ—ಯಾವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ?

ಹೆಂ—ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಗನ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ
ಸಹಾಯವನ್ನು ಯಾಚಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದನು.

ನಾಯ—ಓಹೋ, ಅದೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ನನಗೆ ಆ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟು ಹೋದನು. ಸರಿ. ಅದನ್ನೇ ನಾನು
ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗಿಟ್ಟೆನು.

(ಎಂದು ಪುನಃ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುನೋಡುವನು)

ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಂತು? ಎನು, ನೋಡಿದರೂ ಇಲ್ಲ.
ಅಯ್ಯೋ ಹಾಳು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೇ!

(ಎಂದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ನೂಲುವನು)

ನಾನಿಟ್ಟಿದ್ದುದು ಏನಾಯಿತು? ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇನಾದರೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಯೇ! ಛೇ! ಏನು ಮಾತು! ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟುಹೋದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪುನಃ ಈ ಕಡೆ ಆಡ್ಡಾದಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೇಗೆ ಹೋಯಿತು?

(ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಆಲೋಚಿಸುವನು)

ಇಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಏನೋ ವಿಚಿತ್ರ ನಡೆದಿರಬೇಕು. (ಹೆಂಡ

ತಯಕಡೆ ಸುಗು) ನಿಜವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏನನ್ನೂ ಮರೆಮಾಚದೆ ತಿಳಿಸು. ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳು. ನಡೆದ ಸಂಗತಿ ಏನು? ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳು. ಬೇಗ ಹೇಳು.

ಹೆಂ—(ನಡುಗುತ್ತಾ) ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದನು. ಕೊಡಲು ನನಗೆಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ? ಆದರೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ದೈನ್ಯ ವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ, ಹೀನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ಬರೀ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲು ನನಗೆ ಮನಸ್ಸೊಡಂಬಡಲಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ, ನನ್ನ ತವರುಮನೆಯ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ದಾನವಾಗಿತ್ತೆನು.

ನಾಯ—ಆದರೆ, ಅದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಪುನಃ ಹೇಗೆ ಬಂತು? ನೀನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು

ಹು ಹೋದನೇ?

ಹೆಂ—ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು.

ನಾಯ—ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನೋ ಅಥವಾ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದನೋ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊ.

ಹೆಂ—ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ತಾನು ಹೊದಿದ್ದ ಪಂಜೆಯ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ದನ್ನು ನಾನು ಕಣ್ಣಾರ ಕಂಡೆನು.

ನಾಯ—ಸರಿ. ನೀನು ಹೇಳುವುದು ನಿಜ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಧೋತ್ರದ ಸೆರಗಿನಿಂದಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪುನಃ ಬಂದಿದ್ದನೋ?

ಹೆಂ—ಇಲ್ಲ.

ನಾಯ—ಹಾಗಾದರೆ, ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರ ? ಅದು ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ
ಪುನಃ ಹೇಗೆಬಂತು ? ಬೇಗ ಹೇಳು.

ಹೆಂ—ನಿಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ವಾತ್ಸಲಾಗಿ ಅದು ಮೂರಿದಿರುವುದೆಂದು
ನಿಮ್ಮೊಡನೆಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದೆನು. ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನನ್ನನ್ನು
ಬಹಳವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸುವೆನೆಂದಿರಿ. ಆಗ ಒಂದೂ ತೋರದೆ,
ವಿಷವನ್ನು ಭುಂಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ
ಸುತ್ತಾ ವಿಷದ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಬಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಎತ್ತಿದನು.

ನಾಯ—ಹಾ! ಅಯ್ಯೋ! ವಿಷವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆಯೋ?

ಹೆಂ—ಇಲ್ಲ. ಬಟ್ಟಲನ್ನು ತುಟಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ತರುವಷ್ಟು
ರಲ್ಲಿಯೇ ಅದವೊಳಗೆ ಮೂಗುತಿಯು ಬಿತ್ತು. ಬೇವರೇ
ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದನೆಂದು ತಿಳಿದು ತಕ್ಷಣ ಅದನ್ನು ತೆಗೆ
ದುಕೊಂಡು ಬಂದು ತಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಇದೇ
ನಡೆದ ಸಮಾಚಾರ. ನನಗಿನ್ನೇನೂ ತಿಳಿಯದು.

ನಾಯ (ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಾ)—೨ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಿಜವಾಗಿ
ಯೂ ತನ್ನ ಮಗನ ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಯಾಚಿಸಲು
ಬಂದಿದ್ದನೇ? ನಾನು ಎರಡು ದುಗ್ಗಾಣಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆ.
ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋದ-ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ವಿಕ್ರಯಿಸಿ
ಅದರ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ತಕ್ಷಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಪುನಃ ಬರು
ವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದ. ಆತುರವಿದ್ದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ
ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೆಂದು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ
ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದ. ಪುನಃ ಬರಲೂ ಇಲ್ಲ. ಆತನು
ಕೇಳಿದುದೆಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳು. ಮಗನೂ ಇಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮೋಪ
ದೇಶವೂ ಇಲ್ಲ. ಆತನು ಬಂದಿದ್ದ ಉದ್ದೇಶವೇನಿರಬಹುದು?
ಇದೇನು,-ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಾರ? ಇನ್ನಾರಾದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮ

ನನ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಒಂದಿದ್ದರೋ? ಇದೇ ನು ವಿಚಿತ್ರ! ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಪಿಂಡಿ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅದನ್ನು ಎಕ್ರಯಿಸುವುದು! ಮೂಗುತಿಯು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಎಷದ ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಒಂದು ಜೀಳುವುದೆಂದರೇನು? ಇದೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕೆಲಸವೇ!—ಹಾ, ಆತನು ತಿರುಪಗಾರನೂ ಅಲ್ಲ—ಮಾನವ ಮಾತ್ರದವನೂ ಅಲ್ಲ. ಸೇವಕರು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಾಗ ಅಂತರ್ಧಾನವಾದವನು ಸಾಧಾರಣ ಮಾನವನೇ? ಆತನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರು? ಸೇವಕರಿಗೆ ಕಂಡ ತಟಿತೋಟಿ ಪ್ರಭೆಯು ಪರಮಾತ್ಮನದೇ!

ಅಯ್ಯೋ, ನಾನೆಂತಹ ಪಾಪಿ! ಆತನು ಸಾಧಾರಣ ಮಾನವನೇ? ಭೇ-ಭೇ-ಹಾಗೆ ತಿಳಿದುದರಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಈ ಗತಿಯು ಬಂತು. ಆತನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನು. ಪರಮಾತ್ಮಾ! ಪರಮಾತ್ಮಾ!! ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ಹೋದೆ ನಲ್ಲಾ!

(ಎಂದು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ) ಹಾ, ಸಾಧ್ಯವೇ ಮಣೆ! ನೀನೇ ಪುಣ್ಯವಂತಳು. ಆತನನ್ನು ನಾನು ಸಾಧಾರಣ ತಿರುಕನೆಂದು ತಿಳಿದೆ. ನೀನು ಕೇವಲ ಮಹಾತ್ಮನೆಂದು ತಿಳಿದೆ. ಲೋಭಿಯಾದ ನಾನು ಆತನಿಗೆ ಎರಡು ಕಿಲುಬು ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೊಡದೆ ಆಡೆಗಟ್ಟಿದೆ. ನೀನು ಮೂಗುತಿಯನ್ನಿತ್ತು ಆತನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದೆ, ಆತನು ತಂದಿತ್ತ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ನಾನು ಈ ಹಾಳು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಭದ್ರವಾಗಿ ಬೀಗವನ್ನು ಹಾಕಿದೆ. ನೀನಾದರೋ ಹೃದಯವೆಂಬ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡೆ, ನಶ್ವರವಾದ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡಲು ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ನಾನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ. ನೀನಾದರೋ ಪರಮಾತ್ಮ

ನಿಗೆ ಮೂಗುತಿಯನ್ನಿತ್ತು ಮುಕುತಿಯನ್ನು ಪಡೆದೆ. ಅನೇಕ ವೇಳೆ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆಬಂದರೂ ನಾನು ಆತನನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯ ಪಡೇ ಹೋದೆ. ನೀನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಒಂದೇಸಲ ಒಂದಿದ್ದರೂ ನೀನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದೆ. ಆಹಾ, ಭಕ್ತತೀರ್ಥೋ ಮಣಿಯಾದ ನೀನೆಲ್ಲ? ಪಾಮರನಾದ ನಾನೆಲ್ಲ? ನೀನೇ ನನಗೆ ಗುರು.

(ಎಂದು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ)

ಆಹಾ, ಇನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕಾಣುವುದೆಂತು?

ಕಂದ || ಕಾಣುವೆನೆಂತಾ ಕರುಣೆಯ |

ಶ್ರೀನಿಧಿ ಪಾಪದೂರ ಪರಮಾತ್ಮನ ನೀಗಳೇ ||

ತಾನತಿ ದೈನ್ಯವ ನಟಿಸುತ |

ಮಾಸವನಂತೆ ತೋರಲವನನರಿಯದೆ ಜರಿದೆ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯೆಂದನು. ಮುಕುತಿಯ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಆಗಲೇ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯದೆ, ಜೀವಮಾನವು ಶಾಶ್ವತವೆಂದು ನಂಬಿ ಅದನ್ನು ಈ ಬೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟೆನು. ಅದು ಸಣ್ಣ ಪದಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿಯದಿರೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದನು. ಮೂಗುತಿಯು,-ಮುಕುತಿಯು, ಬಹು ದುರ್ಲಭವಾದ ಮುಕ್ತಿಯು ಸುಲಭವೆಂದಿಗಾದೀತು?-ಅದನ್ನು ಕಳೆಯದಂತೆ ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು. ಅದರ ಗುಣವನ್ನೇ ತಿಳಿಯದ ನನಗೆ ಅದನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಬಗೆಯು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದೀತು? ಪುನಃ ಯಾವಾಗ ಬರುವಿರೆಂದುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಅದರ ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸೋಡನೆಯೇ ಬರುವೆನೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು. ಹಾಗಾದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬರುವನೇ? (ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನಿರುವನು) ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು

ಬರುತ್ತಿರುವರು. ಅಗೋ, ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗೇ ಬನ್ನಿ-ದಯಮಾಡಿ (ಎಂದು ತೆರೆಯಕಡೆ ನೋಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಪಕ್ಕದಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ನಟಿಸುವನು.)

—ವಿಸ್ತವರ್ಯರೇ, ಅಸರಾಧಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು.

(ಎಂದು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಕಾಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯೇ ಆಕೆಯು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆಳೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿದು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತುವಳು.)

ಹೆಂಡತಿ—ಇದೇನು, ತಮ್ಮ ಪಾದಸೇವಕಳಾದ ಪತ್ನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದೇ?

ನಾಯ—ಏನು? ನೀನು ನನ್ನ ಪತ್ನಿ. ಓಹೋ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲ?

ಹೆಂ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲ ಬಂದಿದ್ದರು? ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ.

(ನಾಯಕನು ಏನೂ ತೋಚದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಹಳ ದುಃಖದಿಂದ ನಿಲ್ಲುವನು)

ನಾ—ಅಯ್ಯೋ, ಮನಸ್ಸಿನ ಚಾಪಲ್ಯದಿಂದ ನೆನೆಸಿದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬರುವರೇ? ಬಂದಾಗ ಅವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸದ ನನಗಿನ್ನೇನು ಗತಿ? ಹಾ, ಪರಮಾತ್ಮಾ, ನನ್ನ ಕೈ ಬಿಡುವೆಯಾ?

ಕೃಷ್ಣಾ, ಕೃಷ್ಣಾ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದೆ? ಯೋಗಿಜನ ಮಂದಾರಾ! ನಿನ್ನ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಕಂಡೇನು? ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಧ್ರುವ ಇವರಂತೆ ನಿನ್ನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತಿಳಿಯದ ನಾನು ಜನರೆಲ್ಲರಿಂದ ಸನ್ಮಾನಿತನಾಗಿದ್ದರೇನು ಫಲ? ದಯಾ ಸಾಗರ! ಈ ಅಪಾರವಾದ ಭವಸಾಗರದ ಮಮತೆಯನ್ನು ನೀನಿನ್ನೆ ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನೇರುವೆನು? ನೀನು ಎಷ್ಟು

ದೂರ ಹೊರಟು ಹೋಗಿರುವೆಯೋ? ಅಯ್ಯೋ, ಇಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತರೆ ನೀನು ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕುವೆ? ತಿಳುವಾದ ಧೈರ್ಯವನು ಅನವಿಯಲ್ಲಿ ಕಡು ಕಷ್ಟಗಳಿಗೀಡಾದರೂ ರಾಜ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಎಣೆಬಿಡದೆ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುವುದರಿಂದಲ್ಲವೇ ನೀನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾದುದು! ಪಾರಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ನಡೆದು ಅವರ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಆಚರಣೆಗೆ ತಂದುದರಿಂದಲ್ಲವೇ ನೀನು ಆ ಕಂದನಿಗೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕುಂದದ ಸದವಿಯು ಸ್ತಿತ್ತಿ? ನಾನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಲು ಈಗ ಹೊರಡುವೆನು.

ಸರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನಾನು ಎಷ್ಟು ಬೆಂಕಿ ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿದರೂ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಆತನು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೂಗುತಮನ್ನು ಇನ್ನಾರಿಗೂ ವಿಕ್ರಮಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ನನಗೇ ಕೊಡುವೆನೆಂದೂ ಹೇಳಿದನು. ಹಾ, ಕರುಣಾಕರ! ಪಾಮರನಾದ ನನ್ನ ಆಪಾದಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹವಾಡಲೇಬೇಕೆಂದು ನಿಂತಿರುವ ನಿನ್ನಂತಹ ಕೃಪಾಳುವಿನ್ನಾರುಂಟು? ನೀನು ಕೈ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಆಶೆಯು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಂಕುರಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

(ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನು ಆತರನಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ಸೇವಕ—ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ!

ನಾ—ಕೃಪಾ, ಸಿನೇನು ದಯಾಳುವೋ!

ಸೇ—ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಬಹುದೊಡ್ಡ.....

ನಾ—ಸರಮಾತ್ಮ.....

ಸೇ—ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಗಿಡಾಕಿಯು.....

ನಾ—ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡೆನೆ?

ಸೇ—ತಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ತಮ್ಮೊಡನೆಯೇ ಮಾತನಾಡಲು ಬಹು ತವಕ ಪಡುತ್ತಿರುವರು.

ನಾ—(ಸೇವಕನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ) ಏನು? ನನ್ನೊಡನೆಯೇ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂತಲೋ? ಎಲ್ಲಿರುವನು?

ಸೇ—ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವರು.

ನಾ—ಹಾಗಾದರೆ, ನಡೆ. ಈಗಲೇ ಹೊರಡೋಣ.

(ಫರದೆಯು ಬೀಳುವುದು)

— ಏಳೆ ನೆ ಯೆ ನೋ ಳೆಟಿ —

(ಸಾಹುಕಾರನ ಅಂಗಡಿ-ಗುಮಾಸ್ತೆಯು ಲೆಕ್ಕ ಬರೆಯುತ್ತ ಕುಳಿತುರುವನು. ಸೇವಕನೂ ನಾಯಕನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ನಾಯಕ (ಸೇವಕನ ಕಡೆಗೆ)—ಎಲ್ಲಿ? ಬಂದಿದ್ದ ವರೆಲ್ಲಿ? ಬೇಗನೆ ತೋರಿಸು.

(ಸೇವಕನು-ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಲ್ಲುವನು)

ನಾ—ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವೆಯಾ?

(ಗುಮಾಸ್ತೆಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ) ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ವರೆಲ್ಲಿ?

ಗು—ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಗಿರಾಕಿಯು ಬಂದಿದ್ದರು.....

ನಾ—ಗಿರಾಕಿ? ಹಾಳು ಗಿರಾಕಿ.

ಗು—ದೊಡ್ಡ ಗಿರಾಕಿಯೊಬ್ಬರು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರು.

ನಾ—(ಬಹು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ)-ಗಿರಾಕಿ-ವ್ಯಾಪಾರ-ಸಾಕು. ಹಾಳು ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಇದುವರಿವಿಗಾದುದೇ ಸಾಕು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಪರಮಾತ್ಮನೆಲ್ಲಿ?

ಗು—೪ ಗಿರಾಕಿಯಲ್ಲದೆ, ಇನ್ನಾರೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸಾ—ಹಾಗಾದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲವೇ?

(ಗುನಾಸ್ತಿಯು ಏನೂ ತೋರದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಲ್ಲುವನು)

ನಾ—ಇದು ಏನೋ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಗತಿ ! ಬಂದಿ
ದ್ದ ಗಿರಾಕಿಯು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರು?

ಗು—ನೀವು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚೆಯೇ ಹೊರಟು
ಹೋದರು.

ಸಾ—ಆಯೋ, ಏಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿರಿ?

ಗು—ಹೇಗಾದರೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡೇ ನೋಡುವೆನೆಂದು
ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದರು.

(ನಾಯಕನು ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು)

ಗು—ಈ ಕಾಗದವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಕೊಡೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರ
ಟುಹೋದರು.

(ಎಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ನಾಯಕನ ಕೈಗೆ ಕೊಡುವನು. ನಾಯಕನು
ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದಿಕೊಳ್ಳುವನು)

ನಾಯಕ—ಹಂ || ವೃತ್ತ ||

ಉದಯಿಸಿ ಭಾಷ್ಯರಂ ಜಗವನಾವರಿಸಿರ್ಪ

ಮಹಾಂಧಕಾರಮಂ |

ಜದರಿಸ ರೀತಿಯೋಳ್ ಪರಣರಕ್ಷಕ ನಿನ್ನ

ಕಟಾಕ್ಷ ಸೂರ್ಯತಾ ||

ನುದಯಿಸುತೆನ್ನ ಜಿತ್ತದೊಳು ಕತ್ತಲೆಯಂ

ದದೊಳಿರ್ಪ ಮೌಢ್ಯಮಂ |

ಜದರಿಸಲಿಂದು ಧನ್ಯ ಬಹು ಧನ್ಯ ಧನ್ಯನು

ನಾನು ವಿಠಲಾ ||

(ಹೆಂಡತಿಯು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು)

ನಾಯಕ--ಸಾಧ್ವೀಮಣಿ, ಪರಮಾತ್ಮನು ನನಗೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ
ಎಷ್ಟರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವನು. ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರ
ತಡವಾಡಲಾಗದು.

ನಿನ್ನ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಸಾಧಾರಣ ವಸ್ತ್ರ
ವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಿದ್ಧಳಾಗು. ಈ ಮನೆ, ಈ ಎಶ್ವರ್ಯ, ಈ
ವೈಭವ ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಕು. ಈ ಅಸ್ಥಿರವಾದ ಭಾಗ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ
'ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ' ವೆಂದು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಪರಮಾತ್ಮನ ನಾಮ
ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ನಮ್ಮ ಜೀವಮಾನವನ್ನು ಕಳೆ
ಯೋಣ.

(ಬೇರೇ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು) ಪರಮಾತ್ಮಾ,
ಶ್ಲೋಕ || ಬದ್ಧೇನಾಂಜಲಿನಾ ನತೇನ ತಿರಸಾ

ಗಾತ್ರೈಸ್ಸರೋ ನೋದ್ಗಮೈಃ
ಕಂಠೇನ ಸ್ವರಗದ್ಗದೇನ ನಯನೇ
ನೋದ್ಧೀರ್ಣಾ ಬಾಪ್ಪಾಂಬುನಾ ||
ನಿತ್ಯಂ ತ್ವಚ್ಚರಣಾರವಿಂದ ಯು
ಗಲಧ್ಯಾನಾ ಮೃತಾಸ್ವಾದಿನಾಂ |
ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸರಸೀರುಹಾಕ್ಷ ಸತತಂ
ಸಂಪದ್ಯತಾಂ ಜೀವಿತುಂ ||

ದ್ವಿ ತಿ ಳ ಯಾಂ ಕ .

— ಮೊ ದ ಲ ನೆ ಯ ನೋ ಟಿ —

(ಒಂದು ಬೀದಿ-ಇಬ್ಬರು ಪುರನಿವಾಸಿಗಳ ಪ್ರವೇಶ)

೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ಏನಯ್ಯಾ, ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಗತಿ - ಕೇಳಿದೆಯೋ?

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಏನು—ನಾಯಕರ ವಿಷಯತಾನೇ? ಅವರು ದೇಶಾಂತರ ಹೊರಟುಹೋದುದು?

೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ಓಹೋ! ನಿನಗೂ ತಿಳಿದಿದೆ. ನಿನಗೆ ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ?

೨ನೇ ಪು. ನಿ. (ಸಗುತ್ತಾ) — 'ಆಡರಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಮಾತು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳು' ಎಂಬಂತೆ ನೀನೇನೋ ಇದ್ದು ಮಹಾ ಗುಟ್ಟೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆ. ಈ ವಿಷಯ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ?

(ಮೂರನೆಯ ಪುರನಿವಾಸಿಯ ಪ್ರವೇಶ)

೩ನೇ ಪು. ನಿ.—ಎನ್ನಿ, ನಮ್ಮ ಸಾಹುಕಾರರ ವಿಷಯ ನಿಮಗೇನಾದರೂ ಗೊತ್ತೋ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರಂತೆ? ಏನು ಸಮಾಚಾರ?

೨ನೇ ಪು. ನಿ. (೧ನೇ ಯವನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ)....ನೋಡಿದೇನಯ್ಯಾ? ನಾನು ಹೇಳಿದಮಾತು....ಎಲ್ಲರೂ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ.

೩ನೇ ಪು. ನಿ.—ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರಂತೆ?

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೋ....ಮನೆ, ಮಠ ಎಲ್ಲಾ ದಾನಮಾಡಿ ದೇಶಾಂತರ ಹೊರಟುಹೋದರಂತೆ.

೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ಅದೇನು? ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ?

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಬಂತು? ಏನೋ ಮನಸ್ಸು ಬಂತು-ದಾನಮಾಡಿದರು.

೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ಮನಸ್ಸು ಬಂತು ಎಂದರೇನು? ಆತ....ಮಹಾರಾಯ. ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಸು ಕೊಟ್ಟವನಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಲುಬ್ಧಾಗ್ರೇಸರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಏಕಾಏಕಿ ಮನಸ್ಸು ಬರೋಣವೆಂದರೇನು?

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಏಷ್ಟೇ ತಾನೇ? ಲೋಭಿಯು ದಾನಮಾಡಿದ್ದು ಇಷ್ಟು ಅಶ್ಚರ್ಯವೋ? ನಾನೂ ನೀನೂ ದಾನಮಾಡಿದರೆ ಕೇಳುವವರೇ ಇಲ್ಲ.

೧ನೇ ಪು. ನಿ. (ನಗುತ್ತಾ).--ನಾನೂ ನೀನೂ ದಾನಮಾಡುವುದೋ?—ನಾವು ಒಹಕ ಶ್ರೀಮಂತರು! ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಏನಿದೆಯಯ್ಯಾ? ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ....ನಾಯಕರು ದಾನಮಾಡುವುದೂ ನಾವು ದಾನಮಾಡುವುದೂ ಒಂದೇನೇ? ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಮನೆ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಹೆರಕು ಗುಡಿಸಲೇ?...ಒಡಕು ಬೋಕಿಗಳೇ? ಏನು ಐಶ್ವರ್ಯ! ಏನು ದಿವ್ಯಭವನ! ನಗನಾಣ್ಯ ನೋಡಿದರೋ-ಏನು ಅಗಾಧವಾದ ಸಂಪತ್ತು! ಏನು ವೈಭವ! ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗೋಣವೆಂದರೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಇದಕ್ಕೆ ನೀನೋ ಪ್ರಬಲವಾದ ಕಾರಣವಿರಬೇಕು.

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಏನು ಕಾರಣವೋ ಅಪ್ಪ!

೩ನೇ ಪು. ನಿ.—ಏನಿ, ನಾನೇನೋ ಒಂದು ವಿಷಯ ಕೇಳಿದೆ.

೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ಏನು ಹೇಳಿ?

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಏನು ಹೇಳಿ?

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಇವರ ಒಳಗೆ ಭಿಕ್ಷುಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನಂತೆ. ಆಗ ಏನೋ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಗತಿಯು ನಡೆಯಿತಂತೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಇವರ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋದರಂತೆ.

೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಂದರೆ ಇವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕು?

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದನಂತೆ. ಆತನು ಮನುಷ್ಯನೆಂದು ಸಾಹುಕಾರರು ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡಿದರಂತೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಮಾಯವಾದನಂತೆ. ಇದು ನಾನು ಕೇಳಿದ ಮಾತು.

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಏನು? ದೇವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ತಿರುಪ ಜೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆಯೇ?

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ವಾಮನಾವತಾರದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಲ್ಲವೇ?

೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ಪರಮಾತ್ಮನು ಜನಗಳಿಗೆ ಆಗಾಗ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವಯಾವುದೋ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆಂದು ನಾನೂ ಅನೇಕ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಅದು ಸರಿ. ಈಗ ಆ ಸಾಹುಕಾರರು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರಂತೆ?

೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ದೇವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದಾರಂತೆ.

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ದೇವರನ್ನು ಹುಡುಕುವುದೇ?

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಅವರು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೋ ಕಾಣೆ. ನಾನೂ ಅವರ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೊರಡೋಣವೆಂದು ಮನಸ್ಸಿದೆ.

(ಗೋವಿಂದರಾಯನ ಪ್ರವೇಶ)

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಎನು ನಾರದರೇ, ಸವಾರಿ ಎಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ದಡು ಮಾಡಿಸಿತ್ತು?

೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ಇದೇನಿ ಇವರು ನಮ್ಮ ಗೋವಿಂದರಾಯರ ಲ್ಲವೇ? ಇದೇನು ಹೊಸನಾಮಕರಣ?

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ಗೋವಿಂದರಾಯರು ನಾರದರಂತೆ ತ್ರಿಲೋಕಸಂಚಾರಿ. ದೇಶವೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ

ಗೋ—ಸಾಕು. ನಿಮ್ಮ ಅಪಹಾಸ್ಯ.

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಅಪಹಾಸ್ಯವೇನು? ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ದಿನದಿಂದ ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಸುಳ್ಳೇ? ಅದು ಹೋಗಲಿ. ಈಗ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರಿ? ಎನು ಸಮಾಚಾರ?

ಗೋ—ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಂಥರಾಪುರದಲ್ಲಿಯೇ ಇಷ್ಟು ದಿನವೂ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟೆ.

೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ಅದೇನು? ಅಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ದಿನ?

ಗೋ—ನಮ್ಮ ನಾಯಕರು ಈಗ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ.

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಅದೇನು? ಅಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದಿದ್ದಾರೆಯೇ?

೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ಎಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋದವರು ಪುನಃ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದೇ? ಅದಿರಲಿ. ಗೋವಿಂದರಾಯರೇ, ನಾಯಕರ ಸಮಾಚಾರವೇನು? ಬೇಗ ಹೇಳಿ.

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಅದೇನು ಸ್ವಾಮಿ? ಬೇಗ ಹೇಳಿ.

ಗೋ—ಅತುರನಡಬೇಡಿ. ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಹೇಳಿ, ಸ್ವಾಮಿ.

ಗೋ—ವಿಚಿತ್ರವೆಪ್ಪಾ, ಬಹುವಿಚಿತ್ರ. ನಾಯಕರು ಈಗಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಗೂ ಅವರ ಹಿಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೂ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಅವರಿಗಿದ್ದ ವೈಭವವೆಲ್ಲ? ಈಗಿನ ವಿರಕ್ತ ರೀತಿಯೆಲ್ಲ? ೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ಅದೇನು, ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿಸಿ.

ಗೋ—ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪಂಥರಾವು ರದ ವಿಠಲನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವ ಲೋಕದ ಭೋಗಗಳ ಕಡೆಗೆ ಮನಸ್ಸೇ ಇಲ್ಲ. ನನಗಂತೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟ ಜನಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಎಂತಹವನಿಗಾದರೂ ವಿರಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇ ಇಲ್ಲ.

೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ಎಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವರಪ್ಪಾ !

ಗೋ—‘ವಿಠಲ’ ನೇ ಅವರ ನವರತ್ನಗಳು. ‘ವಿಠಲ’ ನ ಗುಡಿಯೇ ಅವರ ದಿವ್ಯ ಭವನ. ‘ವಿಠಲ’ ನ ಧ್ಯಾನವೇ ಅವರ ವ್ಯಾಪಾರ. ಅವರ ಸ್ಥಿತಿ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ.

೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ಹಾಗಾದರೆ, ಆ ಮಹಾನುಭಾವರನ್ನು ನಾನೂ ಈಗಲೇ ನೋಡಬೇಕು.

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಎಲ್ಲರೂ ನಡೆಯಿರಿ. ಪಂಥರಾವುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರೋಣ.

೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ಈಗಲೇ ನಡೆಯಿರಿ. ಹೊರಡೋಣ.

(ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಡುವರು)

ಎ ರ ಡ ನೆ ಯ ನೊ ೯ ಟೆ

(ಹಂಡರಾಪುರದ ವಿಠಲನ ದೇವಸ್ಥಾನ—ಮುಂದುಗಡೆ ಕೆಲವರು
ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು.)

ಭಜನೆ—

* ಸಂಘರಿನಾಥಾ | ಪಾವನ ಸುಜರಿತ | ಪಾಂಡವ ಪ್ರಿಯ
ದೂತ | ಶರಣರ | ಕಾದುಕೊಂಡಿಹದಾತ | ಪ್ಯಾತ || ೧ ||

ಮಾತಾಪಿತನು | ಭ್ರಾತನು ಹಿತನು | ಸಾಧನು ಜ್ಞಾತನು
ಸಂತಾರಕನೂ || ಮತಿಯೂ ನೀನೇ | ಗತಿಯೂ ನೀನೇ |
ಕಾತರವೇತರದೂ | ಬೀತುದೂ ||-- ದೇವಾ || ೧ ||

ತನುಮನ ಧನಗಳ | ನಿನಗರ್ಪಿಸಿದೆನು | ಎನಿತಾದರು ಇ
ಡು ಅನುಮಾನಿಸದೆ || ಜನರಾನಿಂದನೆ | ಮೇಣಾವಂದನೆ |
ಮಾನಾ ಅವಮಾನಾ | ನಿನ್ನದೂ || ದೇವಾ || ೨ ||

ಚಿಂತೆಯ ಮರೆದೆ | ಭ್ರಾಂತಿಯ ತೊರೆದೆ | ಸಂತರ ಚರ
ಣವನಾಂತೆ ದೃಢದೇ || ಸ್ವಾಂತವಮೋದ | ವಾಂತುದು ತ್ರೀ
ದ | ಸಂತತ ತ್ರೀಕಾಂತಾ | ನಿಶ್ಚಿಂತಾ || ದೇವಾ || ೩ ||

(ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಗೋವಿಂದರಾಯರೂ ಮತ್ತು ಪುರಂದರ ಗಡದ
ಪುರನಿವಾಸಿಗಳೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು)

ಗೋವಿ—(ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ) ಸ್ವಾಮಿ!

ನಮ್ಮ ನಾಯಕರಲ್ಲಿ?

ಭಜಕ—ಆ ಮಹಾನುಭಾವರು ಈಗ ಈ ಊರಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಗೋ—ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರಲ್ಲ. ಈಗ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು? ಪುನಃ
ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಬರುವರು?

ಭ—ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವು ಕಾಲವಿದ್ದು ಹಂಪೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ
ದಿದರು.

ಗೋ—ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪುರಂದ
ರ ಗಡದಿಂದ ಬಂದಿರುವರು.

೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ಮಹಾನುಭಾವರ ದರ್ಶನವು ನಮಗೆ ಲಭಿಸುವ ಸುಯೋಗವು ಎಂದಿಗೆ ದೊರಕುವುದೋ ಕಾಣೆ.

೨ನೇ ಪು. ನಿ.—ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ. ನಮ್ಮ ನಾಯಕರು ಇಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು? ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿಸಿ.

ಭ—ಆಹಾ, ಆ ವಿಚಾರ ಬಹು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಅವರು ಕೆಲವಲ ವಿರಕ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವೂ ವಿಠಲನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಮಗ್ನರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿಯೂ ವಿಠಲನ ಭಜನೆಯೇ—ಈತನಾರೋ ಬಿಟ್ಟು ಹುಚ್ಚನೆಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ವೊದಲು ಹಾಸ್ಯಮಾಡ ತೊಡಗಿದರು. ಆದರೆ, ಅವರ ದೈವಭಕ್ತಿಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಥಿರವಾಯಿತು.

೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ಏಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವರವ್ವ!

ಭ—ಈ ಮಹಾಪುರುಷರು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟು ದೇ—ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅಚರಣೆಯೇ ಬದಲಾಯಿಸಿತು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮೆಲುಕುಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಠಲನ ಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಅವರು ಮಗ್ನರಾದರೋ! ಆವೊದಲು ಅವರನ್ನು ಹುಚ್ಚರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ನಮಗೂ ಅದೇ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತು. ನಾವೂ ಅವರನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದೆವು. ವಿಠಲನನ್ನು ಭಜಿಸತೊಡಗಿದೆವು. ಮನಸ್ಸಿನ ಕಲ್ಮಷವನ್ನು ತೊಳೆಯುವ ದಾರಿಯನ್ನು ತಿಳಿದೆವು. ತಾವೇ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದರು.

ಗೋ—ಏಂತಹ ಆದರ್ಶಕರಿರುವಾಗ ಈ ರೀತಿ ಪರಿಣಮಿಸಿರುವುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ?

೧ನೇ ಪು. ನಿ.—ನಿಮ್ಮಂತೆ ವಿಠಲನ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವರೆನ್ನಾ ಧನ್ಯರೋ!

ಭ—ಮಹನೀಯರುಗಳಿರಾ, ಇಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿ—ನಮ್ಮೊಡನೆ ಸೇರಿ. ಎಲ್ಲರೂ ವಿಠಲನ ಭಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡೋಣ.

ಪುರಂದರ ದಾಸರು

*ಜಯ್ ಜಯ್ ವಿಠಲ |

ವಿಠಲ ಜಯ್ ಜಯ್ ||

ಜಯ್ ಜಯ್ ವಿಠಲ |

ವಿಠಲ ಜಯ್ ಜಯ್ || - ||

ವಿಠಲ ವಿಠಲ ಗೋವಿಂದ |

ವಿಠಲ ವಿಠಲ ಮುಕುಂದ |

ಜಯ ವಿಠಲ—ನಮೋ ವಿಠಲ

ತಿಷ್ಠೇಷ್ಟ—ದುಷ್ಟಾಸಿಷ್ಟ—ಶ್ರೀಕಾಂತ —ವಿಠಲ || ೧ ||

(ಫರದೆಯು ಬೀಳುವುದು)

ಮೂ ರ ನೆ ಯ ನೋ ಟಿ

(ಒಂದು ಬೀದಿ-ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತರು ಆತುರರಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು
ಎದುರಿನಿಂದ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರ ಪ್ರವೇಶ)

ರಾ—ಎನು, ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತರೇ, ದೊಡ್ಡಶಾಲು? ಇಷ್ಟು
ಆತುರ?

ತ್ರಿ—ಆತುರ ಎಂತ ಕೇಳುವಿರಿ. ಅರಮನೆಗೆ ರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ
ಹೋಗಬೇಕು - ನನಗೆ ಆಮಂತ್ರಣ ಬಂದಿದೆ. ನಾನು
ಹೊರಟೆ!

(ಎಂದು ಮುಂದೆ ಹೊರಡುವರು)

ರಾ (ಪುನಃ ತಡೆದು)—ಸ್ವಾಮಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಲ್ಲಿ.

ತ್ರಿ—ಅಯ್ಯೋ, ತಡೆಯಬೇಡಿ-ಸಾವಕಾಶವಾದೀತು. ಮಹಾ
ರಾಜರು ಏನಾದರೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಾರು. ನಾನು ಹೊರ
ಡಲೇ ಬೇಕು.

ರಾ (ಆತ್ಮಗತ)-ಪಾಪ, ಇವರು ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಈ ದಿನದ ಸಭೆಯೇ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ! (ಪಂಡಿತರ ಕಡೆಗೆ) ಅದಿರಲಿ, ಸ್ವಾಮಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಿ-ಒಂದು ವಿಷಯ-ಏಕೆ ಆತುರನಡುತ್ತೀರಿ ?

ಪ್ರ-ಅದೇನು? ಬೇಗ ಒದರಬಾರದೇ ? ಇಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಯಾದೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಾ-ಸಾಕು ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಯಾದೆಗಿಷ್ಟು ! ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಈಗ ಕೇಳುವವರಾರು ?

(ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಕೊರಳೊಳಗೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಜಪಮಾಲೆಯನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು)

ವಿರೂ--ಏನು ಪಂಡಿತರೇ, ಹೊತ್ತುಗಲಿಲ್ಲವೇ, ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ? ರಾ-ಆಸ್ಥಾನವಿರಲಿ. ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳೇ ಭದ್ರವಿಲ್ಲ. ಏಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಪ್ರತಾಪ ?

ಪ್ರ-ಅದೇನು ಸಮಸ್ಯೆ ? ಬೇಗ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಬಾರದೇ ? ವಿರೂ--ಏನು ಅಂತಹ ಪ್ರಮಾದ ? ಬೇಗ ಹೇಳಿ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರೇ.

ರಾ-ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳುವವರಾರು ? ಕಾಲ ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ಏನೂ ಮೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಮಾರ್ಯಾದೆ-ಷಟ್ಪಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಪುಣರಾದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಾರ್ಯಾದೆಗೆ ಅರ್ಹರನ್ನಾರು ?

ಪ್ರ-ಉಪಚಾರದ ಮಾತೇಕೆ ? ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗಿಂತ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ದಿಗ್ಗಂಠಿಗಳೂ ಜಪಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರೂ ಇನ್ನಾರಿದ್ದಾರೆ ?

ವಿರೂ-ಸುಮ್ಮನೆ ಹೇಳುವುದೇನು ? ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರೇ.

‘ಯಾರೊಡನೆ ತುಲನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾರುತಾನೇ ಸದೃಶ
ರಾಗಿ ನಿಂತಾರು ? ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾರಿಗಪ್ಪ ಹೆಚ್ಚು
ಮರ್ಯಾದೆ ?

ರಾ-ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ-ನನಗೇಕೆ ?

ಪ್ರಿ-ಅಯ್ಯೋ ರಾಮಾ ಹೇಳಬಾರದೇ ?

ರಾ-ಆ ಪುರಂದರ ದಾಸ ಇದ್ದಾನಲ್ಲ-ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ
ಗಿಂತಲೂ ಅವನಿಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಗೌರವ. ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳು
ವ್ಯಾಸರಾಯರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗಿಂತಲೂ ಆ ದಾಸನಿಗೇ ಹೆಚ್ಚು
ಪ್ರಾಪ್ತವಸ್ತುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಹೇಗೆ ತಾನೇ
ಸಮಿಸಿಕೊಂಡಿರೋಣ ? ಹೇಳಿ.

ಮರೂ (ತೆರೆಯಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಾ)-ಆಗೋ, ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು
ಎತ್ತುವ ಪೂತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸವಾಬಿ ದಯಮಾಡಿಸುತ್ತಾ
ಇದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನಿರಿ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಕಡೆ ನಿಲ್ಲುವರು. ಪುರಂದರದಾಸರು ಪ್ರವೇ
ಶಿಸುವರು)

ಪುರಂದರ—

ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಜರಣಕಮಲ ದರುಶನವೆನಗೆ |
ಏನು ಜನ್ಮದ ಸುಕೃತಫಲ ದೊರಕಿತೋ ಎನ್ನ ||
ಸಾಸಿರ ಕುಲಕೋಟಿ ಪಾವನ್ನವಾಯಿತು |
ಶ್ರೀಶನ್ನ ಭಜಿಸುವದಕ್ಕಧಿಕಾರಿ ನಾನಾದೆ ||
ದೋಷರಹಿತನಾದ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ |
ದಾಸರ ಕರುಣವೆನ್ನಮೇಲೆ ಇರಲಾಗಿ ||

(ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೂ, ರಾಮಾಚಾರ್ಯರೂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿ
ತರೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪುರಂದರದಾಸರಿಗೆ “ನಮೋ ನಮೋ”
ಎಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು)

ಪುರಂ-ನಮಸ್ಕಾರ.

ರಾಮಾ-ಆಗಮನಕ್ಕಾಗಿ ಆನಂದ.

ವಿರೂ-ಮಹಾನುಭಾವರ ಮಹಿಮೆಯು ಮಹಿಯಲ್ಲಿ ಮೇರೆ
ಗಾಣದು.

ಕ್ರಿ-ದರ್ಶನವೇ ದುರ್ಲಭ.

ಪುರಂ-ಇದೇನು ? ಪಾಮರನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟು ಹೊ
ಳುವಿರಿ ? ಇದಕ್ಕೆ ನಾನು ಅರ್ಹನಲ್ಲ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ
ಜ್ಞಾನವು ಅಂಕುರಿಸಿದ್ದರೂ ಅದೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳ
ಅನುಗ್ರಹಬಲದಿಂದ.

ಶಾ-ತಮಗೆ ಗುರುಗಳಿಂದರೇನು ? ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಅಧಿಕ
ರಾದವರಾರು ?

ಪುರಂ-ಇದೀಗ ಜೆನ್ನಾಯಿತು-

ಗುರು ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನ |
ಗುರು ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದ ಯೋಗ |
ಗುರು ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು |
ಉರಗನ ಉಪವಾಸದಂತೆ ಕಾಣಿರೊ |
ಗುರು ವ್ಯಾಸರಾಯರೇ ಕರುಣದಿಂದೆನಗೆ |
ವರಮಹಾಮಂತ್ರಂಗಳ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು |
ಪುರಂದರ ವಿಠಲನೆ ಪರನೆಂದರುಹಿ |
ದೂರಿತಭಯವನೆಲ್ಲ ಪರಿಹರಿಸಿದರಾಗಿ ||

(ಮೂರು ಜನವೂ ಒಬ್ಬರಮುಖವನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುವರು)

ಕ್ರಿ-ಈ ಮಾತು ತಮಗೆ ಹೇಳಿದುದಲ್ಲ. ನಮ್ಮಂತಹವರಿಗೆ
ಮಾತ್ರಾ-

ಪುರಂ-ಪಾಗಲ್ಲಿ-ಮುಕುತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಗುರುಗಳ ಅನು
ಗ್ರಹವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಕೇಳಿ-

ರಾಗ-ನಾದನಾನುಕ್ರಿಯೆ-ಅಟತಾಳ

ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮನಾಗುವತನಕ ದೊರೆಯದಿಲ್ಲ

ಮುಕುತಿ ||ಪ||

ತಾ—ಮಕ್ಕಳಿರಾ, ಅವರು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬರುವರೋ.
ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ?

ಮ—ಅಮ್ಮಾ, ಅಪ್ಪ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನಮ್ಮಾ?

ತಾ—ವಿಠಲನ ಹತ್ತಿರವೇ ಮೂರು ಹೊತ್ತೂ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾ
ರೆ, ಕಂದಗಳಿರಾ!

ಮ—ಅಮ್ಮಾ, ನಮಗೆ ಬಹಳ ಹತ್ತಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಏನಾದರೂ
ತಿಂಡಿ ಕೊಡಮ್ಮ.

ತಾ—ಮಕ್ಕಳಿರಾ, ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತೆ. ಏನು ಮಾಡಲಿ?

ಮ—ಅಮ್ಮಾ, ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಹಸಿವಾದರೇನು ಮಾಡುತ್ತಾನಮ್ಮಾ?
ತಾ—ಅವರಿಗೆ ವಿಠಲನೆದುರಾಗಿದ್ದರೆ ಹಸಿವೂ ಇಲ್ಲ ಬಾಯಾರಿಕೆ
ಯೂ ಇಲ್ಲ.

ಮ—ವಿಠಲನೇ ತಿಂಡಿ ಕೊಡಬಹುದಮ್ಮಾ. ಅಮ್ಮಾ, ನಾವೂ
ಹೋಗಿ ವಿಠಲನನ್ನು ತಿಂಡಿ ಕೊಡೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಕೊಡು
ತ್ತಾನೆ.

(ತಾಯಿಯು ಬಹಳ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವಳು, ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು
ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಅಗಂತುಕ—ಅಮ್ಮಾ, ದಾಸರೆಲ್ಲಿ, ದಾಸರು?

ತಾಯಿ—ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೋದರು—ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಅಗಂತುಕ (ಪುನಃ ಆತುರದಿಂದ) - ದಾಸರು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರು,
ದಾಸರು?

(ಹೆಂಗಸಿನ ಕೈಗೆ ಸೂಜಿಯು ಚುಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು)

ತಾಯಿ—(ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) - ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೋ. ಹೋಗುವುದಿನ್ನೆ
ಲ್ಲಿಗೆ? ವಿಠಲನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಅಗಂ—ಪೇಚಾಡಬೇಡಿ, ಅಮ್ಮಾ. ಹಾಗಾದರೆ, ನಾನೇ ಹೋಗಿ
ಅವರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುವೆನು.

(ಎಂದು ಹೊರಟು ಹೋಗುವನು)

ಬ ದ ಲಾ ವ ಣೆಯ ನೊ ೯ ಟ

(ಗುಡಿಸಲು ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮನೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುದು.

ಇದಕ್ಕೆ ಎದುರು ಪಕ್ಕದಿಂದ ಪುರಂದರದಾಸರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು)

ಪುರಂ—ರಾಗ - ಮಧ್ಯಮಾವತಿ - ಆದಿತಾಳ

ಆದದ್ದೆಲ್ಲ ಒಳಿತೆ ಆಯಿತು, ನಮ್ಮ || ಪ ||

ಶ್ರೀಧರನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು

ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತಾಯಿತು || ಅನು ||

ದಂಡಿಗೆ ಬೆತ್ತ ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ |

ಮಂಡೆಬಾಗಿ ನಾಚುತಲಿದ್ದೆ |

ಹೆಂಡತಿ ಸಂತತಿ ಸಾವಿರವಾಗಲಿ |

ದಂಡಿಗೆ ಬೆತ್ತ ಹಿಡಿಸಿದಳಯ್ಯ || ೧ ||

ಗೋವಾಳ ಬುಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ |

ಭೂಪತಿಯೆಂದು ಗರ್ವಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ |

ಆಪತ್ತೀಕುಲ ಸಾವಿರವಾಗಲಿ |

ಗೋವಾಲಬುಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಸಿದಳಯ್ಯ || ೨ ||

ತುಳಸೀಮಾಲೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ |

ಅರಸನಾಗಿ ತಿರುಗುತಲಿದ್ದೆ |

ಸರಸಿಚಾಕ್ಷು ನಮ್ಮ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನು |

ತುಳಸೀಮಾಲೆ ಹಾಕಿಸಿದನು || ೩ ||

(ಆಕಾಶದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ)

ಆಗಲೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಗುಡಿಸಲನ್ನೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಎಷ್ಟು ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿವೆಯೋ. ಸಾವ! ನಾನು ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದು ದಿಂದಿಲ್ಲವೇ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆಲೋಚನೆ. ಸಂಸಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಯಾವ ನಿರ್ಬಂಧವೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

(ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಿ)

ಅಯ್ಯೋ, ನನಗೆ ಇದೇನು ಅವಿವೇಕವು ಬಂತು? ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮರೆತೆನಲ್ಲ. ತಾವರೆಯ ಎಲೆಯ ಜಲದಂತೆಯೂ ಗೀರುಹಣ್ಣಿನ ಬೀಜದಂತೆಯೂ

ರಾಗ ಧನ್ಯಾಸಿ.

ಈಸಬೀಕೂ | ಇದ್ದು | ಜೈಸಬೀಕೂ ||೨||

ಹೇಸಿಕೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ | ಅಶೇಲೇಸು ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ||೧||

ಮರೆಯೋ ಆದರೆ, ಈಗ ಮಕ್ಕಳು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಅಳುತ್ತಿವೆಯಲ್ಲ. ಅವಕ್ಕೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಹವಣಿಸುವುದೆಲ್ಲಿ? ಈದಿನ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಕಾಳೂ ಭಿಕ್ಷೆವು ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಆದರೇನು? ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಲಹಲು ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಹೂಣಿಗಾರನಾಗಿರುವಾಗ ನಾವೇಕೆ ಕಕುಲಾತಿ ಪಡಬೇಕು?

ದೇವಾ, ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆಯದಿರಬೇಕೆಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರು ಭಂಗಪಡಲೇಬೇಕು. ಅನ್ನೋದಕವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಣದಿರಬೇಕು. ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಸಂಕಲ್ಪವೇ ಹೀಗೆ. ಆದುದರಿಂದ

ರಾಗ-ಭೈರವಿ.

ಹರಿಸಿನೆನಗೆ ಜಲವಂತೆ ಮಾಡು |

ಒಲಿದರೆ ತಿರಿವಂತೆ ಮಾಡು |

ತಿರಿದರೆ ಆರೂ ನೀಡದಂತೆ ಮಾಡು |

ಆರು ನೀಡಿದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬದಂತೆ ಮಾಡು |

ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದರೆ ಬಟ್ಟೆ ದೊರೆಯದಂತೆ ಮಾಡು .

ಬಟ್ಟೆ ದೊರೆತರೆ ಇಂಬು ದೊರೆಯದಂತೆ ಮಾಡು |

ಇಂಬು ದೊರೆತರೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಇಂಬು

ದೋರೋ ಪುರಂದರ ವಿಠಲಾ ||

ಪರಮಾತ್ಮನು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನೇ ?
ಇಲ್ಲ. ನನ್ನಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಲು ಬಂದಿದ್ದನು.
ಈಗ ನಾನು ಲೋಭಿಯಂತೆ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆನು. ಕೊ
ಡೆಂದು ಕೇಳಿದಷ್ಟೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ದೂರವಾಗಿ ಹೋಗು
ವನು. ಆದುದರಿಂದ, ಸ್ಯಾಮಿ, ನಿನಗೆ ನಾನೇ ಕೊಡುತ್ತೇ
ನೆ. ತೆಗೆದುಕೋ. ಕೃಷ್ಣಾ, ನಿನ್ನ ಕೆಲಸತಪಸ್ಯೆ ನನ್ನ
ಲ್ಲಿ ತೋರಿ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಬಿಣ್ಣೆಯ ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ಕದ್ದೊ
ಯ್ಯದೆ, ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿರುವೆ ?

(ಎಂದು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡುವರು. ಎದುರಾಗಿ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ
ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ)

ಈ ಮನೆಯೊಳಗೇನಾವರೂ ಅಡಗಿರುವೆವೋ ? ಇಲ್ಲಿ
ಹೋಗಿ ನೋಡುವೆನು.

(ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮನೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮುಂದೆ ನಿಂತು
ವಾಡುವರು)

ರಾಗ-ಮಧ್ಯಮಾವತಿ

ಅಮ್ಮಾ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ !

ನಮ್ಮ ರಂಗನ ಕಾಣೆರೇನಮ್ಮ || ೪ ||

ಕರದಲ್ಲಿ ಕಂಕಣ ಬೆರಳಲ್ಲಿ ಉಂಗುರ |

ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಹುಲಿಯುಗುರಮ್ಮ ||

ಆರಳೆರೆ ಕನಕ ಕುಂಡಲ ಕಾಲಿಬಂದಿಗೆ |

ಉಗಟಪಾಸ ಬಂದ ಕಾಣೆರೇನಮ್ಮಾ || ೧ ||

ಕುಂಕುಮ ಕಸತ್ತೂರಿ ಕುಡಿಕುಡಿ ಸಾಮವು |

ಒಂಬ ಚಕ್ರಗಳ ಧರಿಸುಹನಮ್ಮ ||

ಮಿಂಕದಿಂದಲಿ ಕೊಳಲೂದುತ್ತ ವಾಡುತ್ತ |

ಪಂಕಜಾಕ್ಷುನು ಬಂದ ಕಾಣೆರೇನಮ್ಮಾ || ೨ ||

ತೆತ್ತೀಸ ಕೋಟಿ ದೇವರ್ಕಳ ಒಡಗೂಡಿ |

ಹತ್ತವತಾರವ ನೆತ್ತಿದನಮ್ಮ ||

ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ನಮ್ಮ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ |

ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ ಬಂದ ಕಾಣಿರೇನಮ್ಮಾ || ೩ ||

(ಮನೆಯೊಳಗಿಂದ ಹೆಂಡತಿಯು ಪೀತಾಂಬರವನ್ನುಟ್ಟು ಒಡನೆ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಪುರಂದರದಾಸರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವಳು)

ಪುರಂ (ಕಾಲನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸಾಡುಕೊಂಡು)—ದೀರ್ಘಸುಮಂ ಗಲೀಭವ. ದೇವರು ನಿಮಗೆ ಸಕಲಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಕೊಡಲಿ.

ಹೆಂ—ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಕಲಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ದೇವರು ದಯಪಾಲಿಸಿರುವನು. ನಾನು ತಮ್ಮ ಪಾದಸೇವಕಳಾದ ಪತ್ನಿಯು.

ಪುರಂ—ಇದೇನು ? ಆಶ್ಚರ್ಯ ! ಪುನಃ-ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಂಬ ಮನೆ-ಒಡವೆ-ವಸ್ತ್ರ-ಇದೆಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ಬಂತು ?

ಹೆಂ—ನಾನು ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಹರುಕುಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊಲಿ ಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಯಾರೋ ತಮ್ಮನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಮಕ್ಕಳು ಹಸಿವೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹಳ ಬೇಸರಳಾದ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯೋ ವಿಠಲನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿರಬಹುದೆಂದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೇಳಿದೆನು. ಅನಂತರ, ನಿಮಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಹಾಗೆ ಸುಧಾಮನಿಗೆ ಆ ನಂತೆ ಈ ಭಾಗ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಬಂತು.

ಪುರಂ—ಆಹಾ, ಸರಮಾತ್ಮನು ನಮ್ಮನ್ನು ಪುನಃ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲು ಬಂದಿದ್ದನು. ಇದೆಲ್ಲಾ ನೀನಾಡಿದ ನಿಂದಾ

ನುಡಿಯ ಫಲ. ಯಾರಿಗಾದರೂ ಈ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡೋಣ.

(ಕೆಲವು ಪುರನಿವಾಸಿಗಳ ಪ್ರವೇಶ)

ಪುರಂ—ಇಗೋ, ನೆನೆಸಿಕೊಂಡೊಡನೆಯೇ ಬಂದರು. ಮ ಹನಿಯಾಕೇ, ಈ ಮನೆಯನ್ನೂ ಇದರಲ್ಲಿರುವ ವಿಶಿಷ ಸಮಾರ್ಥವನ್ನೂ ನಿಮಗೆ ಧಾತೆಯೆನಿಸುವೆನು. ದಯಾ ಎಟ್ಟು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು.

ಪುರನಿವಾಸಿಗಳು (ದಾಸರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ)—ಪೂಜ್ಯರೇ, ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪತ್ತಿಗೂ ಗಣಿಯಂತಿದ್ದ ತಾನೇ ಅದನ್ನು ತೃಣವಾಗಿ ಣಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಬಂದಿರುವಾಗ ನಮಗೆ ತಾನೇ ಏನು ಬೇಕಾಗಿದೆ ? ನಾಸ್ತು ತನ್ನನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿ ಮನೆವು. ನಮ್ಮನ್ನುವ್ವಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪುರಂ—ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರ ! ಈ ಉಪರಿಗೆಯ ಮನೆ-ಈ ಐಶ್ವ ಯಾ-ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯಾವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಕೊಟ್ಟನೋ ಆತನೇ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಗಾದರೂ ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡಲಿ. ಅದಕ್ಕೆ ನಮಗೆತ್ತಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ? ನಾವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಪಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ರೋಣ.

(ಭರವೆಯು ಬೀಳುವುದು)

ನಾ ಲ್ಕ ನೆ ಯ ನೊ ಳೆ ಟಿ

ಊರು ಹೊರಗಿನ ದಾರಿ— ಒಂದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧನೂ
ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಸತ್ತುಹೋಗಿರುವ ತಮ್ಮ ಮಗನ
ಶವವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವರು.

ಹೆಂಡತಿ—ಹಾ ಕಂದಾ, ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳೆ
ದುಕೊಂಡು ನಾವು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಜೀವಿಸಿರಬೇಕು.
ನನ್ನ ರತ್ನವೇ, ಆಪಾರವಾದ ದುಃಖಕ್ಕೀಡುಮಾಡಿ ಹೊರ
ಟುಹೋಗಬಹುದೇ ? ನಾವು ಇನ್ನೆಂತಹ ಪಾಪಿಗಳು !
(ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ) ಹಾ ಬಾಲಾ, ನಾನಿನ್ನಾರನ್ನು
'ಮುದ್ದು ಕೆಂಡ'ನೆಂದು ಕರೆಯಲಿ ? ಇನ್ನಾರ ಮುದ್ದು
ನುಡಿಗಳು ನನಗೆ ಸುಖವನ್ನು ತರುವುವು ?

ವೃದ್ಧ—ಆಯ್ಯೋ, ದೇವಾ ! ನೀನಿನ್ನೆಷ್ಟು ಕಠಿಣನೋ ?
ವಂಶಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿದ್ದ ಈ ಹಸುಳೆಯನ್ನು ಕೊಂ
ಡೊಯ್ಯೆಯಾ ?

ಹೆಂಡತಿ—ಹಾ ಕಂದಾ, ನಾನು ಬೇರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಘಳಿಗೆ
ಯೂ ಬದುಕಿರಲಾರೆನು.

(ಎಂದು ರೋದನೆ ಮಾಡುವಳು. ವೃದ್ಧನು ಎದ್ದು ಚತೆಯನ್ನು
ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಹೋಗುವನು. ಎದುರಿಗೆ ಪುರಂದರದಾಸರು ಪ್ರವೇ

ಶಿಸುವರು. ವೃದ್ಧನು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವನು.)

ಪುರಂ—ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿರಸ್ತು.

(ಎಂದು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡುವರು)

ವೃದ್ಧ (ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ)--ಮಹಾನುಭಾವರೇ ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದವು ನನ್ನ ಸಂಕಟವನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿ ಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ಪುರಂ—ಅದೇನು, ಅಂತಹ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ?

ವೃದ್ಧ—ನಮ್ಮ ವಂಶಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಮಗನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದನು. ಅವನಿಗೂ ವಿಷಮತೀತಜ್ವರ ಬಂದು ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಶವವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ವೃದ್ಧಳಾದ ನನ್ನ ಪೆಂಡತಿಯು ಅಲ್ಲಿ—ಅಗೋ ಅಲ್ಲಿ—ರೋದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುವಳು. ಚಿತೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ನಾನು ಹೊರಟಿದ್ದೆನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದ ವಚನಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನೂ ದುಃಖವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಪುರಂ—ಪರಮಾತ್ಮನು ನನ್ನ ಜಾಯಿಂದ ನುಡಿಸಿದ ಮಾತು ಎಂದಿಗೂ ಸುಳ್ಳಾಗಲಾರದು. ಎಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಸಹ.

(ಎಂದು ಇಬ್ಬರೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು.)

(ಪುರಂದರ ದಾಸರು ಮಗುವಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು)

ಪುರಂ—ದೇವಾ, ಅಪಮೃತ್ಯುಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುವ
ನಿನ್ನದಿದೇನು ಘನತೆ ? ಈ ಎಳೆಯ ಬಾಲಕನಾದರೋ
ಎನೂ ಅರಿಯದ ಪಸುಕೆ. ಈ ಹಸು ಕೂಸು ಅಪಮೃತ್ಯುವಿ
ಗೆ ತುತ್ತಾಗುವುದೇನು ಉಚಿತವೋ ! ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಾದ
ರೋ ಬಹು ವೃದ್ಧರು. ಅವರ ಜೀವಮಾನದ ಅಂತ್ಯಕಾಲದ
ಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸುತ್ತೋಷನನ್ನೀವ ವಸ್ತುವೆಂದರೆ ಇದೊಂ
ದೇ—ಈ ಹಸುಕಂದನೊಬ್ಬನೇ. ನೀನೇ ಕೊಟ್ಟ ಈ ಮಗು
ವನ್ನನೇಳೆದೊಯ್ದರೆ ಬೇಲಿಯು ಹೊಲಮೇದಂತಾಗದೇ ?

ರಾಗ-ಕಲ್ಯಾಣ ಅಟತಾಳ

ಸಲ್ಲದೊ ಕೃಷ್ಣ ಸಲ್ಲದೋ || ಸಲ್ಲ || ಸಿರಿ

ವಲ್ಲಭ ಇದನೋಡಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕೊ || ಅನು ||

ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿದ ಪುರನ್ನು |

ಮತ್ತೆ ತುರುವಿಡು ಬಿಟ್ಟು ಮೆಲ್ಲಿಸುವುದು ||೧||

ಸಾವಿರ ಹೊನ್ನಿಕ್ಕಿ ಸದನವ ಸಾಧಿಸಿ |

ಪಾವಕನುರಿಗೆ ನೀನೊಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಡುವುದು ||೨||

ಕುಶಲವಿ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಬರೆದು ಚಿತ್ತಾರವ |

ಮನಿ ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿ ನೀ ಕೆಡಿಸುವುದು ||೩||

ಬಲುಕಾಲ ಮುದ್ದಿಸಿ ಕಲಿಸಿ ಮಾತುಗಳ |

ಗಿಳಿಯ ಸಾಕೆ ಬಾವುಗೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ||೪||

ಕರುಣಿಸು ಸಿರಿ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ ನಮ್ಮ |

ಹಿಂದುಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಕಿಂದು ಮಾಡುವುದು ||೫||

(ಹೀಗೆಂದು ಬಾಲಕನ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುವರು. ಹುಡು
ಗನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೈ ಕಾಲು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವನು. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು
ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವರು. ಹುಡುಗನು ಎದ್ದು ನಿಂತುಕೊ
ಳ್ಳುವನು. ಒಡನೆಯೇ ತಾಯಿಯು ಓಡಿ ಬಂದು ಮಗನನ್ನು ಅಪ್ಪಿ
ಕೊಂಡು ಮುದ್ದಾಡುತ್ತಾ)

ತಾಯಿ—ಕಂದಾ, ಎನ್ನ ಮುದ್ದುಕಂದಾ. ಬದುಕಿದೆಯಾ ?
ನನ್ನ ಚಿನ್ನ, ನನ್ನ ರನ್ನ, ಎಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮುದ್ದು ಮುಖವನ್ನು
ನೋಡಿ ಆನಂದ ಪಡುವೆನು. ನನ್ನ ಸಿರಿಯೇ, ನಿನಗೆ ಮು
ದ್ದಿಡುವೆನು, ಬಾ.

ತಂದೆ—(ಮಗುವನ್ನು ಮುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತಾ)—ಮುದ್ದು ಕುವರ,
ನಮ್ಮ ಆಶೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಳುಗಿಸಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋ
ಗಿದ್ದೆ ? ಕಂದಾ, ನಿನ್ನ ಅಂದವಾದ ಜೆಂಡುಟಿಗಳನ್ನು ಮು
ದ್ದಾಡಿ ಆನಂದ ಪಡುವೆನು.

(ಹೀಗೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಮಗನನ್ನು ಮು
ದ್ದಿಸಿದ್ದಾದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಪುರಂದರ ದಾಸರಿಗೆ ನಮ
ಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವರು. ವೃದ್ಧನು ಎದ್ದು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು
ಪುರಂದರ ದಾಸರೆದುರಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವನು)

ವೃದ್ಧ—ಮಹಾನುಭಾವರೇ, ತಮ್ಮ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು
ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದರೂ ಸಾಲದು. ನಮ್ಮ ಸಕಲ
ಆಶೆಯೂ ಆಗಿರುವ ಈ ಮಗನು ವೃತಪಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು
ಅಪಾರವಾದ ದುಃಖಕ್ಕೀಡು ಮಾಡಿದ್ದಾಗ ಅವನನ್ನು ತಾ
ವು ಪುನಃ ಬದುಕಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದಿರಿ.
ನಿಮ್ಮ ಮಹಿಮೆಯು ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದು.

ಪುರಂ—ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವಿರಿ ? ಎಲ್ಲವೂ ಕಾರು
ಣ್ಯಸಿಂಧುವಾದ ಹರಿಯ ದಯದಿಂದ ನಡೆಯುವುದಲ್ಲದೆ
ಮನುಷ್ಯನೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಏನೂ ಮಾಡಲಾರನು.

ವೃದ್ಧ—ತಾವೇನಾದರೂ ಹೇಳಿ. ಈ ಬಾಲಕ-ಈ ಮುದ್ದು
ಕಂದ-ಈ ಚಿನ್ನ-ಈ ನನ್ನ ರನ್ನ-ಮೃತಿಹೊಂದಿದ್ದ ಈ ನ
ಮ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಜೀವನಾಧಾರ-ಸಕಲ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣ
ವಾಗಿದ್ದ ಈ ಹಸು ಕೂಸನ್ನು-ಕಳೆದು ಹೋಗಿದ್ದ ಈ ಪ್ರೀ
ತಿಯ ವಡವೆಯನ್ನು-ಪುನಃ ತಂದು ಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಾಗಿ

ಮೃನ್ನು ನಾವು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡು
ವೆವು.

ಪುರಂ—ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ, ಇವರು ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯ ಮಾ
ತ್ರದವನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವರು. ದೇವಾ,
ರಾಗ-ಶಂಕರಾಭರಣ ಅಟಿತಾಳ

ನಿನೆ ದಯಾಪರನೊ ನಿನ್ನವರ ಸಾಧನವೊ ||ಪ||
ಮುದ್ದು ಹಯವದನ ಸುಖಸದನ ಕೇಳಿದನ ||ಅನು||
ಮದಕರಿಯು ಸರಸಿಯೊಳು ಮಕರಿ ಬಾಧೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ |
ಪದುಮೇಶ ಪದುಮಾಕ್ಷ ಪದುಮನಾಭ |
ಪದುಮ ಸಂಭವನಯ್ಯ ಪಾಹಿ ಪಾಹಿ ಎನಲು |
ಒದಗಿ ಪಾಲಿಸಿದೆ ತವದಯವೊ ಸಾಧನವೊ || ||
ಅಂತ್ಯಜಳ ಸಹವಾಸದಿ ವಿಪ್ರವರನೊಬ್ಬ |
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬಹು ಕಾಲ ಕಳೆದು |
ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಕಾಲಕೆ ತನ್ನ ಮಗನ ಕರೆಯಲು ಕಾಯ್ದೆ |
ಕಂತು ಜನಕ ನಿನ್ನ ದಯವೊ ಸಾಧನವೊ ||೨||
ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನರಿತು ಪ್ರೇರಕನಾಗಿ |
ಅವರಿಂದ ನುಡಿಸಿ ಅವರ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ಹಿಗ್ಗಿ |
ಅವರಿಗೊಲವೆ ನಮ್ಮ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ |
ಅವನೀಶನೆ ನಿನ್ನ ದಯವೊ ಸಾಧನವೊ ||೩||
(ಫರಡೆಯು ಬೀಳುವುದು)

— ಆ ರ ನೆ ಯ ನೊ ಳ ಟಿ —

(ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಮೇಲುಗಡೆ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟನು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬರುತ್ತಿರುವನು)

ಕೃಷ್ಣ—ಗೋಕುಲಾನಂದ, ಗೋಪೀಜನಲೋಲ, ಗೋಪೀ
ನಾಥ.—

(ಗೋಪಿಯೆಂಬ ಹೆಂಗಸು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು.)

గోపి—ఏకే, ఇష్టు ఆత్మస్తుతి ?

కృ—గోపి, ఇదేను ఇష్టు హోత్తినల్లి ఇల్లిగేకే బందే ?

గోపి—ఏకే ? బరబారదో ?

కృ—హాగల్ల, గోపి, ఈగ ఇల్లి జనగళు ఓడాడు త్తిరువరు. ఇష్టు హోత్తినల్లి నావిబ్బరే ఇల్లి మాత నాడుత్తిద్దరే మంది ఏనేందు తిళదారు ? ఆ మేలే నన్ననేందు కరెదారు ?

కృ—కరెయువుదేను ? నీవే ముంజే హేళికొండంతే గోపినాథనేందే కరెయువరు.

కృ—(అవళ గల్లవన్ను సవరుత్తా) వోహనాంగి,—

గోపి—నీవు పండితరు. “వోహనాంగి” “కనకాంగి” ఈ వర్ణనేగళిగేను ? ‘కనకాంగి’ ఎరదు కరె యువిరల్లా. కనకద అభరణగళన్ను ఎష్టేష్టుమాడి సకొట్టిరువిరి ? (ఎందు మోరయన్ను శ్యయన్ను తిరు చ్చత్తా) నాచికేగేడు! ఇదేల్లా ననగే సరి బిళదు.

కృ—గోపి, ఇదక్కేకే ఇష్టు సిట్టుమాడువే? నాను అదే కేలపదల్లియే ఇద్దేనే.

గోపి—సీజ. ఆదుదరిందలే ఈగ ఎరడు మురు దిన గళింద నమ్మ మనేయ కడయే సవారి దయమాడిన లిల్లవేనో? నిమ్మన్ను హిదిదు హాకబేకేందు నదియ సన్ననక్కొ అత్తత్త పుదక్కిణే నమస్కారక్కొ హోగి బరువేనేందు నన్న గండనోడనే సుళ్ళు హేళి అంది నిండలూ బందు కాయుత్తిద్దే. ఈ దిన నదియల్ల నీవు సన్ననమాడుత్తిరువుదన్ను నోడిదేను. నా ను నదియల్లి వేయి తోళిదుకొళ్ళుత్తిరువాగ నిమ్మన్ను

ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಲೋಚನೆಯೇ, ನನಗೆ ಈ ರೀತಿ ಮೋಸವಾಡಿ ಹೋದರೆ ನಾನೇನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವಳಿಲ್ಲ (ಎಂದು ಧೋತ್ರದ ಶರಗನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಳು)

ಕೃ—(ಕೊಸರಿಕೊಂಡು) - ಸುಳ್ಳಲ್ಲ, ಗೋಪಿ, ನಾನು ಮೂರುದಿನದಿಂದ ಊರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಸ್ತಿವಂತನಾದ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನೊಬ್ಬನು ಮೃತಪಟ್ಟನು. ಅವನ ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅವನ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವು ಬರುವಂತೆ ತಕ್ಕ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಗೋ—(ಆತ್ಮಗತ) - ಸೃಷ್ಟಿ! ಅಯ್ಯೋ, ಭ್ರಷ್ಟಾ!

ಕೃ—ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ. ಈ ರತ್ನದ ಹಾರವನ್ನು ಆತನ ಮಗನಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ನಿನಗೋಸ್ಕರ ತಂದಿರುವೆನು. ತೆಗೆದುಕೊ. (ಎಂದು ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾರವನ್ನು ಹಾಕುವಳು)

ಗೋ—(ವೈಯಾರದಿಂದ ಬೆಡಗನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ) — ಆಹಾ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯೇ ಪ್ರೀತಿ. ಈಗ ಬೇಕಾದರೆ, ರತ್ನಾಂಗಿಯಿಂದಾದರೂ ಕರೆಯಿರಿ.

ಕೃ—(ತೆರೆಯ ಕಡೆ ನೋಡಿ)—ಗೋಪಿ, ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಬರುತ್ತಿರುವಳು. ನೀನು ಇನ್ನು ಹೊರಡು.

ಗೋ—ಇದಕ್ಕೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಆಲೋಚನೆ? ನಾನು ಮೊದಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳೊಡನೆ ತಕ್ಕ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆಕೋ, ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ. ಆ ಅಶ್ವತ್ಥಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಲು ಹೊರಡುವೆನು. ನೀವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕೂತಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿರಬಹುದು.

(ಎಂದು ಅಶ್ವತ್ಥ ವೃಕ್ಷದ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕುತ್ತಿರುವಳು)

ಕೃ—(ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ)—ಆಹಾ, ಉಷಃಕಾಲ-ಎಷ್ಟು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿದೆ! (ಗದಗದ ನಡುಗುತ್ತಾ) ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದುದಾಯಿತು.

(ಪದ್ಮಾಸನವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಜಪ ಮಾಡುವವನಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು. ಕೆಲವು ಜನಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು)

ಜನಗಳು — ಆಹಾ, ಎಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವರು ! ಏನು ದೈವಭಕ್ತಿ ! ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ನೆಲೆಯಾಗಿಟ್ಟಿರುವರು.

(ಕೆಲವರು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವರು)

ಜನಗಳು- (ಅಶ್ವತ್ಥ ವೃಕ್ಷದ ಕಡೆ ನೋಡಿ)—ಆಹಾ, ಎಂತಹ ದೈವಭಕ್ತಳಾದ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿ ! ಇಂತಹ ಸತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದ ಪತಿಯು ಏನು ಧನ್ಯನೋ !

(ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಪ್ರವೇಶ)

ಪುರಂ—(ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ)

ರಾಗ. ಪಂತುವರಾಳಿ. ಏಕತಾಳ.

ನಗೆಯು ಬರುತ್ತಿದೆ ಎನಗೆ ನಗೆಯು ಬರುತ್ತಿದೆ ||ಪ||

ಜಗದೊಳಿರುವ ಜಾಣರೆಲ್ಲ ಹಗರಣಮಾಡುವುದ ಕಂಡು ||ಅ||

(ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ)

ಪರರ ವಿನಿತೆಯೊಲಿಮೆಗೊಲಿದು |

ಹರುಷದಿಂದ ಅವಳ ಬೆರೆದು |

ಹರಿವ ನೀರನೂಳಗೆ ಮುಳುಗಿ |

ಬೆರಳನೆಣಿಸುತಿಹರ ಕಂಡು || ೧ ||

(ಅಶ್ವತ್ಥ ವೃಕ್ಷದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ)

ಪತಿಯು ಸೇವೆ ಬಿಟ್ಟು ಪರ |

ಪತಿಯು ಕೂಡೆ ಸಹಸವಾಡಿ |

ಸತತ ಮೈಯು ತೊಳೆದು ಹಲವು |

ವ್ರತವ ಮಾಳ್ಪ ಸತಿಯು ಕಂಡು || ೨ ||

(ಮೆಳೆ ನೋಡುತ್ತಾ)

ಹೀನ ಗುಣವ ಮನದೊಳಿಟ್ಟು |

ತಾನು ವಿಷ-ಪುಂಜನಾಗಿ |

ಮೌನಿ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ್ನು |

ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವನ ಕಂಡು

|| ೩ ||

(ಪುರಂದರದಾಸರು ಹೊರಟುಹೋಗುವರು. ಅಲ್ಲಿರುವವರು ಒಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುತ್ತಾ ಬೆರಗಾಗುವರು)

ಒಬ್ಬ (ಮೆಲ್ಲಗೆ)—ದಾಸರು ಭಟ್ಟರನ್ನು ನೋಡಿ ಏನೋ ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದರಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ—ಆಶ್ಚರ್ಯವೃಕ್ಷದ ಕಡೆ ನೋಡಿ ಆ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಕುರಿತು ಅಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಿರಾ ?

ಮೊದಲನೆಯವ—ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಗೋಡೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡೋಣ ಬನ್ನಿ.

(ಬಂದಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ಹೊರಟುಹೋಗುವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಗೋಡೆಯ ಹಿಂದೆ ಮರೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವರು. ಗೋಪಿಯು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟನ ಕಡೆಗೆ ಬರುವಳು)

(ಗೋಡೆಯ ಹಿಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕುರಿತು)—ಇದೇನೋ, ಈಕೆ ನಮ್ಮ ಧೋಂಡೂರಾಯರ ಹೆಂಡತಿ ಗೋಪೀಬಾಯಿ ಅಲ್ಲವೇನೋ ?

(ಗೋಪಿಯು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟನ ಗಲ್ಲವನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತುವಳು)
ಗೋ—ಏಳೆ. ಸಾಕು. ಎಲ್ಲರೂ ತೊಲಗಿಹೋದರು.

(ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟನು ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ ಎದ್ದು)
ಕೃ—ಗೋಪೀ....

(ಗೋಡೆಯ ಹಿಂದೆ)—ಇದೇನೋ, ಇವರು ನಮ್ಮ ಪುರೋಹಿತರು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರು !

కృ—గోపి, నిను బహు భతురే.

(కృష్ణ భట్టను గోపియ కన్నేయన్న కృయింద సవ రుత్తా సరసవాడువను)

(గోడెయ హింద)—అయ్యో ఇదేను అవివేక ? ఇద న్ను నోడియే పురందరదాసరు చరితి నుడిదు హోగిరువరు. దాసర బళిగే నావు హోగి లుస దేశవన్న తేగేదుకోళ్యోణ.

(గోడెయ హిందే నిందిద్దవరు హోరటుహోగు వరు. కృష్ణ భట్టనని గోపియని సరసవాడుత్తిరు వరు)

(ఒబ్బ సన్యాసియు ఒందు దోడ్ దేవర పేట్టిగే యన్ను శౌంకుళిట్టుకొండు బరువను. గోపియు సరసవన్న నిల్లిసి ఫలతాంబులగళన్ను కృష్ణ భట్టనిగే శోట్టు నమస్కరిసువళు. కృష్ణ భట్టను హోరటు హోగువను)

సన్యా—ఎను గోపి, ఇల్లి కృష్ణ భట్ట నోడనే ఒబ్బళే నిందిద్దేయల్లా ?

గోపి (వేయారదింద)—తమగే గొత్తిల్లవే ? తావు న్నానక్క బరువిరెందే కాయత్తిద్ద. నోడువవ రిగే అనుమాన తట్టదంతే అత్తత్త ప్రదక్షిణేయ నేవ దింద కాలహరణ మాడుత్తిద్ద. అదక్కే పురొహి తరిగే తమ్మేదురిగే ఫలతాంబులగళన్ను శోట్టుకళు హిసదేనల్లా !

స—కడుసుందరి (ఎందు గల్లవన్ను సవరుత్తా) నాను ఇగోపి ఈ మంటపదల్లి దేవతార్చనేగే కలతుకో

ಳ್ಳುವೆನು. ಜನಗಳು ಬಂದು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನರ್ಪಿಸುವಂತೆ
ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡು.

(ಗೋಪಿಯು ಹೊರಟುಹೋಗುವಳು. ಕೆಲವರು ತಿಷ್ಯ
ರು ಬರುವರು. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ದೇವರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ
ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಬಹು ಅಡಂಬರದಿಂದ ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿಟ್ಟು
ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಪೂಜೆಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು. ಒಬ್ಬ
ಗೃಹಸ್ಥನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ಗೃಹಸ್ಥ (ನಮಸ್ಕಾರಿ) — ಸ್ವಾಮಿ, ನನಗೆ ಉಪದೇಶವನ್ನು
ಮಾಡಬೇಕು.

ಸನ್ಯಾಸಿ—ನೀನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಗ್ರಂಥಗಳ
ನ್ನು ಓದಿದ್ದೀಯೆ ? ನಿನಗೆ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶ್ರ
ಮವುಂಟೇ ?

ಗೃ—ಸ್ವಾಮಿ ನನಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ.

ಸ—ಛೇ, ಭ್ರಷ್ಟಾ, ನಿನಗೆ ಯಾವ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿದೆಯೆಂದು
ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದೆ ? ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಜ್ಞಾನವಿ
ಲ್ಲದೆ ನಿನಗೆ ದೇವರಸೇವೆ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಪದೇ
ಶವೋ ?—(ತಿಷ್ಯರ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ) ಎಲಾ, ತಳ್ಳಿ ಈತನನ್ನು
ಆಜೆಗೆ.

(ತಿಷ್ಯರು ಆತನನ್ನು ದೂರವಾಗಿ ತಳ್ಳುವರು. ಗೋಪಿ
ಯೂ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಹೆಂಗಸರೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು)

ಗೋಪಿ—ರಂಗೂಬಾಯಿ, ನೋಡಿದಿರಾ ? ಯತಿಗಳ ಮು
ಖದಮೇಲೆ ಎಂತಹ ತೇಜಸ್ಸು !

ರಂಗೂ—ಅಹಾ, ಏನು ವೈರಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಮ್ಮಾ !

ಗೋ—ಅವರಿಗೇನು ಬೇಕಾಗಿದೆ ? ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರತಿಮೆ
ನೋಡ್ರೇ ! ಅದರ ಕೊರಳಿಗೆ ಒಂದು ರತ್ನದ ಹಾರವನ್ನು

ಹಾಕಿದರೆ, ಎಷ್ಟು ಜೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ !
 (ಎಂದು ತನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನದ ಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು
 ಯತಿಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಡುವಳು. ಉಳಿದ ಹೆಂಗಸರೂ ಸರ,
 ಗೆಜ್ಜೆ ವೊದಲಾದ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವರು)

(ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಪ್ರವೇಶ)

ಪು—

ರಾಗ—ನಾದನಾಮಕ್ರಿಯ

ಉದರ ವೈರಾಗ್ಯವಿದು ನಮ್ಮ
 ಸದುಮನಾಭನಲ್ಲಿ ಲೇಶ ಭಕ್ತುತಿಯಿಲ್ಲ || ೮ ||

ಶಿಷ್ಯರು (ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕುಂತೊಬ್ಬರು)—ಇದೇನೋ ದಾಸ ಒದ
 ರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ?

ಪು— ಕಂಚುಗಾರನ ವಿಡಾರದಂದದಿ |
 ಕಂಚು ಹಿತ್ತಾಳೆ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ನೆರಹಿ |
 ಮಿಂಚಬೇಕೆಂದು ಬಲು ಜ್ಯೋತಿಗಳನೆ ಹಚ್ಚಿ |
 ವಂಚನೆಯಿಂದಲಿ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವುದು || ೧ ||

೧ನೇ ಶಿಷ್ಯ—ಎನು ದಾಸರೇ ? ಇದೇನು ದೋಷಾರೋಪಣೆ?
 ಯತಿಗಳ ಜಪ, ಧ್ಯಾನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ.

ಪು— ಕರದಲಿ ಜಪಮಣಿ ಬಾಯಲಿ ಮಂತ್ರವು |
 ಅರಿವೆ ಮುಸುಕು ಮೋರೆಗೆ ಹಾಕಿ |
 ಪರಸತಿಯರ ಗುಣ ಮನದಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ |
 ಪರಮವೈರಾಗ್ಯಕಾಲಿಯೆಂದೆನಿಸುವುದು || ೨ ||

೨ನೇ ಶಿಷ್ಯ—ನಮ್ಮ ಯತಿಗಳನ್ನು ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಏಕೆ
 ದೂರುವಿರಿ ? ಅವರ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ದೇವತಾರ್ಚನೆಯನ್ನು
 ನೋಡಿ.

ಪು— ಬೂಟಕತನದಲಿ ಬಹಳ ಭಕುತಿ ಮಾಡಿ |

ಸಾಟಿಯು ತನಗಾರಿಲ್ಲೆನಿಸಿ |

ನಾಟಕ ಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ಬಯಲಡಂಭವ ತೋರಿ |

ಉಟದ ಮಾರ್ಗದ ಜ್ಞಾನವಿದಲ್ಲದೆ || ೩ ||

ತಿಷ್ಯರು—ಎನು, ಯತಿಗಳನ್ನು ದೂಷಿಸುತ್ತೀಯೆ ? ತಲೆಗಿಳಿ
ತಿರುಗುತ್ತದೆಯೋ ?

(ತಿಷ್ಯರು ಪುರಂದರ ದಾಸರನ್ನು ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ, ಗೋಡೆಯ ಹಿಂದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದ ಜನಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ದಾಸರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು)

ಪು—ಅಯ್ಯಾ, ನೀವುಗಳು ಯಾರು ? ಇದೇನು ಇಷ್ಟು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದಿರುವಿರಿ ?

ಜನಗಳು—ಸ್ವಾಮಿ, ತಾವು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟ, ಗೋಪಿ, ಇವರನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದ ನುಡಿಗಳು ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ನಾವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿದೆವು. ತಾವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳು. ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲು ಬಂದಿರುವೆವು.

(ಯತಿಯು ತಿಷ್ಯರುಗಳು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುವರು. ಗೋಪಿಯು ತತ್ಕ್ಷಣ ಬಂದು ದಾಸರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಬಿದ್ದು)

ಗೋ—ಈಗ ಇವರುಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ತಾವು ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಯತಿಯ ವೇಷದಲ್ಲಿರುವ ಈ ನೀಚನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮೂರ್ತಿಯೆಂದರೆ ನಾನು—ಪೂಜ್ಯರೇ, ನಾನು ಪಾಪದ ಗಣಿಯು. ಯಾವ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಾದರೂ ಮಿಂದು ನನ್ನ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು.

ಪುರಂ—

ರಾಗ ಖರಹರಪ್ರಿಯ

ಜರ್ಮವ ತೊಳೆದರೆ ಕರ್ಮವು ಪೋಪುದೆ |

ಮರ್ಮವ ತಿಳಿಯದೆ ಭಿಕನಾತಿ |

ಬೊಮ್ಮನಯ್ಯ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ ಸಾಡಿ |

ನಿರ್ಮಲದಿಂ ಬಾಳೆ ಭಿಕನಾತಿ ||-

(ಸನ್ಯಾಸಿಯೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಪನೂ ಶಿಷ್ಯರೂ ಎಲ್ಲರೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ)

ಎಲ್ಲರೂ—ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬೋಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡುವೆವು.

ಪುರಂ—ಅಯ್ಯಾ, ಕೇಳಿ—

ರಾಗ—ಬೇಹಾಗ್—ಆದಿತಾಳ

ಕಲಿಯುಗದೊಳು ಹರಿನಾಮವ ನೆನೆದರೆ |

ಕುಲಕೋಟಿಗಳುಧರಿಸುವುದು

|| ಸ ||

ಸುಲಭದ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸುಲಭನೆಂದೆನಿಸುವ |

ಜಲರುಹನಾಭನ ನೆನೆಮನವೆ

|| ಅ ||

ಜಪವೊಂದರಿಯೆನು ತಪವೊಂದರಿಯೆನು |

ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲೆಂದೆನಬೇಡ ||

ಅಪಾರ ಮಹಿಮ ತೀ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ |

ಉಪಾಯದಿಂದಲಿ ನೆನೆಮನವೆ ||

(ಫರದೆಯು ಬೀಳುವುದು)

ಏಕನೆಯ ನೋಟ

(ಒಂದು ಬೀದಿ—ಒಬ್ಬ ಕುಳವಾಡಿಯ ಪ್ರವೇಶ)

ಕುಳ—ನಮ್ಮೂರಾಗೆ ಎಲ್ಲಮ್ಮೂ ಎಕನಾತಮ್ಮೂ ದಿನಾಗಾ ಕುರೀ, ಕೋಣ ತಲೆ ವೊಡೆದು ಬಲೀ ಕೊಡ್ತಾ ಇದ್ವಿ-
ಒಬ್ಬ ಸಾಮೇರು ಬಂದಿದ್ದು. ಎಂತಾ ಮಾನುಪಾವ
ರವ್ವಾ ! ಅವರೈಲ್ಲಾರೂ 'ದಾಸರೂ' 'ದಾಸರೂ' ಅಂತ
ಕೂತಾ ಇದ್ದು. ಮಾರಾಯರು ನಮ್ಮೆಲ್ಲಾರೂ ಬುದ್ಧೀ
ಏಳಿದ್ದು—ಕುರೀ, ಕೋಣ, ಕೋಳಿ ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮೂ
ಗೇ ಜೀವಾ ಇಲ್ವಾ ? ನಮ್ಮನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದಾವ್ರೇ ಅಲ್ವ
ಅವುಗಳೂ ಉಟ್ಟಿದ್ದು ? ಎಂಗಾರೂ ಆಗ್ಲಿ—ಈಚ್ಚೆ
ನಮ್ಮೂರಾಗೆ-ಸರಶ್ಯಾಗೆ ಕೂಡಾ-ರಾಶಿ ರಾಶಿ ಕೋಣ,
ಕುರಿ ಬೀಳಾದು ತಪ್ಪಿತು. ದಾಸರು ದ್ಯಾವರ ಪದಾ ಏ
ಳ್ಳೊಟ್ಟವ್ರೆ. ಆ ಪದಾ ಆಡ್ತಿವ್ವೇ—

ರಾಗ—ನಾದನಾಮಕ್ರಿಯೆ—ಏಕತಾಳ

ನಾ ಡೊಂಕಾದರೆ ಏನೋ ನಿನ್ನ

ನಾನು ಡೊಂಕೆ ವಿಠಲ

|| ಪ ||

ನನಿಯು ಡೊಂಕು ಆದರೇನು |

ಉದಕ ಡೊಂಕೆ ವಿಠಲ

|| ೧ ||

ಕಬ್ಬು ಡೊಂಕು ಆದರೇನು |

ಸಿಹಿ ಡೊಂಕೆ ವಿಠಲ

|| ೨ ||

ಆಕಳು ಡೊಂಕು ಆದರೇನು |

ಹಾಲು ಡೊಂಕೆ ವಿಠಲ

|| ೩ ||

ನಾನು ಹೊಲೆಯನಾದರೆ ನಿನ್ನ |

ನಾನು ಹೊಲೆಯ ವಿಠಲ

|| ೪ ||

ಅಜ್ಞಾನಾದರೇನು ಕಾಯೋ |

ಸುಜ್ಞ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ || ೫ ||

(ಕುಳವಾಡಿಯು ಹೊರಟುಹೋಗುವನು)

ಎಂಟನೆಯ ನೋಟ

(ಅಡವಿ-ಪುರಂದರ ದಾಸರು ದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ
ಹೋಗುತ್ತಿರುವರು)

ರಾಗ ಬೀಹಾಗ್ ಆದಿತಾಳ

ಹರಿನಾರಾಯಣ ಹರಿನಾರಾಯಣ |

ಹರಿನಾರಾಯಣ ಎನು ಮನವೆ ||

ಹರಿನಾರಾಯಣ ಹರಿನಾರಾಯಣ |

ಹರಿನಾರಾಯಣ ಎನು ಮನವೆ ||

(ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ)

ಪು—ಭಯಂಕರವಾದ ಕಾಡು. ಇಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟಮೃಗಗಳು
ವಾಸವಾಗಿರುವುವು. ಅಲ್ಲದೆ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು
ವಿಧವಾದ ಭಯವುಂಟಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಹಾ, ಭಯಕ್ಕಾ
ದ್ವಯನಾಶನಾ !

ಅವಾಯಕೋಟಿಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಉಪಾಯವೊಂದೆ |

ಉಪಾಯವೊಂದೆ ಹರಿಭಕ್ತರು ತೋರಿಕೊಟ್ಟ |

ಉಪಾಯವೊಂದೆ, ಪುರಂದರವಿಠಲನೆಂದು ಭೋರಿಸ್ತುಕರೆವ |

ಉಪಾಯವೊಂದೆ, ಉಪಾಯವೊಂದೆ ||

(ಕೆಲವರು ಕಳ್ಳರು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ದಾಸರನ್ನು ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕತ್ತಿಗಳನ್ನೆತ್ತುವರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸೇವಕರು ಬಂದು ಅವರ ಕೈಗಳಿಂದ ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು ಕಳ್ಳರನ್ನು ಹೊಡೆಯಲೆತ್ತಿಸುವರು)

ಪು (ಸೇವಕರ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ)—ನೀವು ಅವರನ್ನು ಹೊಡೆಯ ಬೇಡಿ.

(ಕಳ್ಳರು ದಾಸರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು)

ಪು (ಕಳ್ಳರನ್ನು ನೋಡಿ)—ಅಯ್ಯಾ, ನೀವು ಯಾರು ? ಬಡ ದಾಸನಾದ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಏಕೆ ಯತ್ನಿಸಿ ದಿರಿ ?

೧ನೇ ಕಳ್ಳ—ಮಹಾನುಭಾವರೇ, ನಾವು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಪಂಡಿತ ರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟೆವು.

೨ನೇ ಕಳ್ಳ—ಸ್ವಾಮಿ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೂ ಪುರಾಣದ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರೂ ಹೇಗಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೆಗೆ ಯಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪು—ಎಠಲ, ಯಾರೇನು ವಿಸತ್ತನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂದರೂ, ನೀನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿಹರಿಸುವೆ.

೧ನೇ ಸೇವಕ—ಪ್ರಭೋ, ನಾವು ತಮ್ಮ ದರ್ಶನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವೇ ಹುಡುಕಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕದೆ, ಈದಿನ ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಾವು ಸಿಕ್ಕಿ, ತಮ್ಮ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ನಮ ಗೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತಲ್ಲಾ ; ನಾವೇ ಧನ್ಯರು !

ಪು—ಅಯ್ಯಾ, ನೀವು ಬಹಳ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿರುವಿರಿ (ಕಳ್ಳರ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ) ನೀವು ನೀಚಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ತೊಡಗದೆ, ಸ ನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದು ಹರಿಯ ಭಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.

ರಾಗ ಕಾನಡ

ನಾನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನದೊಳಿರಲು ಮಿಕ್ಕ
ಹೀನಮಾನವರೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲರೊ ರಾಗ || ಪ ||

ಮಾಚ್ಚರಿಸುವರೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಮಾಡುವುದೇನು |
ಅಚ್ಯುತ ನಿನದೊಂದು ದಯೆಯಿರಲು ||

ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಬಿಡದಿರು ನಿನ್ನ ನಂಬಿದೆ ದೇವ |
ಕಿಚ್ಚಿಗೆ ಇರುವೆ ಮುತ್ತುವುದೆ ಕೇಳಿಲೊ ರಾಗ ||

(ಹೀಗೆಂದು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋಗುವರು)

ಫರದೆಯು ಬೀಳುವುದು.

ಎರಡನೆಯ ಅಂಕವು ಮುಗಿದುದು

ಮೂ ರ ನೆ ಯ ಅಂಕ

ಮೊಡಲನೆಯ ನೋಟ

(ದೇವದಾಸಿಯಾದ ರಾಧೆಯು ಶೃಂಗಾರಗೃಹ. ಬಹು ಜೊನ್ನಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಸುತ್ತಲೂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ವಿವಿಧ ಲಿಲೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಪತಗಳಿರುವುವು. ರಾಧೆಯು ಹಾಡುವಳು)

ರಾಧೆ—

ರಾಗ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಕಾಪಿ

ಜಗದುದ್ಧಾರನಾಡಿಸಿದಳೆಶೋದೆ || ಪ ||

ಜಗದುದ್ಧಾರನ ಮಗನೆಂದು ತಿಳಿದು |

ಬಗೆ ಬಗೆ ಆಟಗಳಾಡಿಸಿದಳೆಶೋದೆ || ಅನು ||

ನಿಗಮಕೆ ಸಿಲುಕದ ಅಗಣಿತ ಮಹಿಮಾನ |

ಮಗುಗಳ ಮಾಣಿಕ್ಯವಾಡಿಸಿದಳೆಶೋದೆ || ೧ ||

ಅಣೋರಣೀಯಾ ಮಹತೋಮಹೀಯಾ |

ಅಪ್ರಮೇಯನಾಡಿಸಿದಳೆಶೋದೆ || ೨ ||

ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಪರ ವಾಸುದೇವನ |

ಪುರಂದರ ವಿಠಲನಾಡಿಸಿದಳೆಶೋದೆ || ೩ ||

ಆಹಾ, ಯಶೋದೆಯು ಇನ್ನೊಂಕು ಪುಣ್ಯವಂತಳೋ ! ತನ್ನ ಕುಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಬೋಕಗಳನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಂಜಿದನೆಂದು ರಕ್ಷೆಯಿಡುವ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಆಕೆಯು ಎಲ್ಲಿ ಪಡೆದಳೋ ! ಬಲಿಯು ದಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾವತಾರವನ್ನು

ತಾಳಿದ ದೇವನನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಲೆ
ಯನ್ನು ನೇವರಿಸುತ್ತಾ ಮುದ್ದಿಸುವ ಪುಣ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಿ ಪಡೆದ
ಳೋ ! ಮಂದರಧರನನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಬರದಪುಷ್ಪ ಪುಣ್ಯ
ವನ್ನು ತಾನೆಲ್ಲಿ ಪಡೆದಳೋ !

ಯಶೋದೆ ! ಜಗದುದರನು ನಿನ್ನ ಮಗನೇ ? ವಿಚಿತ್ರ,
ಮಹಿಮನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಲೀಲೆಗಳಿಗೆ ಮೇರೆಯುಂಟೇ ?
ಕೃಷ್ಣಾ, ನಿನೊಡನೆ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಬಹುವಿಧ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು
ಸುಭವಿಸಿದ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಎಷ್ಟು ಪುಣ್ಯಜೀವಿಗಳೋ !
ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟೊಂದರಘಳಿಗೆಯೂ
ಜೀವಿಸಲಾರರು !

ಉದಯ ರಾಗ

ಗೋಪಿಯರು ಕೃಷ್ಣನ ವಿರಹಪ್ರಳಾಪದಿಂದ |
ಮಧುರಾಪುರದ ಬಿಲ್ಲ ಹಬ್ಬುವ ಜರದರು || ೮ ||
ಅಕ್ಕಾರನೆಂಬ ಕಲುಹೃದಯ ಬಂದು ನಮ್ಮನ |
ತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನ ಪುರಕೆ ನಡೆಸಿದ ||
ವಕ್ರವಾದನು ನಮ್ಮ ಕ್ರೀಡೆಗಳಿಗೆ ಆಕಟ |
ಈ ಕ್ರೂರಗಕ್ರೂರ ಪೆಸರೇತಕೆನುತ || ೧ ||
ರಥವ ನಿಲ್ಲಿಸದೆ ಮೋಸಹೋದೆವಲ್ಲ ಮನೋ |
ರಥಸಿದ್ಧಿ ಕೊನೆಸಾಗಲಿಲ್ಲ ||
ರತಿಪತಿಯ ಪಿತನಗಲಿ ಕೆಟ್ಟೆವಲ್ಲ ಇನ್ನು |
ಗತಿಯಾರು ನಮ್ಮ ಸಂತೈಪರಾರೆನುತ || ೨ ||
ಯುಗವೊಂದು ನಿಮಿಷವಾಗಿದ್ದೆ ವಲ್ಲ ಅವನ |
ನಗೆನೋಟ ಕೂಟಬೇಟೆಗಳಿಂದ ||
ಅಗಲಿ ಮೋದನು ಕೃಷ್ಣನು ಇಂದು ನಮಗೆ ನಿಮಿಷ |
ಯುಗವಾಗಿ ತೋರಿತನ್ನೆನುಪಾಯವೆನುತ || ೩ ||

ಯಾಕೆಮ್ಮ ಪುಟ್ಟಿಸಿದೆ ಎಧಿಯೇ ನಮಗಿನ್ನೇಕೆ |
 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಲ್ಲದ ಸಡಗರ, ಭ್ರಮರ ||
 ಕೋಕಿಲಾರವದಿ ಕೋಳುಹೋದವಲ್ಲ |
 ಕಾಕುಮಾಡಿತ್ತು ಕಂದರ್ಪನಸ್ಮೃತ ಎನುತ ||೪||

ಅವನ ಲಾವಣ್ಯಮೂರುತಿ ನೋಡಿ ಕಂಗಳು |
 ಅವನ ಜಾಣವಿಯ ನುಡಿಗೇಳಿ ಕಿವಿಯು |
 ಅವನ ಅಧರಾಮೃತವ ಸವಿಸವಿದು ಜಿಹ್ವೆ |
 ದಿವಸಗಳ ಕಳೆಯಲಿನ್ನೆಂತುಪಾಯವೆನುತ ||೫||

ಆಹಾ, ಗೋಪಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಎಷ್ಟು ಧನ್ಯರೋ! ನನ
 ಗಾದರೂ ಆ ಪುಣ್ಯವುಂಟೇ? ಅದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ವಿಠ
 ಲನ ಸೇವೆಯು ನನಗೆ ದೊರಕಿರುವುದು ನನ್ನ ಸುಕೃತ. ವಿಠ
 ಲನೇ ನನಗೆ ವಿಟಪುರುಷನು. ಆತನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಒಂದರ
 ಘಳಿಗೆಯೂ ಜೀವಿಸಲಾರೆನು.

ರಾಗ ಸುರುಟಿ ಆದಿತಾಳ

ಕಂತು ಪಿತನ ಕಾಣದೆ ಈ ಪ್ರಾಣವು -
 ಎಂತು ನಿಲ್ಲುವುದಮ್ಮ |
 ಅಂತರಂಗದ ಕಾಮ ಶಾಂತಮಾಡದೆ ಮೋದ |
 ಕಾಂತನ ಕಾಣದೆ ಭ್ರಾಂತಳಾಗಿಹೆನು ||೧||

ಜಾರೆ ನಾನಾದಳೆಂದು ನಮ್ಮವರೆಲ್ಲ -
 ಸಾರಿ ಕೈಬಿಟ್ಟಿರಮ್ಮ |
 ವಾಞಿಜಾಕ್ಷನು ಬರಿದೂರಿಗೆ ಗುರಿಮಾಡಿ |
 ದಾರಿತಾರದೆ ಮೋಗಲಾರ ಸೇರುವೆ ನಮ್ಮ ||೨||

ಬೆರೆವುದಿನ್ನೆಂದು ನಾನು, ಶ್ರೀಹರಿಸಂಗ -
 ದೊರೆವುದಿನ್ನೆಂದಿಗಮ್ಮ |

ಕರುಣಾಕರ ನಮ್ಮ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನು |
 ಕರೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ನನ್ನ ತೊರೆದು ಪೋಗುವನೆ ||೩||
 ವಿಠಲ ! ವಿಠಲ !

(ಪರಮಾತ್ಮನು ಪುರಂದರದಾಸರ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವನು. ರಾಧೆಯು ಆತನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು.)

ರಾಧೆ—ಹಾ, ವಿಠಲ! ನಿನ್ನ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಸಮನುಂಟೆ? ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮವೇ ಪ್ರೇಮ !

ವಿಠಲ—ರಾಧೆ, ಪ್ರೇಮ ? ಏನು ಪ್ರೇಮ ?

ರಾ—(ವಿಠಲ) “ಎಲ್ಲಿ ಬಯಸಿದರಲ್ಲಿ ನಾನಿರುವೆ” ಎಂದು ಗೋಪಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಈಗ ನನಗೇ ಸಲ್ಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಿ.

ವಿ—ಅದೇನು ? ಹೇಳು.

ರಾ—ನಿನ್ನ ಅಂಗಸಂಗವನ್ನು ಬಯಸಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಂಯಾಗಿ ನೀನು ನನಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನಿತ್ತೆ.

ವಿ—ರಾಧೆ ! ಯಾರ ಅಂಗಸಂಗವನ್ನು ?

ರಾ—ಏಕೆ ! ನಿನ್ನ ಅಂಗಸಂಗವನ್ನು -

ವಿ—ನಾನು ಯಾರು ?

ರಾ—ವಿಠಲಾವತಾರಿಯಾದ ಗೋಪೀಲೋಲ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು.

ವಿ—ರಾಧೆ, ನಾನು ಯಾರೋ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡು (ರಾಧೆಯು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಗಿ ದೂರಹೋಗಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವಳು)

ರಾ—ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಪುರಂದರದಾಸರೇ ! ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು.

ವಿ—ರಾಧೆ, ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧವೇನು ?

ರಾ—ತಾವು ಯಾರೆಂದು ಮುಂಚೆ ನೋಡದೆ ನಾನು ಏನೇ ನೋ ಮಾತನಾಡಿ ಬಿಟ್ಟೆ. ಕೇವಲ ಮನೋಭಾವದ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ನಾನಾಡಿದ ನುಡಿಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ದಯವಿಟ್ಟು ಕ್ಷಮಿಸಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಹನೀಯರಾದ ತಾವು ಕೇವಲ ಪಾಮರಳಾದ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರಿದುದರಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯಳಾದೆನು.

ಎ—ರಾಧೆ, ನಾನು ಬಂದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಡುವೆಯಾ ?

ರಾ—ಪೂಜ್ಯರೇ, ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಎಳ್ಳಿಷ್ಟೂ ಮೀರೇನು.

ಎ—ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಕೈಗೂಡುವಂತೆ ಮಾಡುವೆಯಾ ?

ರಾ—ಅಲ್ಪಳಾದ ನಾನು ಏನು ತಾನೇ ಕೊಟ್ಟೀನು ?

ಎ—ನನಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಕೊಡಲು ನೀನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರೂ ಶಕ್ತರಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದೆನು.

ರಾ—ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲದ ವಸ್ತುವು ನನ್ನಲ್ಲೇನಿರುವುದು ?

ಎ—ರಾಧೇ, ನಿನ್ನ ನಿರೂಪಮ ಸೌಂದರ್ಯವು ಎಂತಹವಿಗೂ ಕಾಮವಿಕಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು.

ರಾ—ಪೂಜ್ಯರೇ, ನಿಮ್ಮ ನುಡಿಗಳು ನನಗೆ ಬಹಳ ಭಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವುವು.

ಎ—ರಾಧೇ, ಈ ದಿನ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮೋಹಪರವಶನಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆನು.

(ರಾಧೆಯು ಭಯದಿಂದ ಸುಮ್ಮನಿರುವಳು)

ಎ—ಏಕೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವೆ ?

ರಾ—ಕೇವಲ ವಿರಕ್ತರಾದ ತಾವು ಈರೀತಿ ಹೇಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಎ—ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲಿಂದ ನನ್ನ ಪೈರಾಗ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಮಾಯವಾಯಿತು.

ರಾ—ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಎ—ರಾಧೆ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮೋಹ ಪಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನು.

ರಾ—ದಾಸಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ತಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ನುಡಿಯಲು ನನಗೆ ಅಂಜಿ ಕೆಯಾಗುವುದು. ಕೇವಲ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ತಾವು ಈರೀತಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವುದು ನ್ಯಾಯವೇ ?

ಎ—ರಾಧೇ, ಇದೀಗ ಜೆನ್ನಾಯಿತು. ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿನ ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು.

ರಾ—ಮಹನೀಯರೇ, ಐಹಿಕಭೋಗವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತುಚ್ಛವಾಗೆಣೆ ಸಿರುವ ನೀವು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಯಾರುತಾನೇ ನಂಬುವರು?

ಎ (ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಪವನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತ)—ಎಲೇ, ರಾಧೇ, ನಾನು ಕೇವಲ ಬಡದಾಸನೆಂದು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತೀಯೋ ? ನಿನಗೆ ನಗನಾನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಇತರ ವಿಟಪುರುಷರಿಗಿಂತಲೂ ನಾನೇನೂ ಕಡಮೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಆ ರೀತಿಯಾದ ಆಶೆಯು ನಿನಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವೆನು.

ರಾ—ಪೂಜ್ಯರೇ, ನಾನು ಇದುವರೆಗೂ ಯಾವ ಪುರುಷನನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಕಾಮಭಾವದಿಂದ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಸಹ ನೋಡಿಲ್ಲ. ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿಯಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಗುರುಭಾವವನ್ನಿಟ್ಟಿರುವೆನು.

ಎ—ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಬಂದಾಗ ನೀನು ನಡೆಯಿಸಿದ ಕಾಮವಿಕಾರದ ಚರ್ಮಗಳೇನು ? ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಡ.

రా—మహనీయరే, తావు బరదాగ త్రిభాగవత పురాణద కథేయన్ను స్మరిసికొండు జగన్మోహక స్వరూపనాద విఠలనన్నే ధ్యానిసుత్తా ఇద్దీ ను.

ఎ—రాధే! ప్రియ రాధే! నీనీనాదరూ హేళు. నిన్న సౌందర్యదింద నన్న మనస్సు సేళియల్పట్టిరువుదు. మోహనాంగి, ఇత్త బా.

(ఎందు క్కే హిడియువను. రాధేయు కేసరికొండు హోగువుదక్కే ప్రయత్నిసువళు. ఆదరూ విఠలను క్కే యన్న భద్రవాగి హిడిదుకొండు అవళ క్కేగి భంగారద బళియన్ను తొడిసుత్తా)

కడు సుందరీ! నిన్న కరపల్లవక్కే ఈ సువర్ణద బళియన్ను తొడిసువేను. నాను ఈగ హోరడుత్తేనే. నాళియ రాత్రి వునః ఇల్లిగి బరువేను. ఎల్లవన్ను సిద్ధపడిసికొండిరు. కేవల బడదాసనేండు అలక్ష్మీమాడబీడ. రాధే, నాను హోరడలే ?

(ఎందు హిందక్కే తిరుగికొండు నోడొత్త నోడొత్త హోరటుహోగువను)

రా—హా, సర్వాంతర్యామియాద పరమాత్మా ! నాను కేవల అబలియు. ననగీనూ తిళియదు. ఈగ నడేద సంగతియు ననగి దిక్కుతొడదంతే మాడిదే. దాసవర్యరు నన్నన్ను పరీక్షి మాడువుదక్కే బందిద్ద రేందు నానీనో నంబుత్తేనే. విఠల, నిన్న లీలీ టున్ను తిళియలు యారిందలూ సాధ్యవిల్ల. కష్ట పరంపరేగళన్ను తందిడువవనూ నీనీ. ఆవుగళన్న

ಲ್ಲಾ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುವವನೂ ನೀನೇ. ಎಲಲಾ! ರಕ್ಷಿಸು! ರಕ್ಷಿಸು!

(ಫರದೆಯು ಬೀಳುವುದು)

ಎ ಠ ಡ ನೆ ಯ ನೋಟ

(ಒಂದು ಬೀದಿ - ವಿರೂಪಾಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೂ, ರಾಮಾಚಾರ್ಯರೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು)

ವಿರೂ—ರಾಮಾಚಾರ್ಯೇ, ನೋಡಿದಿರಾ? ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವೆಲ್ಲಾ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಿದ ಹಾಗಾಯಿತು.

ರಾಮಾ—ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ, ಸಾವು ಮಾಡಿದುದು ಏನೋ ಹೋಗಿ ಏನೋ ಆಯಿತು. ದಾಸ, ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ.

ವಿರೂ—ಅದಿರಲಿ, ರಾಮಾಚಾರ್ಯೇ, ನಮ್ಮ ಗುಟ್ಟು ಈಗ ರಟ್ಟಾಗಿ, ಸಾವು ಈಗ ತಲೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ತಿರುಗುವ ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನೇನು ಗತಿ?

(ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತರ ಪ್ರವೇಶ)

ವಿರೂ—ಪಂಡಿತರೇ, ಇದೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಕಾಲವಿಳಂಬ?

ತ್ರಿ—ಸಾಕಪ್ಪಾ, ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಕೊಡುವಿರಲ್ಲಾ!

ರಾ—ಇದೇನು ಸ್ವಾಮಿ?

ತ್ರಿ—ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ದಾಸ-ಪುರಂದರದಾಸ.

ರಾ—ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ, ಆ ದಾಸನ ಮಾತೆತ್ತಬೇಡಿ.

ಎ—ಆ ಹಾಳು ದಾಸನ ಸಹವಾಸ ಬೇಡ. ಕೆಣಕಿ ಆಯಿ ತಲ್ಲಾ !

ತ್ರಿ—ಏನು ಆಯಿತು ?

ರಾ—ಆಗುವುದೇನು ? ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನ ನಿಷ್ಫಲವಾಯಿತು. ದಾಸನ ಪ್ರತಾಪ ಬೆಳೆಯಿತು.

ತ್ರಿ—ಅಯ್ಯೋ, ಹೇಡಿಗಳೆರಾ, ನೀವು ಮುಂದೆ ಹೊರಟುಬಂದಿರಲ್ಲಾ. ಆಗತಾನೇ ಆದಾಸ ರಾಧೆಯ ಮನೆಯಿಂದ—

ಎರೂ—ದಾಸ ರಾಧೆಯ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟುಬಂದನೇ ?

ರಾಮಾ—ಏನು ? ದಾಸ ರಾಧೆಯ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದನೇ ? ಬೇಗ ಹೇಳಿ, ಕೇಳೋಣ.

ತ್ರಿ—ಈ ಕುತೂಹಲ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಾಗ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿತ್ತೋ ?

ರಾ—ಅದಿರಲಿ, ಸ್ವಾಮಿ, ಹೇಳಿ.

ತ್ರಿ—ದಾಸ ರಾಧೆಯ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟುಬಂದುದನ್ನು ನಾನು ಕಣ್ಣಾರ ಕಂಡೆ.

ರಾ—ಬದುಕಿದೆವು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ.

ಎ—ನೀವು ಹೇಳಿದುದು ನಿಜವೇ, ಸ್ವಾಮಿ ?

ತ್ರಿ—ಈಗ ಈ ಕಡೆಯೇ ಬರುತ್ತಾನೆ ಸುಮ್ಮನಿರಿ.

(ಪುರಂದರ ದಾಸರ ವೇಷದಲ್ಲಿರುವ ವಿಠಲನ ಪ್ರವೇಶ. ಈ ಮೂರು ಜನರೂ ಒಂದೆಡೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವರು. ವಿಠಲನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರಲು ಮೂವರೂ ದೂರದಿಂದ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವರು)

ರಾಮಾ (ಮೂಗನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮೆಲ್ಲಗೆ)—ದಾಸ ಸುಳಿದರೆ, ಸುಗಂಧವು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯಲ್ಲಾ !

ಎರೂ—ದಾಸನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಹಾರ ನೋಡಿದಿರಾ ?

ಶ್ರೀ—ಸುಮ್ಮನಿರಿ. ದಾಸನನ್ನು ಬಯಲಿಗಿಡೋಣ.

(ದಾಸನು ಹೊರಟುಹೋಗುವನು. ಮೂರು ಜನವೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವರು)

(ಕೆಲವು ಜನಗಳು ಭಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು)

ಭಜನೆಯವರು—

ಠಾಗ ಸಾಧಸಾಮಕ್ರಿಯ ಭಾಪುತಾಳ

ಗೋವಿಂದ ಸಲಹೆನ್ನನು | ಸದಾನಂದ ||ಪ||

ಗೋವಿಂದ ಸಲಹೆನ್ನ ಕುಮುದಲೋಚನ ನಿನ್ನ |

ಸೇವಕರಡಿಯ ಸೇವಕನಯ್ಯ ಗೋವಿಂದ ||ಅ||

ನರಬೊಂಬೆಗಳ ಮಾಡಿ ಕುಣಿಸುವೆ ಗೋವಿಂದ |

ನರರ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ನಗುತಿರ್ಪೆ ಗೋವಿಂದ |

ಅರಿದೆನೆಂಬರಿಗಂತ್ಯ ತೋರದೊ ಗೋವಿಂದ |

ಅರಿಯದಂತವಿಳದೊಳಡಗಿರ್ಪೆ ಗೋವಿಂದ |

ಅರಿಯಾಡಂಬರಗಳಿಗಳವಡದ ಗೋವಿಂದ |

ಸರಮ ಪಾವನನೆಂಬ ಬಿರುದುಳ್ಳ ಗೋವಿಂದ |

ಸರಮ ಪುರುಷ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಗೋವಿಂದ |

ಸರಬ್ರಹ್ಮ ಸರಮ ಸರಾತ್ಪರ ಗೋವಿಂದ |

ಮರೆಹೊಕ್ಕ ಭಕ್ತರ ಸಲಹುವ ಗೋವಿಂದ |

ಕರೀರಾಜ ಕರೆಯಲೊದಗಿ ಬಂದೆ ಗೋವಿಂದ |

ಗರುಡಗಮನ ಗೋವಿಂದ - ಕಿನ್ನರಸಿದ್ಧ |

ಗರುಡಸನ್ನುತ ಗೋವಿಂದ - ಅಪರಿಮಿತ |

ಕರುಣಾಸಾಗರ ಗೋವಿಂದ - ಅರಿಯದಂಥ |

ಸರಮಜ್ಯೋತಿಯೆ ಗೋವಿಂದ - ಗಂಗೆಯ ಪೆತ್ತ |

ಚರಣ ನಿರ್ಮಲ ಗೋವಿಂದ - ತೆತ್ತೀಸಕೋಟಿ |

ಸುರರ ಪೊರೆವ ಗೋವಿಂದ - ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠ |

ಪುರದೊಳಗಿಹ ಗೋವಿಂದ - ಅಚ್ಯುತಾನಂತ |

ತಿರುಪತಿ ನೆಲೆಯಾದಿಕೇಶವ ಹರಿಯೆ ||

(ಭಜನೆ ಕೂಟದವರು ಭಜನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಹೋಗುವರು.)

ಫರದೆಯು ಬೀಳುವುದು

ಅನುಭವ

— ಮೂ ರ ನೆ ಯ ನೊ ಳ ಟೆ —

(ವಿಠಲನ ದೇವಸ್ಥಾನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೀಗಹಾಕಿರುವುದು. ಪುರಂದರದಾಸರ ವೇಷದಲ್ಲಿರುವ ವಿಠಲನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ರಾಮಾಚಾರ್ಯರೂ, ಎರೂಪಾಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೂ, ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತರೂ ಹಿಂದೆ ಬರುವರು. ವಿಠಲನು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಾಗಿಲಿನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು)

ರಾಮಾ—ರಾಧೆಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುವ ದಾಸನಿಗೆ ವಿಠಲನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಏನು ಕೆಲಸ?

ವಿಠಲ—ತನ್ನ ಪಾಪವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಸುತ್ತುವುದಕ್ಕೆ -

ತ್ರಿ—ಅಲ್ಲ, ಸ್ವಾಮಿ, ತಾನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪವನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಬೂಟಾಟಿಕೆಗಳು. ನಮ್ಮ ಹೇಡಿತನ ಸಾಕು. ದಾಸನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಾಕೋಣ.

(ಎಂದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು. ತಿಡಿಲು ಬಡಿದಂತೆ ಶಬ್ದವಾಗುವುದು. ಅಪೂರ್ವ ಜಿಳಕು ಕಾಣುವುದು. ರಾಮಾಚಾರ್ಯರೂ, ಎರೂಪಾಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೂ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವರು. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತನು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಗಿ ನೋಡುವನು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ, ಇಬ್ಬರೂ ಏಳುವರು.)

ರಾ—ಪಂಡಿತರೇ, ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರ ?

ವಿರೂ—ಪಂಡಿತರೇ, ನಡೆದ ಮಾಯವನ್ನು ನೋಡಿದಿರಾ ?

(ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನು ಮೂಕನಂತೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವನು)

ರಾ ಮತ್ತು ವಿರೂ—ನಮ್ಮ ಪಂಡಿತರಿಗೇನೋ ವಿಚಿತ್ರ, ಪರಿಣಾಮವಾದಂತಿದೆ.

(ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಾಗಿಲಿನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಂಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾ)

ತ್ರಿ—ವಿಠಲಾ ! ಪುರಂದರದಾಸರೇ ! ಮಹಾನುಭಾವರೇ ಉದ್ಧರಿಸಿ.

ರಾ—ಇದೇನು ಪಂಡಿತರೇ ?

ತ್ರಿ—ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಪುರಂದರದಾಸರು ಒಳಗಡೆ ಇದ್ದಾರೆ.

(ರಾಮಾಚಾರ್ಯರೂ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೂ ಬಾಗಿಲಿನ ಕಿಂಡಿಯಿಂದ ನೋಡುವರು)

ವಿರೂ—ಎನ್ನೀ, ವಿಠಲನ ವಿಗ್ರಹಮಾತ್ರಾ ಕಾಣುತ್ತಾ ಇದೆ!

(ಎಂದು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಡುವರು.)

ರಾ—ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಗರ್ಭಗುಡಿಯೊಳಗೆ ವಿಠಲನ ವಿಗ್ರಹವೇ ಇಲ್ಲ ಪುರಂದರದಾಸರು ಮಾತ್ರಾ ಕಾಣುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಬಂದು ನೋಡಿ.

(ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಪುನಃ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಒಳಗೆ ನೋಡುವರು)

ವಿರೂ—ಅಹಾ, ನೀವು ಹೇಳುವುದು ನಿಜ. ವಿಠಲನಿದ್ದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪುರಂದರದಾಸರು ಕಾಣುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟು ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ, ನೋಡಿ ರಾಮಾಚಾರ್ಯೇ.

ರಾ—ಅಹಾ, ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ, ವಿಠಲಮೂರ್ತಿಯು ಎಷ್ಟು ಅಂದವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ನೋಡಿ, ದಾಸರು ಎಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾದರು ?

ಎ—ಪುರಂದರದಾಸರು ಇಲ್ಲಿ ಒಳಗೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದೇನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುವಿರಿ?

ತ್ರಿ—ಅಚಾರ್ಯೇ, ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ, ವಿಠಲನ ಮಾಯೆಯು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಅದ್ಭುತವಾದುದು ! ಪುರಂದರದಾಸರಿನ್ನೆಷ್ಟು ಮಹಾನುಭಾವರು | ಅವರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಠಲನು ನಮಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ದಾಸರಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸಿದ ನಮಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಕರುಣಾಕರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಈ ರೀತಿ ನಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿರುವನೆಂದು ನಾನೇನೋ ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತೇನೆ.

ಎ—ನಾವು ದಾಸರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಪಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಮಗೆ ಏನು ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದರೂ ಸಾಲದು.

ರಾ—ಆಹಾ, ದಾಸರ ಮೇಲಿನ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವುಂಟೇ ?

ತ್ರಿ—ಇಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಂಕಟಪಟ್ಟರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ದಾಸರ ಬಳಿಗೇ ಹೋಗಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕು ಅವರಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಬೇಡೋಣ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಟುಹೋಗುವರು. ಅನಂತರ ಅರ್ಚಕನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆಗೆದು ಒಳಗೆ ಪೂಜೆಮಾಡಿ, ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ, ದೇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಭಂಗಾರದ ಬಳೆಯು ಕಾಣದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು)

ಅರ್ಚ-ಇದೇನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ! ಸ್ವಾಮಿಯ ಬಲಹಸ್ತಕ್ಕೆ ತೊಡಿಸಿದ್ದ ಭಂಗಾರದಬಳೆಯು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಮಾಯವಾಗಿದೆ. (ಎಂದು ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲೂ ಹುಡುಕುವನು)

ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾರು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾರು ? ನಾನು ನಿನ್ನೆಯದಿನ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೀಗ

ವನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡುಹೋಗಿದ್ದೆನು. ಹಾಕಿದ ಬೀಗವೂ ಮೊಹರೂ ಹಾಕಿದಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತು. ಬಳಿಯು ಮಾತ್ರ ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೇನು ಗತಿ? ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಸುಮ್ಮನೇ ಬಿಡುವನೇ? ಆದರೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಪ್ಪೇನಿದೆ? ಏನಾದರೂ ಆಗಲಿ. ಈ ಕೂಡಲೇ ಇರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳು ಹಿಸುವೆನು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನಮೇಲೆ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಬರಬಹುದು.

ಎಲಾ, ಹನುಮಾ ! ಹನುಮಾ !

(ನೇವಕನು ಬರುವನು)

ಹನು-ಏನು ಅಯ್ಯನೋರೇ? ಏನು, ಓಟು ಆತುರದಿಂದ ಕೂಗ್ತೀರಿ?

ಆರ್ಚ-ಎಲಾ, ಹನುಮಾ, ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಈಗಲೇ ಓಡಿಹೋಗಬೇಕು.

ಹ-ಆದೇನು, ಅಂತಾ ತಲೆ ವೋಗೋದು?

ಆ-ಏನು ಎಂದು ಕೇಳಿ! ದೇವರದು ಬಲಗೈಗೆ ತೊಡಿಸಿದ್ದ ಭಂಗಾರದ ಬಳೆ ಯಾರೋ ಕದ್ದುಕೊಂಡುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಗ ಹೋಗಿ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸು.

ಹ-ಆ ಯಪೋರು ಬಲೇ ಸಿಟ್ಟು! ನಾನೋಗಿ ಇದೇಳೇರೆ ಇಡ್ಕೊಂಡು ನನ್ನೇ ವಡೀತಾರೆ. ನಾನೋಗೋಕಿಲ್ಲಪ್ಪ.

ಆ-ಎಲಾ, ಹನುಮಾ, ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ. ಸಮ ಯವೇಸೂ ಎಂದು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಈಗ ಹೋಗಿ ಹೇಳದೆ ಇದ್ದರೆ, ನಿನ್ನದೂ ನನ್ನದೂ ಇಬ್ಬರದೂ ತಲೆ ಹೋಗುತ್ತೆ. ಮಾತಾಡಬೇಡ. ಓಡಿಹೋಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಾ.

ಹೆ-ಅಯ್ಯನೋರೇ, ಏನಾದ್ರೂ ಒಂದು ಪೀಕ್ಲಾಟಾ ತಂದಿ
ಕ್ರೀರಲ್ಲಪ್ಪಾ ! ಇನ್ನೇನ್ನಾಡಾದು ? ಓತೀನಿ.

(ಹನುಮನು ಓಡಿಹೋಗುವನು)

ಅರ್ಚ (ದೇವರಿಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ)-ಇನ್ನೇನು ಗತಿ !
ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯು ಒಂದರೆ ನನ್ನನ್ನೇನು ಮಾಡುವನೋ
ತಳಿಯದು.

(ಜನಗಳು ದೇವರ ಮಂಗಳಾರತಿಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಪ್ರ
ವೇಶ ಮಾಡುವರು. ಭಜನೆ ಕೂಟದವರೂ ಭಜನೆ ಮಾಡಿ
ಕೊಂಡು ಬರುವರು. ರಾಧೆಯೂ ಒಂದು ಜನಗಳ ಹಿಂದೆ
ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವಳು. ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.
ನೆರೆದಿದ್ದ ಜನಗಳೆಲ್ಲಾ ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಾಲಾಗಿ ಎರಡು
ವಕ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಲ್ಲುವರು.)

ಧರ್ಮಾ-ಅರ್ಚಕರೇ, ಇದೇನು ಸಮಾಚಾರ ? ಬಳಿಯು
ಮಾಯವಾಯಿತೆಂದರೇನು ? ನೀವು ಬೇಗ ಕಂಡು ಹಿಡಿ
ಯದಿದ್ದರೆ ನಿಮಗೆ ಕ್ಷಾರವಾದ ತಿಕ್ಷೆಯಾದೀತು.

ಅರ್ಚ (ನಡುಗುತ್ತಾ)-ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನೊಂದೂ ಕಾಣೆ. ಸದ್ಭ
ಕ್ತ ಜನಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕಾದಿರುವರು. ದೇವರಿಗೆ ಮಂಗಳಾ
ರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು ಆಮೇಲೆ ಇದರ ವಿಷಯವಾಗಿ
ಅಲೋಚನೆ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಧರ್ಮಾ-ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ಜಾಗ್ರತೆ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು
ಮಾಡಿ.

(ಅರ್ಚಕನು ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೊ
ಡುತ್ತಾ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ರಾಧೆಗೆ ಕೊಡುವನು. ರಾಧೆಯು
ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಳು.
ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಳಿಯು ಕಾಣುವುದು.)

ಅರ್ಚ-ಆಹಾ, ರಾಧೆ! ಈ ಬಂಗಾರದ ಬಳೆಯು ಎಲ್ಲಿತ್ತು ?
ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡು ನೋಡೋಣ.

(ರಾಧೆಯು ನಡುಗುತ್ತಾ ಭಂಗಾರದ ಬಳೆಯನ್ನು ಕೊಡು
ವಳು. ಅರ್ಚಕನು ಅದನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡುವನು.)

ಅರ್ಚ-ಆಹಾ, ಒಡವೆಯೇನೋ ಸಿಕ್ಕಿದಂತಾಯಿತು. (ಎಂದು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯ ಕೈಗೆ
ಕೊಡುವನು) ಬಳೆಯು ದೇವದಾಸಿಯಾದ ರಾಧೆಯ ಕೈ
ಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅವಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲವೂ
ತಿಳಿಯುವುದು (ಎಂದು ತಾನೇ ಹೋಗಿ ರಾಧೆಯನ್ನು
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವನು.)

ಧರ್ಮ-ಈ ಬಳೆಯು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂತು ? ನಿಜ
ಹೇಳು.

ರಾಧೆ-ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಪುರಂದರದಾಸರು
ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಇದನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

(ಎಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಭರಿತರಾಗುವರು)

ಧ-(ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಹಾ, ಏನು ? ಪುರಂದರದಾಸರೇ ?

ರಾ-ಅಹುದು ಸ್ವಾಮಿ, ಪುರಂದರದಾಸರು.

ಧ-ಏತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು ?

(ರಾಧೆಯು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿರುವಳು)

ಧ-ಏಕೆ ನಾಚುತ್ತೀಯೆ ? ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವರು ನಿನಗೊ
ಡನೆ ಏನು ಹೇಳಿದರು ?

ರಾ-ಸ್ವಾಮಿ, ಅವರು ನನ್ನೊಡನೆ ರಮಿಸಲು ಬಂದಿರುವೆನೆಂ
ದು ಹೇಳಿ ಈ ಬಳೆಯನ್ನು ಕೈಗೆ ತೊಡಿಸಿಬಿಟ್ಟುಹೋದರು.

ಧ-ಇದೇನು ! ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ ! ಅರ್ಚಕರೇ, ಈಕೆ
ಯು ಹೇಳುವುದು ನಿಜವಿರಬಹುದೇ ?

ಅ-ಸ್ವಾಮಿ, ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಹ್ಯ ವೈರಾಗ್ಯ,
ಅಂತಃ ಏನೋ-ಯಾರು ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ ?

ಧ-ರಾಧೇ, ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳು. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು
ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.

ರಾ-ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಈ ವಿಠಲನ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಯೂ ಪುರಂ
ದರದಾಸರು ನನಗೆ ಇದನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ನೀವೇನಾದರೂ
ಮಾಡಿ. ಇದೇ ನಿಜವಾದ ಸಂಗತಿ.

ಧ-ಪುರಂದರದಾಸರು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಓಡಿಹೋದಾರು. ಅರ್ಚ
ಕರೇ, ಅವರನ್ನು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಇಡಿಸಲು
ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮ. (ಎಂದು ತನ್ನ ಬಳಿ
ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರಾಗೃಹದ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ)
ಪುರಂದರದಾಸರನ್ನು ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಿ
ರ್ಬಂಧದಲ್ಲಿಡತಕ್ಕದ್ದು. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡ
ಕೂಡದು. ಉತ್ತರೋತ್ತರ ನಾನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಮಾಡುವ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅದಕ್ಕನು
ಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು.

ಕಾರಾ. ಅಧಿ-ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಡೆಯಿಸು
ವೆನು. (ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯು ಹೊರಟುಹೋಗುವನು. ಅರ್ಚ
ಕನ ಬಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ವರಲ್ಲ ಕೆಲವರು ಹೋಗುವರು)
ಜನಗಳು- ಭಟ್ಟರೇ, ಇದೇನು ಸಮಾಚಾರ ? ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ
ಗಳು ಅದೇನೋ ಪುರಂದರದಾಸರ ಹೆಸರು ಹೇಳುತ್ತಾ
ಇದ್ದರು.

ಅರ್ಚ-ಏನೋ ಅದೆಲ್ಲಾ ನಿಮಗೇತಕ್ಕೆ ?

ಬಬ್ಬನು-ಭಟ್ಟರೇ, ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೋ? ಬಂಗಾರದ ಬಳಿ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ-ರಾಧೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು.

೨-ಏನಪ್ಪು, ಎಲ್ಲಾ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ಇನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ
ಗುಟ್ಟೀನು ?

ಮತ್ತೊಬ್ಬ—ಮತ್ತೇನು ? ಸುಮ್ಮನೆ, ಇರುವ ಸಂಗತಿ ಹೇಳ
ಬಾರದೋ ?

ಅರ್ಚ-ಪುರಂದರದಾಸರು ನಿನ್ನೆಯ ರಾತ್ರಿ, ರಾಧೆಯ ಮನೆಗೆ
ಹೋಗಿ ಅವಳಿಗೆ ದೇವರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಬಂಗಾರದ ಬಳೆಯನ್ನು
ಕೊಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದರಂತೆ.

ಒಬ್ಬ-ಎಲಾ, ದಾಸ !

ಇನ್ನೊಬ್ಬ-ಅಬ್ಬಬ್ಬ, ಜೆನ್ನಾಯಿತು !

ಅರ್ಚಕ-ಈಗ ಸಭ್ಯಕ್ಕೆ ಪುರಂದರದಾಸರನ್ನು ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ
ಡುವಂತೆ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಿರುವುದು.

ಜನಗಳು-ಸರಿ. ಒಳ್ಳೆ ಕೆಲಸವಾಯಿತು. ನಾವು ಹೋಗೋಣ,
ನಡೆಯಿರಿ. (ಎಂದು ಹೊರಡುತ್ತಿರುವರು)

ಫರದೆಯು ಬೀಳುವುದು.

— ನಾ ಲ್ಕ ನೆ ಯ ನೊ ಳ ಟಿ —

(ಒಂದು ಬೀದಿ-ಇಬ್ಬರು ಪುರನಿವಾಸಿಗಳ ಪ್ರವೇಶ)

೧ನೇ ಪುರನಿವಾಸಿ—ನೋಡಿದೇನಯ್ಯ ? ದಾಸನ ಸಮಾಚಾರ ?

೨ನೇ ಪು—ನನಗೆ ಮುಂಜೆಯೇ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.

೧ನೇ ಪು—ಏನು-ದಾಸನ ಆಹ್ವಾನಕ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತೇ !

೨ನೇ ಪು—ಎಲ್ಲಾ ಬೂಟಾಟಿಕೆ ಕಾಣಯ್ಯ !

೧ನೇ ಪು—ದಾಸರ ದ್ವಾದಶನಾಮಗಳೋ, ಮುದ್ರೆಗಳೋ!-

೨ನೇ ಪು—ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ ? ಎಲ್ಲಾ ಒಳಗಿರುವ ದುರ್ನಡತೆ
ಯನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದಕ್ಕೇ-

(ಅಪ್ಪಣ್ಣನ ಪ್ರವೇಶ)

ಇಬ್ಬರು ಪು. ನಿ. ಗಳೂ—ನಮಸ್ಕಾರ ಅಪ್ಪಣ್ಣೋರೇ !

ಅಪ್ಪಣ್ಣ—ನಮಸ್ಕಾರ. ಏನು-ಬಿಡುವಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿರಿ ?

೧ನೇ ಪು—ಬಿಡುವಲ್ಲದೇ ಏನು ಸ್ವಾಮಿ ? ತಮ್ಮ ಹಾಗೆ ನಮಗೇನು ಪುರಸ್ತಿಲ್ಲದಂತಹ ಕೆಲಸ ?

೨ನೇ ಪು—ತಮಗಾದರೆ ಸರ್ವದಾ ಪುರಂದರದಾಸರ ಬಿನ್ನು ಹತ್ತಿರುವುದೇ ಕೆಲಸ.

ಅ—ಅಣ್ಣಾ, ಮಹನೀಯರ ಸಹವಾಸ ಸಿಕ್ಕುವುದೇ ಕಷ್ಟ.

ಅಂತಹವರ ಸತ್ಸಂಗದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಾವೂ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವೆವು.

೧ನೇ ಪು—ಸರಿ. ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಗವನ್ನೇ ಹುಡುಕಿದಿರಿ !

೨ನೇ ಪು—ಸರಿಯೇ, ಬಿಡಬೇಡಿ ಸ್ವಾಮಿ ; ಇಂತಹ ಸತ್ಸಂಗದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಿಮಗೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗದೆ ಬರುತ್ತೆ !

ಅ—ಏನುಯ್ಯಾ, ಬಹಳ ಅಪಹಾಸ್ಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀರಿ ?

೨ನೇ ಪು—ಅಪಹಾಸ್ಯವೇಕೆ, ಸ್ವಾಮಿ ? ಪುರಂದರದಾಸರು ಬಹಳ ಶ್ರೋತ್ರಿಯರು ! ಸದ್ಗುಹಸ್ಥರು ! ಕಾಣದಹಾಗೆ ರಾತ್ರಿಯವೇಳೆ ವೇಶ್ಯಾಗೃಹ ಪ್ರವೇಶ ಮಾತ್ರ !-

೧ನೇ ಪು-ಸುಮ್ಮನೇ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ-ಜೋರತನ ಬೇರೆ. ದೇವರ ಕೈಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಭಂಗಾರದ ಬಳೆಯನ್ನು ಕದ್ದು ರಾಧೆಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಂದರು !

ಅ-(ಕಿವಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು) ನಾರಾಯಣ ! ನಾರಾಯಣ ! ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತನ್ನಾಡಬಾರದು.

೧ನೇ ಪು-ನಾವು ಆಡುವುದು ಕೆಟ್ಟ ಮಾತೋ ? - ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವೋ ?

ಅ-ಸುಮ್ಮನೇ ಸುಳ್ಳು ದೂರಬೇಡಿರಯ್ಯಾ-

೨ನೇ ಪು—ನಾವು ಹೇಳುವುದು ಸುಳ್ಳು, ವಾಸ ! ಧರ್ಮಾಧಿ

ಕಾರಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಿಮ್ಮ ದಾಸನನ್ನು ಕಾರಾಗೃಹ
ದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿರುವುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೋ ?

ಅ-ಇದೇನಯ್ಯಾ, ಅನ್ಯಾಯ? ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀರಿ !

ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಪಾಪಪುಣ್ಯದ ಭೀತಿಯೇ ಬೇಡವೇ ?

೧ನೇ ಪು-ಆರು ತಿಂಗಳಿಂದ ರಾಧೆಯ ಮನೆಗೆ ದಿನಾ ರಾತ್ರಿ
ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದ್ದ ವರದು ಪಾಪವಲ್ಲ ! - ಪಾಪ ಯಾರೂ
ಕಾಣರೇನೋ !

೨ನೇ ಪು-ದಾಸನೂ ರಾಧೆಯೂ ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನದಿಯ ಹತ್ತಿರ
ವಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದದ್ದು ನಾನೆಷ್ಟೋ ದಿನ ನೋಡಿ
ದ್ದೇನೆ.

ಅ-ಈಗ ಜೆನ್ನಾಯಿತು. ಕಂಡವರು ಆಗಲೇ ಹಿಡಿಯಬಾರ
ದಾಗಿತ್ತೇ ?

೩ನೇ ಪು-ನಮಗಿದೇ ಕೆಲಸವೋ ?

ಅ-ಇಲ್ಲ. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳು
ದೂರುವುದೇ ಕೆಲಸ. ಆಣ್ಣಾ ನಿಮ್ಮ ಕೂಡೆ ಮಾತ
ನಾಡಲು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ.

ಸೀಸವದ್ಯದ ಧಾಟಿ

ಹರಿಕಥಾಮೃತಸೇವೆ ಹರಿದಾಸರಲ್ಲದಲೆ |

ದುರುಳಮೂಢರು ಬಲ್ಲರೆ ||

ಸ್ತನ್ಯಪಾನದ ಸವಿಯು ಚಿಣ್ಣ ರರಿಯುವಂತೆ |

ಮಣ್ಣು ಬೊಂಬೆಯು ಬಲ್ಲದೆ ||

ಅನ್ನಪಾನದ ಸವಿಯು ಕೊನೆನಾಲಿಗರಿವಂತೆ |

ಅಣಿಮಾಡಿಕೊಡುವಂಥ ಕರಬಲ್ಲದೆ ||

ಸವನೀರದಾರ್ಭಟಕೆ ನವಿಲುಗಳು ನಲಿವಂತೆ |

ಕಾವುಕಾವೆಂಬ ಕಾಕವು ಬಲ್ಲದೆ ||

ದಿವಸಾಧಿಸತಿಯಾದಿಸಲರಳುವಬ್ಬ ಗಳಂತೆ |

ದಿವಸಾಂಧಪಕ್ಷಿಗಳು ಹರ್ಷಿಸುವುವೇ ||

ಮಲ್ಲಿಮಲ್ಲಿಗೆ ಮುಡಿಯ ಬಲ್ಲ ಮಾನವರಂತೆ |

ಭಲ್ಲೂಕಗಳು ಅದರ ಬಗೆ ಬಲ್ಲುವೆ ||

ಫುಲ್ಲಾಕ್ಷ ರಘುಪತಿ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ |

ಬಲ್ಲ ಸಜ್ಜನರಂತೆ ಬುಲ್ಲರೆಯುವರೇ ||

ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದೇ ತಪ್ಪು. ಇನ್ನು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ.

(ಎಂದು ಹೊರಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ೩ನೇ ಪುರನಿವಾಸಿಯು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

೩ನೇ ಪು-ಅಪ್ಪಣ್ಣನವರೇ ನಮಸ್ಕಾರ. ಇದೇನು ನಾನು ಬಂದದ್ದು ನೋಡಿ ಹೊರಡುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಅ-ಎನೂ ಇಲ್ಲವು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಪುರಂದರ ವಾಸರಮೇಲೆ ಎನೇನೋ ಇಲ್ಲದ ಅಪವಾದವನ್ನು ಹಾಕಿ ದೂರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಲಾರದೆ ಹೊರ ಡೋಣವೆಂದಿದ್ದೆ.

೩ನೇ ಪು-ಇಲ್ಲದ ಅಪವಾದವೇನು ಸ್ವಾಮಿ? ಎಲ್ಲರೂ ಕಣ್ಣಾರ ಕಂಡ ವಿಷಯ. ಆ ವೇಶ್ಯಾಲೋಲನಾದ ಬೂಟಾಟಿಕೆ ವಾಸನ ವಿಷಯ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ?

ಅ-ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ, ಇದೇನು ಬಂತು? ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ತರಹ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟಿದೆ! ವಾಸರು ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಬೂಟಾಟಿಕೆ ಇಲ್ಲವಯ್ಯಾ. ಅವರ ವಿಷಯ ನನಗೆ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ.

೩ನೇ ಪು-ನಿಮಗಿಂತ ನನಗೆ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅವರ ನಿಜಸ್ವಭಾವ ಅವರ ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ತೋರಿಸಿಕೊಡಲೇ?

ಅ-ಹಾಗೆಂದರೇನಪ್ಪ? ಅದೇನು ಹೇಳು ನೋಡೋಣ?

೩ನೇ ಪು-ನಿಮ್ಮ ವಾಸ ಎಲ್ಲಾ ಅಭಿಮಾನವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಿರುವ

ನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ. ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ದುರಾಶೆ? ಎಷ್ಟು ನೀಚತನ?

ಅ-ಏನಪ್ಪ, ಅಂತಹುದು?

೧ನೇ ಪು—ಪಾಪ! ನೀವು ಕೇಳಲಿಲ್ಲವೇನೋ? ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾಣದವರಹಾಗೆ ನಟಿಸಬೇಡಿ. ಮೊನ್ನೆ ಹರಿಕೀರ್ತನೆ ಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಾ,

ರಾಗ ಮಧ್ಯಮಾವತಿ

ಪಾವೋಸು ಹೋದವಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ ಎನ್ನ || ಪ ||

ಅಪಾರ ದಿನಗಳಿಂದ ಆರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದ || ಅನು ||

ಎಂದು ವದರಿಕೊಂಡುದನ್ನು ಯಾರುತಾನೇ ಕೇಳಿಲ್ಲ?

ಇಂತಹವನು ವಿರಕ್ತನಾದ ಹರಿದಾಸನಂತೆ!

(ಅಪ್ಪಣ್ಣನು ನಗುವನು)

೨ನೇ-ಅಹುದು. ಈಗ ನನಗೆ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಮೊನ್ನೆ ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ 'ಗುಡಿಗುಡಿಯನು ಸೇದಿಸೋಡೋ' ಎಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಏನು ಆಭಾಸ! ಇಂತಹ ದುರಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುವವರು ಸದ್ಗುರುಪಂತೆ!

(ಅಪ್ಪಣ್ಣನು ಪುನಃ ನಗುವನು)

೩ನೇ ಪು-ಸರಿ. ನನಗೂ ಈಗ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಈ ದಾಸನಿಗೆ ಮಾನ ಪುರಾಣಗಳೇನಾದರೂ ಉಂಟೇ? ಮಾಡುವುದೋ—ತಿರುಪ. ಅದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದುರಹಂಕಾರ! ಮೊನ್ನೆ ಭಿಕ್ಷುಕ್ಕೆ ಯಾವುದೋ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ-ಇವನ ಯೋಗ್ಯತೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದವರು ಆ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರು-ಇವನು ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡರು.

అదక్కే ఈ దాస బాయి ముచ్చికొండు సుమ్మనే
బరువుదు బిట్టు: 'కదవా ముచ్చికదళదాకొ
గయ్యాళి మొళి' ఎందుకొండు అవరేదురిగి బృదు
కొండు తొలగువుదే? ఇదే,-జ్ఞానియ లక్షణ?

(అప్పణ్ణను బహళ ఘట్టియಾಗಿ నగువను)

౧నే పు-ఁను, ఈగలాదరూ గొత్తాయితో నిమ్మ
దాసన యోగ్యత? ఇన్నాదరూ అవర సహవాసవన్న
బిట్టు బిడి.

అ-(నగుత్తా)-నిమ్మ మాతుగళన్న కేళిదష్ట్య ననగి
దాసరల్లరువ భక్తియు మత్తష్ట్య హేచ్చ త్తిరువుదు.
నాను నిరంతరపూ దాసర లుపదేశక్కే ఒకపట్టు
అవరన్న సేవిసువేను.

౧నే పు-దాసను నిమగ్నేనో మంకు బూదియన్న జిల్లి
రబీకు.

అ-దాసరు జిల్లిరువ మంకుబూదియింద నాను కృతా
థనాదేను. అదు హాగిరలి. నిమ్మంతక అవివేక
తిరొమణిగళు భూమియమేలే ఇన్నాద్దారే?

౧నే. ౨నే, మత్తు ౩నే పు-ఁను, అహార్య! నిమ
గ్నేను తలీగిలే తిరుగుత్తడయో? సిక్కిద హాగేల్లా
హరటుత్తిరి!

అ-నన్న మేలే సిట్టుకొళ్ళబేడి. దయవిట్టు నాను
హేళువుదన్న పూర్తియಾಗಿ కేళి. ఆ మేలే నిమగ్నే
ఎల్లా గొత్తాగుత్తడే.

౧నే పు-(ఇన్నిబ్బరొడనే)-ఁను హేళుత్తారో హేళ
లి. సుమ్మనిరి. కేళిలొణ.

అ-నిమ్మ మాతుగళిందలీ నీవు మాడిద అపవాదగళు
సుళ్ళింబుదన్న తొరిసుత్తేనే. కేళి. అవర మాతు
గళిగేల్లా అపార్థవన్న మాడికొందిరువిరి.

‘పాపొసు హొదవల్ల’ ఎందు హేళిదుదర అర్థవే
ను గొత్తొ? అవర ఈ పదవన్న స్వల్ప హేళుత్తేనే.
కేళి.

రాగ మధ్యమావతి

పాపొసు హొదవల్ల స్వామి ఎన్న || ప ||

అపార దినగళింద అజ్ఞనే మాడిద || అ ||

పరమ భాగవతరు హరికథే పేళలు |

పరమ భక్తుతియింద కేళుతిరే |

పరమ పురుషన మనసిగే బందిగ || ౧ ||

హరి కీర్తనయన్న కేళి పాపవేల్లా నాయపాద
వేందు హేళిరువరు.

‘గుడి గుడియను నేదినోడో’ ఎంబ పదద
అర్థవన్న తిళియలు నిమ్మింద పనాదిరు? అదన్న
స్వల్ప హేళుత్తేనే కేళి. ఆమేలే అదరల్లి అడగిరువ
తత్వవు గొత్తగువుదు.

రాగ ఆనందభ్యేరవి

గుడిగుడియను నేదినోడో | నేదినోడో || ప ||

ఒడల పాపగళిల్ల కిత్తు ఈడాడో || అ ||

*

*

*

మనవేంబ సంజీయ బిచ్చి | నిన్న |

దినదినద పాపద భంగియ కేళిచ్చి |

తనువేంబ చిలుమేయోళ ముచ్చి | అజ్ఞ |

తన నామవేంబ కిచ్చి నే హచ్చి || ౧ ||

ಪಾಪವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು
ಅ ಪದದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಮಾಡಿರುವರು.

‘ಕದವಾ ಮುಚ್ಚಿದಳದಕೋ’ ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ಅವರು
ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಕೇಳಿ.

ರಾಗ ಮಧ್ಯಮಾವತಿ

ಕದವಾ ಮುಚ್ಚಿದಳದಕೋ ಗಯ್ಯಾಳಿ ಮೂಳಿ || ಪ ||

ಕದವಾ ಮುಚ್ಚಿದಳದಕೋ ಚೆಲುಕ ಅಲ್ಲಾಡುತಿದೆ |

ಒಳಗಿದ್ದ ಪಾಪವು ಹೊರಗೆ ಹೋದೀತೆಂದು || ಅ ||

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಜೀವಾತ್ಮನೂ ಪರಮಾತ್ಮನೆದುರಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯೆಂ
ದೇ ಭಾವಿಸೋಣ. ನಮ್ಮ ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳು ಅಜೆಗೆ ಹೋ
ಗದಂತೆ ನಮ್ಮ ಹೃನ್ಮಂದಿರದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು
ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಒಳಗೆ ಸ್ಥಳ ಕೊಡದಿರುವ ಪಾಮರಮನು
ಜರಿಗೋಸ್ಕರ ದಾಸರು ಈ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಪದವನ್ನು ಹಾಡಿ
ರುವರು.

ನೀವು ಅವುಗಳ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ
ಇಲ್ಲದ ಅಪವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ ರೌರವಾದಿ ನರಕಕ್ಕೆ ಬೀಳು
ವಿರಿ. ಅವರ ಕೀರ್ತನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಒಂದೊಂ
ದು ಅವಮೌಲ್ಯವಾದ ರತ್ನವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ.

೩ನೇ ಪು-ಅಹಾ, ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದೆ! ಏನುತತ್ವ!

೧ನೇ ಪು-ಏನು ಉಪದೇಶ! ಮಹಾನುಭಾವರು!

೨ನೇ ಪು-ಅದು ಸರಿಯೇ. ಈಗ ಪ್ರಕೃತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿ
ರುವುದಕ್ಕೆ ಏನು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ?

ಅ-ಅಣ್ಣಾ, ಇದೇನೋ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಯಾರೋ ಅಸೂ
ಯೆಯಿಂದಲೋ ಇಲ್ಲ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಲೋ ಸುಳ್ಳು ಅಪ
ವಾದವನ್ನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಣೆ ಮಾಡಿರುವರು.

ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಎಂದಿಗೂ ಜ್ಯುತಿಯಿಲ್ಲ. ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ತೊಂದರೆಗೆ ಗುರಿಯಾದರೂ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಡೆಗೆ ಜಯವುಂಟೇ ಉಂಟು!

ಮೂರು ಜನಗಳೂ--ಆಗಲಿ ಹಾಗಾದರೆ, ದಾಸರ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಗುವುದೋ ನೋಡೋಣ ನಡೆಯಿರಿ.

(ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಡುವರು)

— ಐ ದ ನೆ ಯ ನೋಟ —

(ಕಾರಾಗೃಹ—ಪುರಂದರ ದಾಸರು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಕೈಮುಗಿಯುತ್ತಾ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವರು)

ಪುರಂ—ಆಹಾ, ಪರಮಾತ್ಮಾ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ನನಗೆ ಈ ಕಾರಾಗೃಹವಾಸವು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದೆಂದು ನಾನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರವೋ! ಇದೇನು ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯೋ ನನಗೊಂದೂ ತಿಳಿಯದು. ತಪೋನಿಧಿಗಳಾದ ಪರಮ ಯೋಗಿಗಳು ಕಲ್ಪ ಕಲ್ಪಾಂತರಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅಪಾರವಾದ ನಿನ್ನ ಗುಣಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಂದುವಾದರೂ ತಿಳಿಯದೆ ಬಳಲುತ್ತಿರುವರು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅವರ ಪಾದ ಧೂಳಿಗೂ ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯ ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಏನು ತಾನೇ ತಿಳಿದೇನು? ಭಕ್ತವತ್ಸಲಾ! ನೀನು ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡುವೆಯೋ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಿಯಾದ ನೀನು ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಕಠಿಣ ತಮವಾದ ಉಕ್ಕಿನ ಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೇ? ಅದುದರಿಂದ ಈ ಕಾರಾಗೃಹ

ವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವೆನು.
ಇಷ್ಟೇಕೆ ? ಕೃಷ್ಣಾ ವತಾರದಲ್ಲಿ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಲ್ಲವೇ
ನೀನು ಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತಿದುದು !

ಆದರೆ, ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಾನವರಿಂದ ಇಂತಹ ಬಂಧನವು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವುದಲ್ಲ ! ಪರಮಾತ್ಮಾ, ನನ್ನಮೇಲೆ ಈ
ರೀತಿ ಪರಸತಿಗಮನ ಮತ್ತು ಜೋರತನ ಇವೆರಡು ಸುಳ್ಳು
ಅಪವಾದಗಳು ಬಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದು ?
ನಾನು ಮಾಡಿರುವ ಮಹಾಪರಾಧವೇನು ? (ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ
ಹೊತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಿ) ಆಹಾ, ಈಗ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು.

ರಾಗಾ ಪಂತುವರಾಳಿ ಆದಿತಾಳ

ಮುಯ್ಯಕೆ ಮುಯ್ಯ ತೀರಿತು

|| ಪ ||

ಜಗದಯ್ಯ-ವಿಜಯ-ಸಹಾಯ-ಪಂಥರಿರಾಯಾ || ಅನು ||

ಸಣ್ಣವನೆಂದು ನಾ ನೀರು ತಾರೆಂದರೆ |

ಬೆಣ್ಣೆಗಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣ ಮರಳು ಮಾಡಿ |

ಉನ್ನಂಥ ಬಿಸಿಯಾದ ನೀರು ತಂದಿತ್ತರೆ |

ಕಣ್ಣು ಕಾಣದೆ ನಿನ್ನ ಶೋಣದೆ ಪಂಥರಿ ರಾಯಾ || ೧ ||

ಎನ್ನ ಪೆಸರು ಮಾಡಿ ಸೂಳೆಗೆ ಕಂಕಣ |

ವನ್ನು ನೀನೇ ಇಟ್ಟು ನಿಜವು ಮಾಡಿ |

ಎನ್ನ ಅಪಹಾಸ್ಯದಿ ಒಣ್ಣನೆಮಾಡಿ |

ಮಾನವರೊಳಗೆಲ್ಲಾ ಮಾನವಗೊಂಡೆಯಾ || ೨ ||

ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೆಂಬ ಬಿರುದು ಬೇಕಾದೊಡೆ |

ಶಕ್ತ, ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾಯೋ ಸುಲಭದಿಂದ |

ಯುಕ್ತೀಲಿ ನಿನ್ನಂಥ ದೇವರ ನಾ ಕಾಣೆ |

ಮುಕ್ತೇಶ ಪುರಂದರವಿಠಲ ಪಂಥರಿರಾಯಾ || ೩ ||

ವಿಠಲ ! ಪಾಂಡುರಂಗ ವಿಠಲ ! ಜೆನ್ನಾಯಿತು. ಇದು
ನನ್ನ ಅಪರಾಧವೋ ? ಅಪರಾಧಮಾಡಿಸವನು ನಾನೋ ?
ದೇವಾ,

ರಾಗಾ ಭೈರವಿ

ಅಪರಾಧಿ ನಾನಲ್ಲ | ಅಪರಾಧವೆನಗಿಲ್ಲ |

ಕಪಟನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿ ನೀನೇ || ಪ ||

ನೀನೇ ಆಡಿಸದಿರಲು ಜಡವನಿತೆಯ ಬೊಂಬೆ |

ಎನುಮಾಡಲು ಬಲ್ಲದು ತಾನು ಬೇರೇ ||

ನೀನಿಟ್ಟ ಸೂತ್ರದಿಂ ಚಲಿಸ ಕೈಕಾಲುಗಳು |

ನೀನೆ ಮುಗ್ಗಿ ಸಲು ಮುಗ್ಗು ವದೇಹ ತಾನಾಗಿ || ೧ ||

ಒಂದೆಂಟು ಬಾಗಿಲುಗಳುಳ್ಳ ಪಟ್ಟಣಕೆ ತನ |

ಗೆಂದು ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಮಸೆಯಾಳ್ಗಳಾ ||

ತಂದು ಕಾವಲ ನಿಲಸಿ ಎನ್ನ ನೀ ಒಳಗಿಟ್ಟು |

ಮುಂದೆ ಭವದಲಿ ಭವಣಿಪುದು ನಿನ್ನದನ್ಯಾಯಾ || ೨ ||

ಯಂತ್ರನಾಹಕ ನೀನೆ ಒಳಗಿದ್ದು ಎನ್ನ ಸ್ವ |

ತಂತ್ರನೆಂದೆನಿಸಿ ಕೊಲಿಸುವರೆ ಹೇಳೊ ||

ಕಂತುಪಿತ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಎಂತಾಡಲಂತಹು(ದೊ) ದ |

(ಅ)ನಂತಮೂರುತಿ ನಮ್ಮ ಪುರಂದರಾವಿಠಲಾ || ೩ ||

ಆದುದರಿಂದ, ಸ್ವಾಮೀ, ಅಪರಾಧವೆನ್ನ ಮಾಡಲು ನನ್ನ
ಸ್ವತಂತ್ರವೇನು ? ನೀನು ಸೂತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಎಲ್ಲಾ
ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿರುವೆ ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧ
ಮಾಡಿದೆನೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿರುವೆ
ಯಲ್ಲಾ ! ನಿನಗೆ ಇದು ನ್ಯಾಯವೋ ? ಇದು ಯಾರಾದರೂ
ಒಪ್ಪತಕ್ಕ ಮಾತೋ ? ಆದರೆ ಕೇಳುವವರಾರು ? ನಿನಗೆ

ಯಾರೂ ಸರಿಯಿಲ್ಲ, ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಇನ್ನಾರೂ ಗತಿ
ಯಿಲ್ಲ, ಅದುದರಿಂದ ನಿನಗೂ ನನಗೂ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಹೇಳು
ವವರಿನ್ನಾರು ? ನಾನು ನನ್ನ ಬಿನ್ನಪವನ್ನು ಇನ್ನಾರೆದುರಿಗೆ
ಹೇಳಬೇಕು ?

“ಸರ್ವ ಸ್ವತಂತ್ರ ! ಕರುಣಾಕರ ! ಜಗದೊಡೆಯ ! ದಯಾ
ಸಮುದ್ರ !” ಎಂಬ ಅಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಬಿರುದುಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ
ರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವರು. ಆದಕಾರಣ, ಕರಿರಾಜ
ವರದ ! ನಾನು ನಿನಗಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡಲಿ ? ದಯಾ
ಸಿಂಧುವಾದ ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು. ಪರ
ಮಾತ್ಮಾ !

ರಾಗಾ ತೋಡಿ ಆದಿತಾಳ

ನೀನೆ ದಯಾಸಂಪನ್ನನೋ | ಕಾವೇರಿರಂಗಾ |
ನೀನೇ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ವಂದ್ಯನೋ || ಪ ||
ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ದೃಢದನಾ |
ನಂದನೆಯಳ ತಂದು ತೀರೆಯ ಸೆಳೆಯಲು ||
ಬಂದು ಕೃಷ್ಣಾ ಸಲಹೆಂದರೆ ಅಕ್ಷಯ |
ವೆಂದು ಕಾಯ್ದ ಗೋವಿಂದನು ನೀನೆ || ೧ ||
ನಿಂದಿತ ಕರ್ಮವ ನೊಂದುಳಯದೆ ಬೇ
ಕೆಂದು ಮಾಡಿದನಂದಜಾಮಿಳನು ||
ಕಂದ ನಾರಗಾನೆಂದರೆ ಮುಕ್ತಿಯ |
ಕುಂದದಲಿತ್ತ ಮುಕುಂದನು ನೀನೇ || ೨ ||
ಮತ್ತ ಗಜವನೆಗಳೊತ್ತಿ ಪಿಡಿಯೆ ಬಲು |
ಒತ್ಯಧರೋಷ್ಯದಿ ಮೃತ್ಯುವಿನಂತಿರೆ ||
ಭಕ್ತರ ಸಲಹುವ ಪುರಂದರವಿಠಲ |
ಹಸ್ತಿಗೊಲಿದ ಪರವಸ್ತುವು ನೀನೇ || ೩ ||

ನಾನು ಈ ಮಿಥ್ಯಾಪವಾದಕ್ಕೂ ಕಾರಾಗೃಹವಾಸಕ್ಕೂ
ಹೆದರುವವನಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ಕಷ್ಟಗಳು
ತರಂಗ ತರಂಗವಾಗಿ ಬರಲಿ.

ಉಗಾಭೋಗ

ಉರಿಗಂಜಿ ಸೆರೆಗಂಜಿ ಶರೀರದ ಭಯಕಂಜಿ |
ಹಾವಿಗಂಜಿ ಜೀಳಿಗಂಜಿ ||
ಕತ್ತಿಯ ಧಾರೆಗಂಜಿ |
ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕಂಜುವೆ | ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕಳುಕುವೆ |
ಪರಧನ ಪರಸತಿಗೆರಡಕ್ಕಂಜುವೆನಯ್ಯ |
ಹಿಂದೆ ಕೌರವ ರಾವಣರೇನಾಗಿಪೋದರೋ |
ಮುಂದೆ ಸಲಹೋ ಪುರಂದರ ವಿಠಲಾ ||

ಮತ್ತಷ್ಟು ಹಿಂಸೆಗಳು ಬಂದೊದಗಿದರೂ ನನಗೆ ಭಯ
ವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ನಾನು ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಈ ನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕೆ
ಬಳಗಾಗುವವನಲ್ಲ.

ರಾಗಾ ಆನಂದಭೈರವಿ

ನಿನ್ನ ನಾಮದ ಭಂಡಾರ ಕದ್ದ ಕಳ್ಳನಿಗೆ |
ನಿನ್ನ ಭಕುತಿಯೆಂಬ ಸಂಕೋಲೆಯನು ಹಾಕೋ |
ನಿನ್ನ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಕಾಸಿವತ್ತಿಸೋ ದೇವ |
ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರ ಎನಗೆ ಕಾವಲನಿಟ್ಟು |
ನಿನ್ನ ಮೈಕುಂಠ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು |
ಎನ್ನ ಸೆರೆಯ ಹಾಕೋ ಪುರಂದರವಿಠಲಾ ||

ವಿಠಲಾ, ಇಹಲೋಕ ಬಂಧನವನ್ನು ನಾನು ಒಂದು ಕ್ಷಣ
ಮೊ ಅನುಭವಿಸಲಾರೆನು. ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಮೈಕುಂಠವೆಂಬ
ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸೆರೆಹಾಕಲು ಕರೆದೊಯ್ಯುವಕ್ಕೆ ತಸಮಾ
ಡದೆ ಬಾ! ಬೇಗ ಬಾ!

ರಾಗಾ ಶಂಕರಾಭರಣ

ಬಾರಯ್ಯಾ ರಂಗ ಬಾರಯ್ಯಾ ಕೃಷ್ಣ |
 ಬಾರಯ್ಯಾ ಸ್ವಾಮಿ ಬಾರಯ್ಯಾ || ಪ ||
 ವಾರಣ ಭಯವ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿದ |
 ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ ಎನ್ನ ಹೃದಯಮಂದಿರಕೆ || ಅನು ||
 ಮೊದಲಿಂದ ಬರಬಾರದೆ ನಾನು ಬಂದೆ |
 ತುದಿ ಮೊದಲಿಲ್ಲದೊಂದಿದೆ ಅಪನಿಂದೆ |
 ಇದು ಗೆದ್ದು ಕಳೆದುಪೋವುದು ಹೇಗೆ ಮುಂದೆ |
 ಪದುಮನಾಭ ತಪ್ಪು ಕ್ಷಮಿಸಯ್ಯ ತಂದೆ || ೧ ||

ಸ್ವಾಮೀ, ದೀನನಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ನಂಬಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗದೇ? “ನೀನೇ ನನಗೆ ತಂದೆ! ನೀನೇ ನನಗೆ ತಾಯಿ! ದೀನಬಂಧು! ನನ್ನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಕಾಪಾಡು” ಎಂದು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟಿ ಬೇಡಿದರೂ ನಿನಗೆ ಭಕ್ತನಮೇಲೆ ದಯಬರಲಿಲ್ಲವೇ?

ಎತಲಾ, ನಿನ್ನನ್ನು ಮಹಾ ದಯಾಳುವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಾನು ಇಷ್ಟು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇಡಿದುದಕ್ಕೆ ಈಗ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು! ನಿನ್ನ ಕಾರುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಇದೇ ನಿದರ್ಶನವಲ್ಲವೇ? ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರಲ್ಲವೇ ನಿನಗೆ ಕೃಪಾಸಿಂಧುವೆಂಬ ಬಿರುದು ಬಹಳ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಒಪ್ಪುವುದು! ಸಾಕು, ನೀನೇನು ಮಾಡುವೆ? ನನ್ನದೇ ತಪ್ಪು! ನಿನಗೆ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ನಾನು ದೀನಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸಿದುದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪಾಯಿತು. ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ನನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಡದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ನಿನ್ನದೇನು ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ? ನಿನಗೆ ನಾನು ಹೆದರಿಕೊಂಡು ದೈನ್ಯವನ್ನು ತೋರಿದುದರಿಂದಲ್ಲವೇ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟು ಅಹಂಕಾರ!

ಇನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಅಂಜುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಎಠಲಾ ! ಗೋಪಿದೇವಿಯಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ವರಗಳೆ ಕಟ್ಟದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ದೈನ್ಯಪಡುತ್ತಿರುವೆನು. ಭೃಗುಮುನಿಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಎದೆಯ ಮೇಲೊಡೆಯದೆ ಬರೀ ದೈನ್ಯ ಪಡುತ್ತಿರುವೆನು. ಹೀಗೆ ದೈನ್ಯಪಟ್ಟರೆ, ನೀನು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವೆಯಾ ?

ಎಠಲಾ ! ಕಾಳಿಂಗನಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬಿಗಿಯಬೇಕು. ಬಲಿಯಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಾಗಿಲ ಕಾಯಿಸಬೇಕು. ಕುಬ್ಜಿಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಮುಂಜೆರಗನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗುಂಜು ಹಾಕಬೇಕು. ಎಠಲಾ, ನಿನಗೆ ಅಂಜದೇ ಇರಬೇಕು.

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಎಠಲಾ ! ಸುಗ್ರೀವನಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದಿರಬೇಕು. ಇಂದ್ರನಂತೆ ಮಳೆಗರೆದು ಏಳುದಿನ ನಿನ್ನ ಕೈಲಿ ಗೋವರ್ಧನ ಪರ್ವತವನ್ನು ಹೊರಿಸಬೇಕು. ಪರಮ ಭಕ್ತನೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಂತೆ ನಿನ್ನ ರೂಪನ್ನು ಕೆಡಿಸಬೇಕು. ಎಠಲಾ ! ನಿನಗೆ ಅಂಜದಿರಬೇಕು.

ಎಠಲಾ ! ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅಂಜಿದವರಿಗೆ ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನಂತೆ. ಆದುದರಿಂದ, ನಾನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಂಜುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನೇನು ಮಹಾ ದೊಡ್ಡವನೆಂದು ನಾನು ಅಂಜಬೇಕು ? ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ನೀನು ಒಡೆಯನೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಹಗಲೂ ಇರುಳೂ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬಲಿಯ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುತ್ತಿರುವವನು ನೀನು ದೊಡ್ಡವನೋ ಬಲಿಯು ದೊಡ್ಡವನೋ ?

ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ದೇವ ದೇವೋತ್ತಮನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಪಾರ್ಥನ ರಥಕ್ಕೆ ಸಾರಥಿಯಾದ ನೀನು ದೊಡ್ಡವನೋ ?

“ಸರಬ್ರಹ್ಮ, ಪುರುಷೋತ್ತಮ” ಎಂದು ಸಕಲ ಶೃತಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವ ನೀನು ಉಳಿ ಗದವನಂತೆ ಪಾಂಡವರು ಕರೆಕರೆದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರು ವಾಗ ನಿನ್ನ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಯೇನು ಬಂತು ?

ವಿಠಲ ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾವ ವೈಭವವಿದೆಯೆಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ಅಂಜಬೇಕು ? ನಿನಗೆ ದೇಶ ಕೋಶಗಳಾವುದಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದೆಯಾ ? ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಸುಮಂಚವಿದ್ದರೆ, ಹಾವಿನಮೇಲೆ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದೆಯಾ ? ನಿನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ಗೋಕುಲದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಜಾರಜೋರನೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆಯಾ ? - ನಿನಗೊಂದು ಸರಿಯಾದ ವಾಹನಕ್ಕೇ ಗತಿಯಿಲ್ಲ. ಹಾರುವ ಹದ್ದಿನ ಮೇಲೇರಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವೆ !

ವಿಠಲ ! ಇದಲ್ಲವೇ ನಿನ್ನ ವೈಭವ ! ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಿನಗೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಬಿಂಕ ? ಗೊತ್ತು. ನಿನ್ನ ಚರಿತ್ರೆಯು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ನೀನೆಷ್ಟು ಬಿಂಕವನ್ನು ತೋರಿದರೂ ನಾನು ಬೇರೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡುವವನಲ್ಲ. ನೀರನ್ನುಹೊಕ್ಕರೆ ನಾನು ಬಿಡುವೆನೆಂದು ತಿಳಿದೆಯೋ ? ಬಿನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತಿನೆನ್ನುವೆಯೋ ? ಕೋರೆ ದಾಡೆಗಳನ್ನು ಮನೆಯುತ್ತಾ ನೀನೆಷ್ಟು ಕೊಸರಿಕೊಂಡರೂ ನಾನು ಬೇರೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಘೋರ ರೂಪದಿಂದ ನೀನು ಘರ್ಜಿಸಿದರೆ ನನಗೇನು ಭಯವೇ ? ಬಹು ಹಾರುವನಂತೆ ನಾನೇ ತಿರುಪಬೇಡಿದೆನೆನ್ನುವೆಯೋ ? ಅದರೂ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ತಾಯಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದೆನೆಂದು ಹೇಳುವೆಯೋ ? ಕಾಣದಂತೆ ಹೋಗಿ ಕಾಡುಸೇರುವೆಯೋ ? ಕಾಳಿಂಗ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕುವೆಯಾ ? ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿ ನಿಂತು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಸಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವೆಯಾ ? ಆಹಾ,

ವಿಠಲಾ ! ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕದಂತೆ ಓಡಿಹೋಗುವೆ
ಯಾ ? ನೀನೇನಾದರೂ ಮಾಡು. ನನ್ನ ಮನೋಭೀಷ್ಣ
ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಲ್ಲದೆ ನಾನು ಬೇರೇ ಬಿಡುವವನಲ್ಲ. ವಿಠಲಾ !
ನನ್ನನ್ನು ಕಡೆಹಾಯಿಸುವ ಭಾರವಿನ್ನಾರದು ?

ಇನ್ನೂ ನನ್ನಕೂಗು ನಿನಗೆ ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲವೋ ? ವಿಠಲಾ !
ಭಕ್ತನ ನುಡಿಗಳು ಕೇಳಿಸದಂತೆ ನಿನಗೆಷ್ಟು ಮದವಿರಬಹು
ದು ? ವಿಠಲಾ ! ವಿಠಲಾ !

ರಾಗಾ ಕಾನಡಾ

ಅನೆಯನು ಕಾಯ್ದಾಗ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದದ್ದೇನು |
ನಾನು ವದರಲು ನೀನು ಕೇಳದಿದ್ದದ್ದೇನು |
ದಾನವಾಂತಕ ಹರಿ ದೀನರಕ್ಷಕನೆಂಬ |
ಮಾನ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳೊ ಪುರಂದರವಿಠಲಾ ||

(ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿರುವರು)

ರಾಗಾ ಕಾಂಬೋಧಿ

ಕೃಷ್ಣಾಮೂರ್ತಿ ಕಣ್ಣಾಮುಂದೆ | ನಿಂತಿದ್ದಂತಿದೆ || ಪ ||

ಮಸ್ತಕದಲಿ ಮಾಣಿಕದ ಕಿರೀಟ |
ಕಸ್ತೂರಿ ತಿಲುಕದಿಂ ಹೊಳೆವ ಲಲಾಟ |
ಸಿಸ್ತಿನಿಂದಲಿ ಕೊಳಲನೂದುವ ಓರೆನೋಟ |
ಕೌಸ್ತುಭ ಹಾರದ ಎಡಬಲದೊಲಿದಾಟ || ೧ ||
ಮಘಮಘಿಸುವ ಸೊಬಗಿನ ಸುಳಿಗುರುಳು |
ಚಿಗುರು ತುಳಸೀವನಮಾಲೆಯ ಕೊರಳು ||
ಬಗೆಬಗೆ ಹೊನ್ನುಂಗುರವಿಟ್ಟ ಬೆರಳೂ |
ಸೊಗಸಿನ ನಾಭಿಯ ತಾವರೆಯರಳು || ೨ ||

ಉಡಿದಾರ ನೆವರತ್ನ ಸಕಲಾಭರಣ |

ಜೆಡಗಿನ ಪೀತಾಂಬರ ರವಿಕಿರಣ ||

ಕಡಗ ಕಂಕಣ ಗೆಜ್ಜೆ ನಿಟ್ಟು ಚರಣ |

ಒಡೆಯ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ ಕರುಣ || ೩ ||

(ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುವರು. ವಿಠಲನು ಪ್ರಕೃತ್ಯನ್ನಾಗುವನು. ಪುರಂದರದಾಸರು ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನೂ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತು ಹಾಡುವರು.)

ರಾಗಾ ಬೇಹಾಗ್ ಆದಿತಾಳ

ದೇವಬಂದ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿ ಬಂದನೊ |

ದೇವರ ದೇವ ತಿಖಾಮಣಿ ಬಂದನೊ | || ಪ ||

ಉರಗ ಶಯನ ಬಂದ | ಗರುಡಗಮನ ಬಂದ |

ನರಗೊಲಿದವ ಬಂದ | ನಾರಾಯಣ ಬಂದನೊ || ೧ ||

ಮಂದರಧರ ಬಂದ | ಮಾಮನೋಹರ ಬಂದ |

ಬೃಂದಾವನ ಪತಿಗೋ | ಎಂದ ಬಂದನೊ || ೨ ||

ನಿಗಮ ಗೋಚರ ಬಂದ | ನಿತ್ಯ ತೃಪ್ತನು ಬಂದ |

ನಗೆಮುಖ ಪುರಂದರ | ವಿಠಲನು ಬಂದನೊ || ೩ ||

(ಪುರಂದರ ದಾಸರು ವಿಠಲನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವರು.)

ಪುರಂ—(ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ) - ವಿಠಲಾ,

ನೀನೇನು ಕರುಣಾಳುನೋ! ದೋಷದೂರನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ

ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ದೋಷಿಯಾದೆನು. ನನ್ನ ಕಠಿಣೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ನನ್ನನ್ನದ್ವಾರಮಾಡಲು ಬಂದಿರುವೆಯ

ಲ್ಲಾ! ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೆಂಬ ಬಿರುದು ನಿನಗೆ ಸಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿ

ಏನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ! ಪರಮಾತ್ಮಾ! ದೀನಬಂಧೂ!"
ದಯಾಸಿಂಧೂ! ಜಗತ್ಪತೇ! ನನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನೆಣಿಸದೆ
ರಕ್ಷಿಸು! ರಕ್ಷಿಸು!

(ಎಂದು ತಲೆಯನ್ನು ಬೊಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿ
ಸುವರು)

ವಿಠಲ—ಭಕ್ತಾಗ್ರೀಸರ!

“ಅನನ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಯಂತೋ ಮಾರಯೇಜನಾಃ

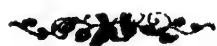
ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ ||

ತೇಷಾಂ ನಿತ್ಯಾಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ

ವಹಾಮ್ಯಹಂ ||”

(ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾ ವಿಠಲನು ಅಂತ
ರ್ಧಾನವಾಗುವನು.)

[ಫರದೆಯು ಬೀಳುವುದು]

ಆ ರ ನೆ ಯ ನೊ ಳ ಟಿ

(ಒಂದು ಬೀದಿ. ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯು ನಿಂತಿರುವನು)

ಧರ್ಮಾ—ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ನನಗೆ ಎಂತಹ ಸ್ವಪ್ನವಾ
ಯಿತು! ಏನು ಆಶ್ಚರ್ಯ! ವಿಠಲನೇ ಬಂದಿದ್ದನು. “ಪುರಂ
ದರ ದಾಸರು ನಿರಪರಾಧಿಗಳು. ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ
ತಿಕ್ಷೆಯು ಅನ್ಯಾಯವಾದುದು. ನೀನು ತಕ್ಷಣ ಹೋಗಿ
ಅವರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡು” ಎಂದು ವಿಠಲನು ನನಗೆ
ತಿಳಿಸಿದನು. ಇದೇನು ನಿಜವೋ? - ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ
ಮನಸ್ಸಿನ ಕಳವಳವೋ? ಪುರಂದರದಾಸರನ್ನು ಬಿತ್ತ

ದಿಂದ ಕೊಡೆಯುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿರುವೆನು. ಆದರಂತೆ
ನಡೆದು ಕೋಗಿರುವುದೋ ಏನೋ-ದಾಸರು ನಿರಾಪರಾಧಿ
ಗಳಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಹಾ ಪಾಪಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದಂತಾಗು
ವುದು. ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ. ವಿಠಲನ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ
ಹೋಗುವೆನು. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಯೂ ತಿಳಿಯುವುದು.

(ಎಂದು ಹೊರಡುವನು.)

ಏಳನೆಯ ನೋಟ

(ವಿಠಲ ದೇವರ ದೇವಸ್ಥಾನ - ಅರ್ಚಕನು ದೇವರ ಮುಂದೆ
ನಿಂತಿರುವನು. ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯ ಪ್ರವೇಶ.)

ಧರ್ಮಾ—ಭಟ್ಟರೇ, ಈಗ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ
ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಿರೋ ?

ಅರ್ಚ—ಸ್ವಾಮೀ, ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆನು. ಆದರೆ, ಆ
ದಿನ ತಾವು ಕೊಟ್ಟು ಹೋದ ಬಂಗಾರದ ಬಳೆಯನ್ನು
ವಿಠಲ ಮೂರ್ತಿಯ ಕೈಗೆ ತೊಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟನು.
ಆದರೆ ಸರಿಹೋಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಧರ್ಮಾ—ಈ ಬಳೆಯು ದೇವರದೋ ಅಲ್ಲವೋ ? ಜೆನ್ನಾಗಿ
ನೋಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಅರ್ಚ—ಸ್ವಾಮೀ, ಮೂರು ಹೊತ್ತೂ ಅದನ್ನೇ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿ
ರುವವನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ ? ಜೆನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ
ನೋಡಿದೆ. ಅದೇ ಕೆತ್ತನೆ ! ಅದೇ ಆಕಾರ ! ಅದೇ ಆಳತೆ !
ಅದೇ ತೂಕ ! ಅಷ್ಟಲ್ಲದೆ, ಅದೇ ಮುದ್ರೆ ! ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ
ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಇದೇ ವಿಠಲನ ಬಳೆಯೆಂ
ಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇನು ಮಹಾಸ್ವಾಮೀ ?

ಧ—ಹಾಗಾದರೆ, ಈಗ ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ತೊಡಿಸಿ. ನೋಡೋಣ.

(ಅರ್ಚಕನು ಬಳೆಯನ್ನು ತೊಡಿಸಲೆತ್ತಿಸುವನು.)

ಅ—ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ-ಸ್ವಾಮಿ.

ಧ—ಇದೇನು, ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆಯಲ್ಲಾ !

ಅ—ಸ್ವಾಮೀ, ನಿನ್ನೆಯದಿನ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಸಂಗತಿಯು ನಡೆದಿರುವುದು.

ಧ—ಅದೇನು ?

ಅ—ನಿನ್ನೆಯದಿನ ನಾನು ದೇವತಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಲು ಅಭಿಷೇಕ ಕಮಾಡಿ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವಾಗ ನೋಡಿದರೆ ವಿಗ್ರಹದ ವೈವೇಚಿಲ್ಯ ಉದಿದಂತೆ ಜಾಚುಂಡೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿದುವಲ್ಲದೆ ರಕ್ತವು ಧಾರೆಯಾಗಿ ಶರೀರದ ಸುತ್ತಲೂ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಆಶ್ಚರ್ಯಭರಿತನಾಗಿ ನೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆದು ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ವರಸಿದೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ರಕ್ತಧಾರೆಯು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಬಂತು.

(ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯು ವಿಗ್ರಹದಕಡೆ ನೋಡುವನು.)

ಧ—ಭಟ್ಟರೇ, ಅಕ್ಕೋ, ಈಗಲೂ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ರಕ್ತ ಧಾರೆಯು ನಿಂತಿಲ್ಲ. ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರವಿರಬಹುದು ?

(ಕಾರಾಗೃಹಾಧಿಕಾರಿಯು ಪ್ರವೇಶ)

ಧ—(ಕಾ. ಅ. ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ) - ಓಕೋ, ನಿನ್ನೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಿಸಿದಿರಾ ?

ಕಾ. ಅ.—ಮಹಾಸ್ವಾಮೀ, ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ದೊಡ್ಡ ಭಡೀಬೆತ್ತಗಳಿಂದ ಪುರಂದರದಾಸರನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೊಡೆದುದಾಯಿತು. ಆದರೆ—

ಧ—ಅದೇನು ?

ಕಾ. ಅ.—ಎಷ್ಟು ಕೃಾರವಾಗಿ ಈ ತಿಕ್ಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿ
ದ್ದರೂ ಲೇಶವೂ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸದವರಂತ
ಪುರಂದರದಾಸರು ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ
ಕೈನೋತುಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿವು.

ಧ—ಆಹಾ! ಆಶ್ಚರ್ಯದಮೇಲೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವು ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು.
ಆಗಲಿ. ಪುರಂದರದಾಸರನ್ನು ತತ್ಸಣ ಕಾರಾಗೃಹದಿಂದ
ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು.

(ಕಾರಾಗೃಹಾಧಿಕಾರಿಯು ಹೋಗುವನು)

ಧ—(ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆತ್ಮಗತ) - ನನ್ನ ಸ್ವಪ್ನವು ನಿಜ
ವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

(ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳ ಪ್ರವೇಶ - ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಬಂದು
ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಹಾಕಿ ಒಂದೆಡೆ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತು
ಕೊಳ್ಳುವರು.—ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪುರಂದರದಾಸರನ್ನು
ಇಬ್ಬರು ಸೇವಕರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುವರು. ಕಾರಾ
ಗೃಹಾಧಿಕಾರಿಯು ಮುಂದೆ ಬರುವನು. ಪುರಂದರದಾಸರು
ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದೊಡನೆಯೇ ದೇವರೆದುರಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದು
ಕೊಂಡು ಹಾಡುವರು.)

ರಾಗಾ ಪೀಲು ಆದಿತಾಳ

ಪುರಂ—ದೇವಕಿ ಕಂದ ಮುಕುಂದ || ಪ ||

ನಿಗವೋದ್ಧಾರ ನವನೀತ ಜೋರ |

ಖಗಪತಿ ವಾಹನ ಜಗದೋದ್ಧಾರ || ೧ ||

ಶಂಖ ಚಕ್ರಧರ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ |

ಪಂಕಜಲೋಚನ ಪರಮಾನಂದ || ೨ ||

ಮಕರ ಕುಂಡಲಧರ ಮೋಹನವೇಷ |

ರುಕುಮಿಣಿ ವಜ್ರಭ ಪಾಂಡವ ಪೋಷ || ೩ ||

ಕಂಸಮರ್ದನ ಕೌಸ್ತುಭಾಧರಣ |

ಹಂಸವಾಹನ ಪೂಜಿತ ಚರಣ || ೪ ||

ವರವೇಲಾಪುರ ಚನ್ನ ಪ್ರಸನ್ನ |

ಪುರಂದರವಿಠಲ ಸಕಲಗುಣಪೂರ್ಣ || ೫ ||

(ದೇವರ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಅಶರೀರವಾಣಿಯು ನುಡಿಯು ವುದು.)

“ಪುರಂದರ ದಾಸರು ಯಾವ ಅಪರಾಧವನ್ನೂ ಮಾಡಿದವ ರಲ್ಲ ಅನೇಕ ಜನಗಳಿಗೆ ಅವರ ನಿಜವಾದ ಮಹಿಮೆಯು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ನಾನೇ ಈ ರೀತಿ ವ್ಯಾಪಾರಮಾಡಿದೆನು. ಭಂಗಾರದ ಬಳಿ ಯನ್ನು ರಾಧೆಗೆ ನಾನೇ ಕೊಟ್ಟೆನು. ಪುರಂದರದಾಸರು ಮಹಾ ಯೋಗಿಗಳು. ನನಗೆ ಪರಮ ಭಕ್ತರು. ಅವರಿಗೆ ಕಾರಾಗೃಹದ ಶಿಕ್ಷೆಯು ನನ್ನಿಂದ ಉಂಟಾಯಿತು. ನಾನು ಭಕ್ತಪರಾಧೀನನು. ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಆ ಬಳಿಯ ನ್ನು ಅವರು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ತೊಡಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಿ. ಅವರ ಮಹಿಮೆಯು ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದು”

(ತಿ, ವಿಕ್ರಮಪಂಡಿತರೂ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೂ, ರಾಮಾಚಾರ್ಯರೂ ಬಂದು ದಾಸರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ)

ತ್ರಿವಿಕ್ರ—ಮಹಾನುಭಾವರೇ, ನಾವು ತಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ಏನು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿ ದರೂ ಸಾಲದು. ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡುವೆವು.

(ಎಂದು ತಲೆಬೊಗ್ಗಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವರು.)

(ಎಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಭರಿತರಾಗಿ ಒಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನು ಒಬ್ಬರು ನೋಡುವರು. ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯು ದಾಸರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಜೀಳುವನು.)

ಧ---ಪರಮ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೇ! ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಾಗಿ ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು. ನಾನು ಕೇವಲ ಅಜ್ಞಾನಿಯು. ಪಾಪಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಮಹಾ ತ್ಮರು ಮನ್ನಿಸಿ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

(ಪುರಂದರದಾಸರು ಆತನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತು ವರು.)

ರಾಮಾ—ವಿಠಲನೇ ದಾಸರ ವೇಷದಲ್ಲಿ ರಾಧೆಯು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಪುನಃ ತನ್ನ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ದನ್ನು ನಾವು ಕಂಡೆವು. ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ದಾಸರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವೆ ಣಿಸಿದ ಪಾಮರರಾದ ನಮಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವುಂಟೇ ?

ಪುರಂ—ಎಲ್ಲಾ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ವಿಠಲನ ಲೀಲೆಯು ! ಆತನ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯ ಎಲ್ಲ.

ಉಗಾಭೋಗ

ಅಣುವಾಗ ಬಲ್ಲ ಮಹತ್ತಾಗ ಬಲ್ಲ |
ಅಣುಮಹತ್ತಿರಡೊಂದಾಗ ಬಲ್ಲ ||
ರೂಪವಾಗಬಲ್ಲ | ಅರೂಪಾಗಬಲ್ಲ |
ರೂಪ ಅರೂಪ ಎರಡೊಂದಾಗ ಬಲ್ಲ ||
ವ್ಯಕ್ತನಾಗಬಲ್ಲ | ಅವ್ಯಕ್ತನಾಗಬಲ್ಲ |
ವ್ಯಕ್ತ ಅವ್ಯಕ್ತ ಎರಡೊಂದಾಗ ಬಲ್ಲ ||

ಸಗುಣನಾಗಬಲ್ಲ | ನಿರ್ಗುಣನಾಗಬಲ್ಲ |
 ಸಗುಣ ನಿರ್ಗುಣ ನೆರಡೊಂದಾಗ ಬಲ್ಲ |
 ಅಘಟನಾಘಟನ ಶಕ್ತ ಆಚಿಂತ್ಯಾದ್ವಿತ ಮಹಿಮ |
 ಸ್ವಗತಭೇದ ವಿವರ್ಜಿತ ಪುರಂದರ ವಿಠಲಾ ||

ಎಲ್ಲರೂ— ಭಾಗವತೋತ್ತಮರೇ, ಇನ್ನಾದರೂ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ
 ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾದಿಯನ್ನು ತೋರಿ
 ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರೆಂದು ಬೇಡುವೆವು.

ಪುರಂ—

ನಾಘನ್ನ ತಾಘನ್ನ ಎನ್ನದಿರಿ |
 ಘನ್ನನೊಬ್ಬನೆ ಕಾಣೆರೋ ಪುರಂದರ ವಿಠಲಾ ||
 ಮನ ಜಂಜಲದಿ ತಪವ ಮಾಡಲಶಕ್ಯವು |
 ಘನ ಅಜ್ಞಾನದಿ ಕೆಲವು ಕರ್ಮವು ಹತ್ತವು |
 ಇನಿತಾದ್ದರಿಂದ ಪುರಂದರವಿಠಲ ಈ ಯುಗದಿ |
 ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆ ಲೇಸೆಂದನು ||

ಧ—ಮಹಾನುಭಾವರೇ, ದೈವಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಈ ಬಳಿಯಿಂದ
 ತಾವೇ ವಿಠಲನಿಗೆ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಆರತಿಯನ್ನೆತ್ತಬಹುದು.

(ಪುರಂದರದಾಸರು ವಿಠಲನಿಗೆ ಬಳೆಯನ್ನು ತೊಡಿಸುವರು.
 ಅನಂತರ ಅರ್ಚಕನು ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನೆತ್ತುವನು.)

(ಪುರಂದರದಾಸರು ಮಂಗಳವನ್ನು ಹಾಡುವರು.)

ಮಂಗಳ

ರಾಗಾ ಭೈರವಿ ಅಟತಾಳ

ಜಯಮಂಗಳಂ ನಿತ್ಯ ಶುಭಮಂಗಳಂ

|| ಪ ||

ಇಂದೀವರಾಕ್ಷಗೆ ಇಭರಾಜವರದಗೆ |
 ಇಂದಿರಾರಮಣ ಗೋವಿಂದ ಹರಿಗೆ ||
 ನಂದನ-ಕಂದಗೆ ನವನೀತ ಜೋರಗೆ |
 ವೃಂದಾರಕೇಂದ್ರ ಉಡುಪಿಯ ಕೃಷ್ಣಗೆ || ೧ ||
 ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿವಾಸಗೆ ಕ್ಷಿತಿಜನರ ಪಾಲಗೆ |
 ಮಾರನ-ಸಿತಗೆ ಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿಗೆ ||
 ಚಾರು ಚರಣಗಳಿಂದ ಜೆಲುವಗಂಗೆಯ ಪಡೆದ |
 ಕಾರುಣ್ಯಮೂರ್ತಿ ಕೌಸ್ತುಭ ಧಾರಿಗೆ || ೨ ||
 ವ್ಯಾಸಾವತಾರಗೆ ವೆದ ಉದ್ಧಾರಗೆ |
 ವಾಸಿತಾನಂತ ಪದ ಸಕಲೇಶಗೆ ||
 ವಾಸುದೇವ-ಮೂರ್ತಿ ಪುರಂದರವಿಠಲಗೆ |
 ದಾಸರ ಕಾಯ್ವ ರುಕ್ಮಿಣಿ ರಮಣಗೆ || ೩ ||

ಮಂಗಳಂ

(ಫರದೆಯು ಬೀಳುವುದು.)

ಮೂರನೆಯ ಅಂಕವು ಮುಗಿದುದು

“ ಪುರಂದರ ದಾಸರು ” ಎಂಬ ನಾಟಕವು
 ತ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳ ದಯದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವು

|| ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧ ಪತ್ರಿಕೆ.

ಪುಟ	ಪದ್ಧ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
೧	೩	ಪೀಠಿಕಾಸೋಟ	ಪೀಠಿಕೆಯ ಸೋಟ
,,	೧೮	ಭಾವಜ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಹರಿ	ಭಾವಜವಿತ ಪುರುಷೋತ್ತಮ
೨	೨೦	ಎನು ಮಾಡದೆ	ಎನು ನೋಡದೆ
೩	೧೨	ತಾಂಡವ ನೃತ್ಯಹರೀ	ತಾಂಡವ ನೃತ್ಯಕರೀ
೪	೬	ನಾನ	ನಾನು
೭	೧೫	ವೊರೆ	ವೊರೆ
,,	೨೨	ಪ್ರಸನ್ನ	ಪ್ರಸನ್ನ
೧೦	೧೪	ದಿನಾಲ	ದಿನಾಲೂ
೧೨	೧೭	ಭುಕ್ತಕ್ಕೆ	ಭುಕ್ತಿಗೆ
೧೩	೫	ಮಾಡುವರೆಂದು	ಮಾಡುವರೆಂದು
೧೫	೪-೫	ಭಕ್ತುತಿ	ಭಕ್ತುತಿ
,,	೧೧	ಎಷ್ಟು	ಎಷ್ಟು
,,	೧೪	ಭವತಿ	ಭವತಿ
,,	೧೬	ತುಳಸೀ	ತುಳಸೀ
೧೭	೫	ಗಂಟಿನ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ	ಸೆರಗಿನ ಗಂಟಿನಲ್ಲಿ
೧೮	೧೧	ವಡವೆ	ಒಡವೆ
೧೮	೨೪	ಇದಕ್ಕೆ	ಅದಕ್ಕೆ
೨೪	೧	ತಮ್ಮ	ನಮ್ಮ
,,	೫	ತಕ್ಷಣ	ತಕ್ಷಣ
೨೭	೮	ವೊರೆ	ಮರೆ
೨೮	೧೭	ದೈತ್ಯನು	ದೈತ್ಯನು
೩೦	೨೦	ನೋಡಿಕೊಂಡು	ನೋಡಿಕೊಂಡು
,,	೨೫	ಪ್ರವೇಶ	ಪ್ರವೇಶ
೩೧	೧	ಘೋರು	ಘೋರು

೨೪	೧೬	ಎಷ್ಟು	ಎಷ್ಟು
೨೬	೭	ಭುಂಜಿಸ	ಭುಂಜಿಸ
೪೩	೨	ಎಷ್ಟರಿಕೆ	ಎಷ್ಟರಿಕೆ
೪೯	೧೪	ಸ್ವಾಂತವ	ಸ್ವಾಂತವು
೫೫	೧೫	ನಿಶ್ಚಿಂತ	ನಿಶ್ಚಿತ
೫೬	೮	ದಾಸರಿಗೆ	ದಾಸನಿಗೆ
೫೭	೧೬	ನನಗೆ	ನಮಗೆ
೬೨	೫	ವಿಶಿಷ್ಠ	ವಿಶಿಷ್ಟ
೬೫	೧	ದೇವಾ ಅಪಮೃತ್ಯು	ದೇವಾ, ನೀನು ಅಪಮೃತ್ಯು
೫೫	೫	ಮಾಡುವ	ಮಾಡುವೆ
೫೫	೨	ನಿನ್ನದಿದೇನು ಘನತೆ?	ಅಂತಹ ನಿನ್ನದಿದೇನು ಘನತೆಯೋ !
೬೬	೨೬	ವಡವೆ	ಒಡವೆ
೬೮	೯	ಕೃ—	ಗೋ—
೮೬	೧೦	ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನಿಟ್ಟು	ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ
೯೩	೨೧	ಬಲಹಸ್ತಕ್ಕೆ	ಬಲದ ಹಸ್ತಕ್ಕೆ
೯೭	೧೨	ನಿನ್ನೆಯ	ನಿನ್ನೆಯ
೧೦೦	೫	ದಿನಾ	ದಿನವೂ
೧೦೪	೧೨	[ಪದ್ಯದ ಪಾದವೊಂದು ಚಿಟ್ಟಿದೆ]	ಪರಮ ಸಾಹಿಗಳ ಸಾಲಾಗಿವೋದುವು.
೧೦೭	೬	*ಜೋರತನ	ಚಾರ್ಣ
೧೦೭	೨೪	ಮುಕ್ತೇಶ	ಮುಕ್ತೇಶ
೧೧೨	೩	ವರಳು	ಒರಳು
೧೧೨	೫	ಬರೀ	ಬರಿದೆ
೧೧೮	೨	ತೊಡಿಸಲೆತ್ತಿಸು	ತೊಡಿಸಲು ಯತ್ತಿಸು
೧೧೮	೮-೯	ಅಭಿಷೇಕಕ	ಅಭಿಷೇಕ
೧೧೮	೧೩	ವರಸಿದೆ	ಒರಸಿದೆ

*ಈ ಪದವು ಬಂದೆನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ತಿದ್ದಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

